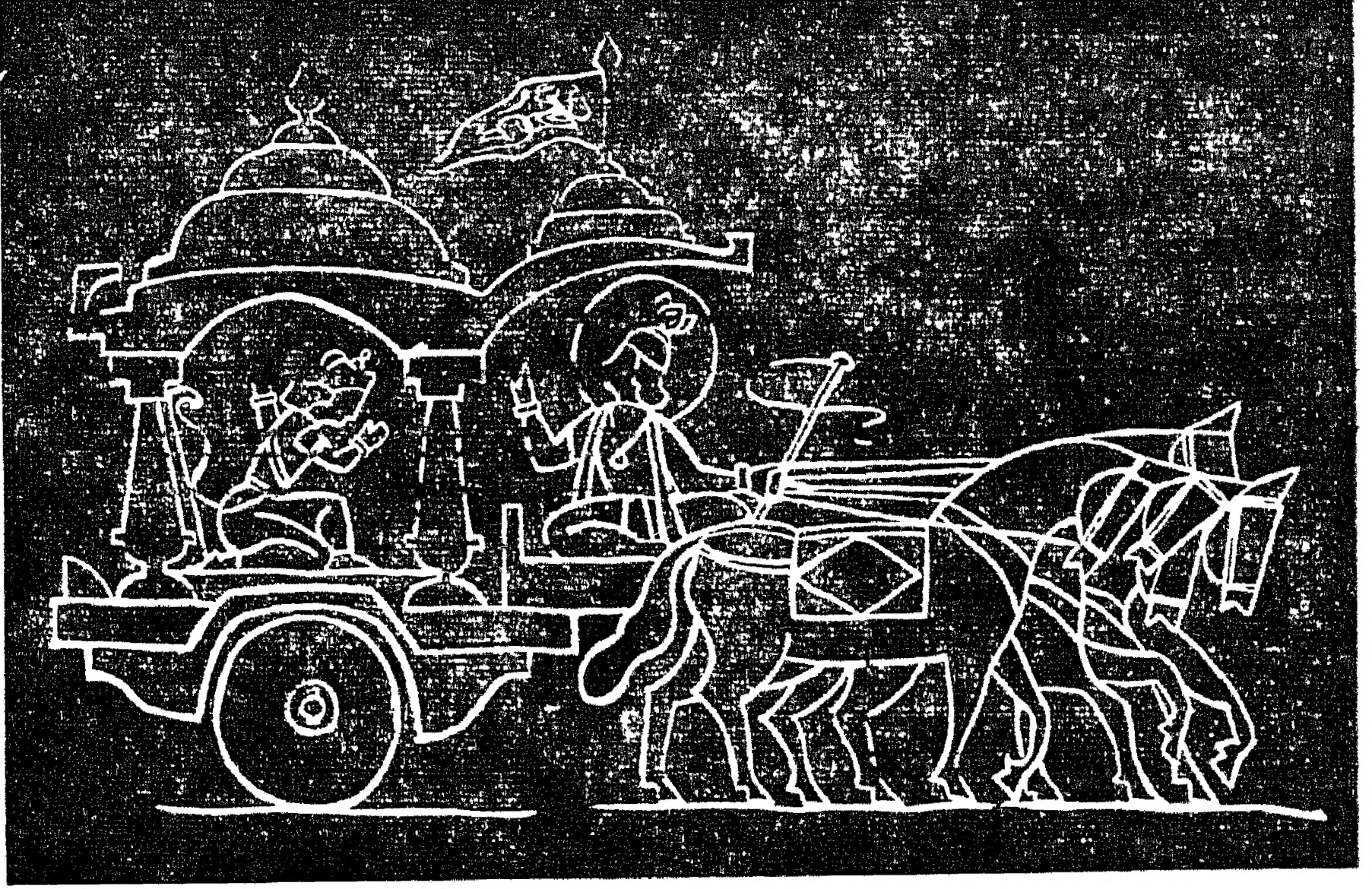

ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ “ಗೀತೋಪದೇಶ ಪ್ರತಿಮೆ”

ಸರ್ವೋಪನಿಷದೋ ಗಾವಃ ದೋಗ್ಧಾ ಗೋಪಾಲನಂದನಃ
 ಪಾರ್ಥೋವತ್ಸಃ ಸುಧೀರ್ಘೋಕ್ತಾ ದುಗ್ಧಂ ಗೀತಾವೃತಂ ಮಹತ್
 ಮಲನಿರ್ವೋಚನಂ ಪುಂಸಾಂ ಜಲಸ್ನಾನಂ ದಿನೇದಿನೇ
 ಸಕೃದ್ಗೀತಾಂಭಸಿ ಸ್ನಾನಂ ಸಂಸಾರಮಲ ಮೋಚನಂ

ಎಲ್ಲ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ ಹಸುವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಗೋವ
 ಳನಾಗಿ ಅರ್ಜುನನು ಕರುವಾಗಿ ಗೀತೆಯೆಂಬ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದಿ
 ಯುವನು. ದಿನದಿನವೂ ಕಲ್ಮಷದಿಂದ ದೂರಾಗಲು ಜನರು
 ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವರು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೀತೆಯು ಅಮೃತ
 ಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವರ ಸಂಸಾರ ಕಲ್ಮಷ ನಾಶವಾಗುವುದು.

—ಗೀತಾ ಮಹತ್ವ

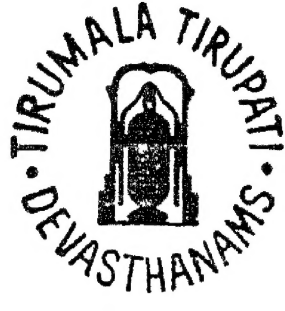
ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ದನ

ತಿ. ತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಿ ಅವರ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಸಪ್ತಗಿರಿಯ ಪಾಠಕರಿಗೆ ತಿಳಿದ ಅಂಶವೇ ಆಗಿದೆ. 1980-81 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಸಹಾಯಧನ ಪಡೆದು ಅಚ್ಚಿನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಿರುವ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರಕಟವಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಅವುಗಳು ದೊರಕುವ ವಿಳಾಸ, ಬೆಲೆ ಮೊದಲಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಪ್ತಗಿರಿಯ ಓದುಗರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು.

ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು	ಭಾಷೆ	ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು	ಭಾಷೆ
ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯ ಸಂಪುಟ 3, 4, *	ಕನ್ನಡ	ಸ್ತೋತ್ರರತ್ನಂ	ಆಂಗ್ಲ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ	ಕನ್ನಡ	ಕ್ವೆಸ್ಟ್ ಎಟರ್ನಲ್	ಆಂಗ್ಲ
ಗೀತಾವಲೋಕನ	ಕನ್ನಡ	ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ತಿರುಮಲ ತಿರುಪತಿ	
ಶ್ರೀಮತ್‌ಭಾಗವತ (7ನೇ ಸ್ಕಂಧ)	ಕನ್ನಡ	ಟೆಂಪಲ್ ಆಫ್ ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರ	ಆಂಗ್ಲ
ಭೈರವಪುರಾಣಂ	ಕನ್ನಡ	ಸೀಕ್ರೆಟ್ ತಸಸ್	ಆಂಗ್ಲ
ಹರಿಭಜನಸದ್ಗತಿ	ಕನ್ನಡ	ಹಟರತ್ನಾ ವಳಿ	ಆಂಗ್ಲ
ವೇಮನ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತ	ಕನ್ನಡ	ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಾರ	ಆಂಗ್ಲ
ಹರಿಭಜನಾಮೃತಸಾರ	ಕನ್ನಡ	ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ ಅಂಡ್ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡ	ಆಂಗ್ಲ
ಥಾಟ್ ಆಫ್ ಆಮ್ಮಿಸೆನ್ಸ್	ಆಂಗ್ಲ	ರಾಮದಾಸ್ ಆಫ್ ಭದ್ರಾಚಲಂ *	ಆಂಗ್ಲ
ರುದ್ರನಮಕಮ್	ಆಂಗ್ಲ	ಶ್ರೀವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕ ದಯಾಶತಕಂ	ಆಂಗ್ಲ
ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣ-ಅಯೋಧ್ಯಾ ಕಾಂಡ ಆಂಗ್ಲ		ಲೇಪಾಕ್ಸಿ ಟೆಂಪಲ್	ಆಂಗ್ಲ
ಮಹಾಭಾರತ ಅಂಡ್ ವೇರಿಯೇಷನ್ಸ್	ಆಂಗ್ಲ	ಸಹಸ್ರ ಮಂತ್ರಸಾರ ಸಂಗ್ರಹ ಸಂ 1,2, ಸಂಸ್ಕೃತ	
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಲೈಫ್ ಅಂಡ್ ಹಿಸ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಆಂಗ್ಲ		ವಾಗ್ವಜ್ರ *	ಸಂಸ್ಕೃತ
ತಿರುವಾಯ್ಮೊಳಿ	ಆಂಗ್ಲ	ಪೋತನ ಕೆ ಕರ್ಮ ಔರ್ ಭಕ್ತಿತತ್ತ್ವ	ಹಿಂದಿ

* ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ಸ ಪ್ರ ಗಿ ರಿ

ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್,
ಹಿಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ ಜಂ ಪೈಸೆ.

ಸಂವತ್ಸರ ಚಂದಾ ೬ ರೂ.

ಸಂಪುಟ 11]

ಡಿಸೆಂಬರ್ 1980

[ಸಂಚಿಕೆ 7

ವಿಷಯಸೂಚಿ

ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕರು ;
ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ. ಆರ್. ಕೆ. ಪ್ರಸಾದ್,
ಐ.ಐ.ಎಸ್.,
ಟೆಲಿಫೋನ್ ನಂಬರು: 2322

ಸಂಪಾದಕರು:
ಕೆ. ಸುಬ್ಬಾರಾವು, ಎಂ.ಎ.,
ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು, ತಿರುಪತಿ.
ಟೆಲಿಫೋನ್ ನಂಬರು; 2254

ಮುದ್ರಣ:
ಯಂ. ವಿಜಯಕುಮಾರರೆಡ್ಡಿ
ಮೇನೇಜರ್, ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಪ್ರೆಸ್, ತಿರುಪತಿ.
ಟೆಲಿಫೋನ್ ನಂಬರು; 2340

ಮಿಕ್ಕ ವಿವರಗಳಿಗೆ:
ಸಂಪಾದಕರು,
ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು,
ತಿರುಪತಿ

	ಪುಟ.	ಸಂ.
ವಾರ್ತಾಚಿತ್ರಗಳು	...	4
ಗೀತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಶಯ ಹಾಗೂ ಸಾರ	...	5
ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತ್ವ	...	7
ಶಂಖಗೀತ	...	9
ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕರ್ಣ	...	11
ಪುರಂದರದಾಸರ ಪದಗಳು (ಹರಿದಾಸ ವಾಣಿ)	...	13
‘ಆರ್ಯ’-ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗ	...	17
ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ದರ್ಶನ (ಸೂರ್ಯ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಆಲಯ)	...	19
ಆರ್ತ ನಿವೇದನ	...	20
ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ (ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ)	...	21
ಕವಿಕೃತಿ ಪರಿಚಯ (ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳು)	...	25
ಕಿಶೋರ ಜಗತ್ (ಮಹರ್ಷಿ ಮನು ಕೋಣ ಮಂತ್ರ)	...	33
ನಿಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯ	...	37
ವಾರ್ತಾಲಹರಿ	...	39

ಮುಖಚಿತ್ರ : ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವ ‘ಕಲ್ಯಾಣ’ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಮಾಡರಿ.

ವಿವಾಹ ಸಂಕೀರ್ತನ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ
ತಿ.ತಿ ದೇ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ
ಅತಿಥಿಗಳೊಡನೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ

ನಾರ್ತಾಚಿತ್ರಗಳು

ತಿರುನುಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಅಂಜಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ. ಚೌದರಿ
(ದೇವಾದಾಯ ಇಲಾಖಾ ಮಂತ್ರಿ)
ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ. ಆರ್. ಕೆ. ಪ್ರಸಾದ್.

(40ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿರಿ)

ಗೀತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯ ಹಾಗೂ ಸಾರ

‘ಮೂಗಿಗಿಂತ ಮೂಗುತಿಯೇ ಭಾರ’ ಎಂದಂತೆ ಗೀತೆಯ ಗಾತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಗೀತೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುವ ಲೇಖನಗಳ ಗಾತ್ರವೇ ಪರ್ವತೋಪಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಆಚಾರ್ಯತ್ರಯರ, ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿ ಒಂದು, ಇಂದಿನ ಧರ್ಮ-ನೀತಿ ಸಂಶೋಧಕರ, ವಿವೇಚನ ಪಟುಗಳ, ಸಮಾಜಸುಧಾರಕರ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ, ಮಾರ್ಗಗಳಂತೂ ಅನೇಕ. ಇನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಸಾಧು-ಸಂತರ ವಿವರಣೆಗಳೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಸ್ತಿಕರಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗೀತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯ ವೇನು? ಅದರ ಸಂದೇಶದ ಸಾರವೇನು? ಎಂದು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಲೋಚಿಸುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಕ್ರಮ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಗೀತೆಯಂತಹ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲಿ ಒಂದು ದೇಶಕ್ಕಾಗಲಿ ಸೀಮಿತವ್ಯಾಪ್ತಿಯವಾಗಿರದೆ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ನಾವೀನ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಜಕತೆಯನ್ನೂ ತಳೆದಿರುವುದೇ ಅವುಗಳ ಹಿರಿಮೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಮೆ.

ಗೀತೆಯನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಅಮರ ಚಿಂತನ ಕಾವ್ಯರತ್ನವೆನ್ನಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶಕರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾದ ಆನಂದವರ್ಧನ, ಗೀತೆ ಮಹಾಭಾರತದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇಡೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಾಂತರಸವೇ ಪ್ರಧಾನರಸ, ಮಿಕ್ಕ ವೀರ, ಕರುಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ರಸಗಳು ಮಾತ್ರ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಇಡೀ ಗೀತೆಯಿಂದ ಅವನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೀವಾಳವಾದ ‘ಧ್ವನಿ’ಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಒಂದೇ ಶ್ಲೋಕರೂಪ ಉದಾಹರಣೆ ಇದು :

ಯಾ ನಿಶಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಸ್ಯಾಂ
ಜಾಗರ್ತಿ ಸಂಯಮೀ |
ಯಸ್ಯಾಂ ಜಾಗ್ರತಿ ಭೂತಾನಿ ಸಾ ನಿಶಾ
ಪಶ್ಯತೋ ಮುನೇಃ ||
(ಅಧ್ಯಾಯ 2 ಶ್ಲೋಕ-69)

“ಎಲ್ಲ ಜೀವಜಾತಕ್ಕೂ ಯಾವುದು ಕಾರಿ
ರುಳೋ ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲೇ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನು ಎಚ್ಚರವಾ
ಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವಾಗ ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರವಾ

ಗಿರುವುದೋ ಆ ವೇಳೆಯೇ ಆತನಿಗೆ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಾ
ಗಿರುತ್ತದೆ.”

ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ ಒಂದೇ ಮಾನವಜನ್ಮದ ಕಡೆಯ ನಿಲಾಣ; ಪರಮ ಗಂತವ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯ, ಮುಕ್ತಿಯೆಂದರೂ ಅದೇ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದು ಬಾರದು, ಅದಕ್ಕೆ ವಿರಕ್ತಿ ಬೇಕು. ವಿಷಯಭೋಗಗಳ ಕಾಮ ವಾಸನೆ ಇಲ್ಲವಾದಾಗ ಆ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುವ ಪರಮಾನಂದರಸ ಅನುಭವೈಕಗೋಚರ ಎಂದು ‘ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ’ನ ಅಥವಾ ಆದರ್ಶ ಜ್ಞಾನಿ ಯಾದ ಮಾನವನನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಇಲ್ಲಿ ಗೀತೆ ಜನರು ನಿರ್ದಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ಕಾರಿರುಳನ್ನಾಗಲಿ ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಕಾರ್ಯಮಗ್ನರಾಗಿರುವ ಹಗಲನ್ನಾಗಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಲು ಹೊರಟಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶದಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಗಳೆಂಬ

ನೇರವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೇನು ಅರ್ಥ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಹಗಲೆಂದರೆ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ಸದ ಪ್ರಕಾಶ, ರಾತ್ರಿಯೆಂದರೆ ಅದಿಲ್ಲದ ಅಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸೂಚ್ಯಾರ್ಥವನ್ನೇ ಆಚಾರ್ಯತ್ರಯರ ವರಸರೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವತ್ಪರಂಪರೆಯೂ ಮಾನ್ಯಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶಕನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಶಾಂತರಸದ ಸುಮಧುರ-ಮನೋಹರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಅನಂದವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಂತೆ ಭಾವಿಸಿದಾದರೆ ಭಕ್ತಿಯ ಸಮನ್ವಯವೂ ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯು ಜ್ಞಾನಸಾಧನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನಾನಂತರದ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯೂ ಅದು; ಅದು ಪಂಚಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವೇ ಎನ್ನುವ ಭಕ್ತಿಪಂಥದವರ ವಾದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಬಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ “ಯೋಗಸ್ಥಃ ಕುರು ಕರ್ಮಾಣಿ,” ‘ದೂರೇಣ ಹೃದಯಂ ಕರ್ಮ ಬುದ್ಧಿ

ಡಾ|| ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಯೋಗಾದ್” ಎಂಬ ಮಾತುಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮವಷ್ಟೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಸಾಧಕ; ಜ್ಞಾನೋತ್ತರ-ಕಾಲದಲ್ಲೂ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದೇ ಇದೆಯೆಂಬ ಸಂದೇಶವೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ-ಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಮೂರೂ ‘ಯೋಗ’ ವೆನಿಸಿ ‘ಬ್ರಾಹ್ಮೀಸ್ಥಿತಿ’ಗೆ ಒಯ್ಯಲು ನೆರವಾಗಬಲ್ಲವೆಂಬ ಸಮನ್ವಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಗೀತೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ನಿಜವಾಗಿ ಗೀತೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಆಶಯ; ಇದೇ ಗೀತೆಯ ಸಂದೇಶದ ಸಾರ.

ii

ಗೀತೆ ನವಯುಗದ ಜೀವನಧೈಯಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವಂಥದೇನನ್ನೂ ಹೇಳುವುದೆಂತು ಶಕ್ಯ? ಅದು ಕಂದಾಚಾರದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮವನ್ನೇ ರೂಪಾಂತರದಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ವಿಶ್ವರೂಪವೇ ಮುಂತಾದ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ‘ಜ್ಞಾನ’, ‘ಕರ್ಮ’, ‘ಭಕ್ತಿ’, ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುವ ಅಮೂರ್ತ ವಿಚಾರಗಳು. ಸಾಂಖ್ಯ-ಯೋಗ, ಕ್ಷೇರ-ಅಕ್ಷರ, ಪ್ರಕೃತಿ-ಪುರುಷ, ಸತ್ವ-ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳು-ಗುಣಾತೀತ-ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲ ಅಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಎನ್ನುವ ನವೀನ ವಿಚಾರವಾದಿಗಳಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಅಪಾತಾರ್ಥಮಧನದಿಂದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಲಾಭವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜವೇ.

iii

ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳು ಎಂದಿ ನಂತೆ ಇಂದೂ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿವೆ. ಇವನ್ನು ಮೀರಲು ಶಕ್ಯವುಂಟೆ? ಎಂದರೆ ಖಂಡಿತ ಉಂಟು ಎಂಬ ಅಭಯವಾಣಿ ಗೀತೆಯದು. ಮೀರಿದರೆ ಯಾವ ಆನಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾ

ಣಿಸುವುದೇ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಧೈಯ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಶಾಂತಿ ಇಲ್ಲವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಮಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿ ಒಡಮೂಡಬೇಕಾದರೆ ಗೀತೆಯಂತಹ ಗುರು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಕಾಮಸಿದ್ಧಿಯೇ ಪರಮಸಿದ್ಧಿ ಯೆಂಬ ಚಾರ್ವಾಕರ ವೈಚಾರಿಕವಾದವನ್ನು ಆಸ್ತಿಕ ದಾರ್ಶನಿಕರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನಾಸ್ತಿಕ ದಾರ್ಶನಿಕರಾದ ಬೌದ್ಧ ಜೈನರು ಸಹ ಖಂಡ ಖಂಡವಾಗಿ ತುಂಡರಿಸಿ ಖಂಡಿಸಿದಾರೆ. ‘ಆತ್ಮ ಇಲ್ಲ’, ‘ದೇವ ರಿಲ್ಲ’ ಎನ್ನುವಾತನು ಕೂಡ ತಾನು ‘ಇದ್ದೇನೆ’ ಎಂಬ ಅನುಭವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ತಾತ್ತ್ವಿಕವಾಗಿ ‘ಸತ್’ ಅಥವಾ ಇರುವಿಕೆ ಕಾಲದೇಶಾತೀತವಾದ ಸತ್ಯ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದೇ ನಿಜವಾದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ. ‘ಅಸತ್’ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯೂ ಅಷ್ಟೆ. ಇದೇ ಎಲ್ಲ ವೇದಾಂತಸೌಧಕ್ಕೂ ಅಡಿಪಾಯವಾದ ಹಾಸು ಗಲ್ಲು:-

“ನಾಸತೋ ವಿದ್ಯತೇ ಭಾವಃ ನಾಭಾವೋ
ವಿದ್ಯತೇ ಸತಃ”

(ಅಧ್ಯಾಯ 2, ಶ್ಲೋಕ 16)

ಇದು ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿಗಳೆಲ್ಲರ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯ; ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ದೂರದರ್ಶಿಗಳು. ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೇ ಇರಲಿ ತಮಗೆ ಕಂಡದ್ದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಪರಮಾರ್ಥ; ಮಿಕ್ಕ ದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿಯಾರೆ? ಮುಂದಿನ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಮುಕ್ತದ್ವಾರವುಂಟೆಂದು ಒಪ್ಪದೆ ಇರುವುದು ಶಕ್ಯವೇ? ಆದರೆ ಮಾನವನ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಗುರಿ ಅಥವಾ ಜೀವನಾರ್ಥ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಅವ ತಾರಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನಿರಲಿ, ವ್ಯಾಸಮುನಿ ಯಿರಲಿ ಇನ್ನಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ?

ಈ ಗಹನ-ಗಹನವಾದ ತತ್ತ್ವದೃಷ್ಟಿ ಯಾರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೋ ಅಂತಹವರು ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸುಲಭ ವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬರುವಂತಿದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ನಾನಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದವೇ ಎಂದರೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ‘ಸತ್ಪುರುಷ’, ‘ಅಸತ್ಪುರುಷ’ ಎನ್ನುವಾಗ ಕ್ರಮವಾಗಿ ‘ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯ’, ‘ಕೆಟ್ಟಮನುಷ್ಯ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳೂ ಇರುವಂತೆ ‘ಸತ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ‘ಒಳ್ಳೆಯದು’ ಎಂದೂ ‘ಅಸತ್’ ಎಂದರೆ ‘ಕೆಟ್ಟದು’ ಎಂದೂ ಅರ್ಥಯುಸಬಹುದು. ‘ಭಾವ’ ಎಂದರೆ ‘ಸುಖ’ ‘ಅಭಾವ’ ಎಂದರೆ ‘ದುಃಖ’ ಎಂದೂ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು “ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯ” ವೆಂಬ ಈಗ ಅನುಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಕೋಶದ ಆಧಾರದಿಂದ ಸುಗಮಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸದಿಂದ ಎಂದೂ ಸುಖಬಾರದು; ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸದಿಂದ ಎಂದೂ ದುಃಖಬಾರದು” ಎಂಬ ನೀತಿ-ಸಂಹಿತೆ ಎಂತಹವರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯದ ಮೂಲಾಧಾರ. ಇದೇ ಹುಟ್ಟು - ಸಾವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಬೀಜ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳೇ ಹೊರತು ಜೀವನಿಗಲ್ಲ. ದೇಹಕ್ಕಾದ ನೋವನ್ನೇ ‘ನನ್ನ ನೋವು’ ಎಂದು ಅಜ್ಞರು ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಜೀವನು ಸ್ಥೂಲಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದನ್ನೇ ಜನನವೆಂದು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಅಹಂಕಾರ - ಮಮಕಾರಗಳಿಗೆ ಪರವಶರಾಗಿ, ಕಾಮ - ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗಿ, ಸಂಸಾರವನ್ನೇ ಸುಖವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದರೂ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳ ನಿರಂತರ ಚಕ್ರ ದುಃಖವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತತ್ತ್ವಚಿಂತನೆ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕಡೆಗೊಳಿಸುವುದೇ ಮಾನವಜನ್ಮದ ಏಕಧೈಯವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಆಗ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುತ್ತದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ - ವಿಚಾರಗಳ, ಆಹಾರ - ವಿಹಾರಗಳ ಪುನಸ್ಸಂಧಾನ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಗೀತೆಯ ‘ಯೋಗ’ ನಮ್ಮದಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಧಕವಾದ ಕರ್ಮ ಯಾವುದು? ಮುಕ್ತಿಸಾಧಕವಾದ ಕರ್ಮ ಯಾವುದು? ‘ಸ್ವ’-ಧರ್ಮ ಯಾವುದು? ‘ಪರ’-ಧರ್ಮ ಯಾವುದು? ಎಂಬ ವಿವೇಕದ ಮರ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಹಂಕಾರ ತೊಲಗಿ ‘ನಾವು ಮಾಡುವುದು ನಿಜವಾಗಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ನಮ್ಮಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವಂತನೇ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ’ ಎಂಬುದು ಅನುಭವವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಆ ಪರಮಾನುಭವ ಆದವನಿಗೆ ಮುಂದೆ ಸಂಶಯವೇನೂ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಮನಗಾಣಲು ಗೀತೆ ನಮಗೆ ದಾರಿದೀಪ. ★

ಸೂಚನೆ.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯವರ ಹುಂಡಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು “ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ, ತಿ. ತಿ. ದೇ., ತಿರುಪತಿ” ಇವರ ಖಾತೆಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತಿ. ತಿ. ದೇ.

ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹತ್ವ

ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಆಸೆಪಡೆದ ಮನುಷ್ಯನೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಧನಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾದ ಮಾನವ ಅದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪಡುವ ಪರಿಶ್ರಮ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅದರ ಫಲ ನಿರಾಶೆ, ಅತ್ಯಸ್ತಿ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಅವನಿಗೆ ಧನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದರೆ ಅದರಿಂದ ಅವನ ಚಿಂತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ನೆಮ್ಮದಿಯಂತೂ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಒಂದು ಧನವೂ ಇದೆ. ಅದೇ ವಿದ್ಯೆ. ವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ಈ ಧನದ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಇದು ಸರ್ವಧನ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು.

ನ ಚೋರಹಾರ್ಯಂ ನ ಚ ರಾಜಹಾರ್ಯಂ
ನ ಭಾತ್ಯಭೋಜ್ಯಂ ನ ಚ ಭಾರಕಾರ್ಯಂ |
ವ್ಯಯೇ ಕೃತೇ ವರ್ಧತ ಏವ ನಿತ್ಯಂ
ವಿದ್ಯಾಧನಂ ಸರ್ವಧನ ಪ್ರಧಾನಮ್ ||

ಈ ವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ಧನವನ್ನು ಚೋರನು ಅಪಹರಿ ಸಲಶಕ್ತನು, ರಾಜನೂ ಅಷ್ಟೆ. ಬಂಧುಗಳು ಭೋಗಿಸಲೂ ಅಸಾಧ್ಯ. ವ್ಯಯ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಈ ಧನ ಸರ್ವಧನ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು. ವಿದ್ಯಾಧನ ಒಂದೇ ಸರ್ವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ವಿದ್ಯಾವಂತನಿಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ.

“ನಸುಮತೀಪತಿನಾ ನು ಸರಸ್ವತೀ ಬಲವತಾ
ರಿಪುಣಾಪಿ ನ ನೀಯತೇ |
ನನುವಿಭಾಗ ಹರೈರ್ನ ವಿಭಜ್ಯತೇ ವಿಬುಧ
ಬೋಧ ಬುಧೈರಪಿ ಸೇವ್ಯತೇ||”

ವಿದ್ಯೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ದ್ರವ್ಯವೂ ಹೌದು. ವಿದ್ಯೆ ಅನರ್ಥವೂ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವೂ, ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಆದುದು. ಇದರ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಇರುವಂಥದು.

ಸರ್ವ ದ್ರವ್ಯೇಷು ವಿದ್ಯೈವ ದ್ರವ್ಯಮಾಹುರ
ನುತ್ತಮಮ್ |
ಅಹಾರ್ಯತ್ವಾದನರ್ಥ್ಯತ್ವಾದಕ್ಷಯತ್ವಾಚ್ಚ
ಸರ್ವದಾ ||

ಇದು ಅಕ್ಷಯವಾದ ಸಂಪತ್ತು. ಇದರ ಮತ್ತೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ವ್ಯಯಮಾಡಿದಷ್ಟೂ

ವರ್ಧಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಧನ ವಾದರೋ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ, ಕೃಪಣನ ಸಂಪತ್ತಿನಂತೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿದ್ಯಾಧನ ವ್ಯಯಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ವಿದ್ಯೆಯೇ ಮಾತೆ, ಪಿತನೂ ಹೌದು. ಎಲ್ಲ ಕೈಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಭಾರ್ಯೆಯೂ ಹೌದು. ಈ ವಿದ್ಯೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಲೌಕಿಕ ಧನ ವನ್ನೂ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಕೀರ್ತಿ ಹೊಂದಲೂ ಈ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಕಾರಣ. ವಾಸ್ತವ ವಾಗಿ ವಿದ್ಯೆ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಕಲ್ಪಲತೆಯೇ. ಕಲ್ಪ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಕಲ್ಪಲತೆಯಾದ ವಿದ್ಯೆ ಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಮಾತೇವ ರಕ್ಷತಿ ಪಿತೇವ ಹಿತೇ ನಿಯುಂಕ್ತೇ
ಕಾಂತೇವ ಚಾಪಿ ರಮಯತ್ಯಪನೀಯ
ಖೇದಂ |
ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ತನೋತಿ ವಿತನೋತಿ ಚ ದಿಕ್ಷು
ಕೀರ್ತಿಂ
ಕಿಂ ಕಿಂ ನ ಸಾಧಯತಿ ಕಲ್ಪಲತೇವ ವಿದ್ಯಾ ||

ವಿದ್ಯೆಯೇ ಸದ್ಗುರು. ಸದ್ಗುರುವಿನಂತೆ ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶಿ. ಸುಭಾಷಿತಕಾರರು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುಗಳ ಗುರು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸರ್ವಥಾ ಸತ್ಯ. ವಿದ್ಯೆಯೇ ಬಂಧುವೂ ಹೌದು. ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ವಿದ್ಯೆಯೇ ದೇವತೆ; ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಶು ಸಮಾನ.

ವಿದ್ಯಾನಾಮ ನರಸ್ಯ ರೂಪಮಧಿಕಂ
ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಗುಪ್ತಂ ಧನಂ
ವಿದ್ಯಾಭೋಗಕರೀ ಯಶಃಸುಖಕರೀ ವಿದ್ಯಾ
ಗುರೂಣಾಂ ಗುರುಃ |
ವಿದ್ಯಾ ಬಂಧುಜನೋ ವಿದೇಶಗಮನೇ
ವಿದ್ಯಾ ಪರಾ ದೇವತಾ
ವಿದ್ಯಾ ರಾಜಸು ಪೂಜ್ಯತೇ ನಹಿ ಧನಂ
ವಿದ್ಯಾವಿಹೀನಃ ಪಶುಃ ||

ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜೀವಿಸುವುದು ನಾಯಿಯ ಬಾಲ ದಂತೆ ವೃಥಾ.

ಶುನಃ ಪುಚ್ಛಮಿವ ವೃಥಾಂ ಜೀವಿತಂ
ವಿದ್ಯಯಾ ವಿನಾ |

ನಗುಹ್ಯಗೋಪನೇ ಶಕ್ತಂ ನ ಚ ದಂಶ
ನಿವಾರಣೇ ||

ಸದ್ವಿದ್ಯಾ ಒಂದಿದ್ದರೆ ಈ ಉದರ ಪೋಷಣೆ ಬಹಳ ಸುಲಭ. ವಿದ್ಯಾವಂತನಿಗೆ ಉದರಂಭರಣೆ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಅಲ್ಲ.

ಸದ್ವಿದ್ಯಾ ಯದಿ ವಾ ಚಿಂತಾ ವರಾಕೋದರ
ಪೂರಣೇ |
ಶುಕೋಽಪ್ಯಶನಮಾಪ್ನೋತಿ ರಾಮ
ರಾಮೇತಿ ಚ ಬ್ರುವನ್ ||

ಜಟಿಲವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದು ಗುರು ವಚನವಿಲ್ಲದೆ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಸದ್ವಿದ್ಯೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಸಾಧನವಿದ್ದರೆ ಗುರುವಚನಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜಟಿಲವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಬಹುದು. ಪರರಹಸ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ಅದ್ಭುತ ಸಾಧನ ವಿದ್ಯೆ.

ಅನವೇಕ್ಷಿತ ಗುರುವಚನಾ ಸರ್ವಾನ್
ಗ್ರಂಥೀನ್ ವಿಭೇದಯತಿ ಸಮ್ಯಕ್ |
ಪ್ರಕಟಯತಿ ಪರರಹಸ್ಯಂ ವಿಮರ್ಶಶಕ್ತಿ
ನಿಯೋ ಜಯತಿ ||

ವಿದ್ಯೆ ಕಲ್ಪಲತೆ ಎಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿ ಆಗಿದೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಕಲ್ಪಲತೆಯೇ ಅಲ್ಲ. ಸರ್ವ ಮನೋಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ, ಸರ್ವ

ಶ್ರೀಮತಿ ಎ. ಜಾನಕಿ, ಎಂ.ಎ.,

ವಿಧದಿಂದಲೂ ಉಪಕಾರಿಯಾದ ಕಾಮಧೇನುವೂ ಹೌದು. ವಿಸತ್ತುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿ, ಕುಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ, ಯಶಸ್ಸನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಈ ವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ಕಾಮ ಧೇನು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪುನೀತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಯಃ ಪ್ರದುಗೇ ವಿಪದೋ ರುಣದಿ
ಯಶಾಂಸಿ ಸೂತೇ ಮಲಿನಂ ಪ್ರಮಾಷ್ಟಿನಃ |
ಸಂಸ್ಕಾರ ಶೌಚೇನ ಪರಂ ಪುನೀತೇ ಶುದ್ಧಾ
ಹಿ ಬುದ್ಧಿಃ ಕಿಲ ಕಾಮಧೇನುಃ ||

ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾಧಿದೇವತೆಯಾದ ಭಾರತಿ (ಸರಸ್ವತಿ) ಯ ಆಪೂರ್ವ ಕೋಶವೆಂದು

ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕೋಶ ಅವೂರ್ವವಾದುದು, ಸಾಧಾರಣವಲ್ಲ. ಅನುಪಮವಾದ ಈ ಕೋಶದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಕೋಶಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾದದ್ದರಿಂದಲೇ ವ್ಯಯಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ, ಸಂಚಯದಿಂದ ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಪೂರ್ವಃ ಕೋಽಪಿ ಕೋಽಶೋಽಯಂ ವಿದ್ಯತೆ
ತವ ಭಾರತಿ |

ವ್ಯಯತೋ ವೃದ್ಧಿ ಮಾಯಾತಿ ಕ್ಷಯಮಾ
ಯಾತಿ ಸಂಚಯಾತ್ ||

ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಣ್ಣಿದ್ದೂ ಅಂಧನೇ ಸರಿ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದು ವಿದ್ಯೆ ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಇದೇ ಚಕ್ಷು.

ಅನೇಕ ಸಂಶಯೋಚ್ಛೇದಿ ಪರೋಕ್ಷಾರ್ಥಸ್ಯ
ದರ್ಶಕಮ್ |

ಸಮಸ್ತ ಲೋಚನಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಯಸ್ಯ
ನಾಸ್ತ್ಯಂಧ ಏವ ಸಃ ||

ಕೇವಲ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತನಾದರೆ ಏನು ಲಾಭ ? ವಿದ್ಯೆ ಇದ್ದರೆ ಅದರ ಬೆಲೆಯೇ ಬೇರೆ. ಅಕುಲೀನ ನಾದರೂ ವಿದ್ಯಾವಂತನಾದವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಿಂ ಕುಲೇನ ವಿಶಾಲೇನ ವಿದ್ಯಾಹೀನಸ್ಯ
ದೇಹಿನಃ |

ಅಕುಲೀನೋಪಿ ವಿದ್ಯಾವಾನ್ ದೇವೈರಪಿ ಸ
ಪೂಜ್ಯತೇ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಯಾದ ಭರ್ತೃಹರಿ ತನ್ನ ನೀತಿ ಶತಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. “ಎಲೈ ಜನರೇ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ತಿಳಿದ ವಿದ್ವಾಂಸನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಹೀನನೆಂದು ಅಲ್ಲ ಗಳೆಯಬೇಡಿರಿ. ಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಆನೆ ಯನ್ನು ಕಮಲದ ದಂಟು ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ?”

ಅಧಿಗತ ಪರಮಾರ್ಥಾನ್ ಪಂಡಿತಾನ್
ನಾನಯುಂಸ್ಮಾಃ
ತೃಣಮಿವ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ನೈವತಾನ್ ಸಂರುಣದ್ಧಿ |
ಮದಮಿಲಿತ ಮಿಲಿಂದ ಶ್ಯಾಮಗಂಡಸ್ಥಲಾ
ನಾಂ

ನಭವತಿ ಬಿಸತಂತುರ್ವಾರಣಂ
ವಾರಣಾನಾಂ ||

ಎಲೈ ರಾಜರೇ ! ಜೋರರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದ, ಸದಾಸರ್ವದಾ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಯಾಚಕರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ವರ್ಧಿಸುವ, ಕಲ್ಪಾಂತವಾದರೂ ಕ್ಷಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯೆ ಎಂಬ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪಂಡಿತರನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿ. ಅವರೊಂದಿ ಗಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಪರ್ಧೆ.

ಹರ್ತುರ್ಯಾತಿ ನ ಗೋಚರಂ ಕಿಮಪಿ ಶಂ
ಪುಷ್ಪಾತಿ ಯತ್ಸರ್ವದಾ
ವ್ಯರ್ಥಿಭ್ಯಂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಮಾನಮನಿಶಂ
ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ವೃದ್ಧಿಂ ಪರಾಂ |
ಕಲ್ಪಾಂತೇಷ್ಟಪಿ ನ ಪ್ರಯಾತಿ ನಿಧನಂ
ವಿದ್ಯಾಖ್ಯಮಂತರ್ಧನಂ
ಯೇಷಾಂ ತಾನ್ಮ್ರತಿ ಮಾನಮುಜ್ಞಿ ತ
ನ್ಯಪಾಃ ಕಸ್ತೈಃ ಸಹ ಸ್ಪರ್ಧತೇ ||

ರಾಜನಾದರೇ ತನ್ನದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪೂಜಿಸ ಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ವಿದ್ವಾಂಸನನ್ನು ಪ್ರಪಂಚವೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ವಿದ್ವತ್ತಂ ಚ ನೃಪತ್ವಂ ಚ ನೈವ ತುಲ್ಯಂ
ಕದಾಚನ |
ಸ್ವದೇಶೇ ಪೂಜ್ಯತೇ ರಾಜಾ ವಿದ್ವಾನ್
ಸರ್ವತ್ರ ಪೂಜ್ಯತೇ ||

ವಿದ್ಯೆಯ ಫಲ ವರ್ಣನಾತೀತ. ವಿದ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯ ವಿನೀತನಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ವಿನಯ ವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಗೌರವಿಸಲಾರ. ಸಮಾಜದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಧನಾರ್ಜನೆ ಸುಲಭ. ಧನ ದಿಂದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸೌಖ್ಯಗಳು ಅವನಿಗೆ ಕರಗತ ವಾಗುತ್ತವೆ.

ವಿದ್ಯಾ ದದಾತಿ ವಿನಯಂ ವಿನಯಾದ್ಯಾತಿ
ಪಾತ್ರತಾಂ |
ಪಾತ್ರತ್ವಾದ್ಧನಮಪ್ನೋತಿ ಧನಾದ್ಧರ್ಮಂ
ತತಃ ಸುಖಂ ||

ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ವಿದ್ಯೆ ಎಂಬ ರತ್ನ. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ರತ್ನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ನಿಜವಾದ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ. ವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಮವಾದ ವಸ್ತುವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ.

ಜ್ಞಾತಿಭಿರ್ಭಜ್ಯತೇ ನೈವ ಜೋರೇಣಾಪಿ ನ
ನೀಯತೇ |
ದಾನೇ ನೈವ ಕ್ಷಯಂ ಯಾತಿ ವಿದ್ಯಾರತ್ನಂ
ಮಹಾಧನಂ ||
ಹರ್ತುರ್ನ ಗೋಚರಂ ಯಾತಿ ದತ್ತಾ ಭವತಿ
ವಿಸ್ತೃತಾ |
ಕಲ್ಪಾಂತೇಽಪಿ ನ ಯಾ ನಶ್ಯೇತ್ ಕಿಮನ್ಯನ್
ವಿದ್ಯಯಾ ಸಮಮ್ ||

ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುವಿನ ಅರ್ಜನೆಗಿಂತಲೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ. ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆ ಸಕಲವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ ಹಾಗೆಯೇ. ವಿದ್ಯೆ ಒಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಪ್ರಯೋಜಕಗಳಾಗುವುವು. ಯಾವುದನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ ಸಕಲವನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ದಂತಾಗುವುದೋ, ಯಾವ ಒಂದು ವಸ್ತು ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆಯೇ, ಯಾವು ದರಿಂದ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸುಗಮವಾಗುವುದೋ ಅಂಥ ವಿದ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವಿರಲಿ.

ವಿದ್ಯಾ ನಾಮ ನರಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿರತುಲಾ
ಭಾಗ್ಯಕ್ಷಯೇ ಚಾಶ್ರಯೇ
ಧೇನುಃ ಕಾಮದುಘಾ ರತಿಶ್ಚ ವಿರಹೇ ನೇತ್ರಂ
ತೃತೀಯಂ ಚ ಸಾ |
ಸತ್ಪಾರಾಯತನಂ ಕುಲಸ್ಯ ಮಹಿಮಾ
ರತ್ನೈರ್ವಿಫನಾ ಭೂಷಣಂ
ತಸ್ಮಾದನ್ಯಮುಪೇಕ್ಷ್ಯ ಸರ್ವವಿಷಯಂ
ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಂ ಕುರು ||

★

ಆರ್ಜಿತ ಅಭಿಷೇಕ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಮಂಗಾಪುರ

ಆರ್ಜಿತ ಅಭಿಷೇಕಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಹೊಸ ಅವಕಾಶ

ಮಂಗಾಪುರದ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಮೂರ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರವೂ ಸರ್ಕಾರ್ ಆರ್ಜಿತ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೂ 100/-ಗಳ ಟಿಕೆಟನ್ನು ಪಡೆದ ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಹಾಲಿನ ತಂಬಿಗೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಮಾನ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೂ ಅಭಿಷೇಕ ದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗು ತ್ತದೆ. ಆಸ್ತಿಕ ಭಕ್ತರು ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ.

ಶಂಖಗೀತೆ

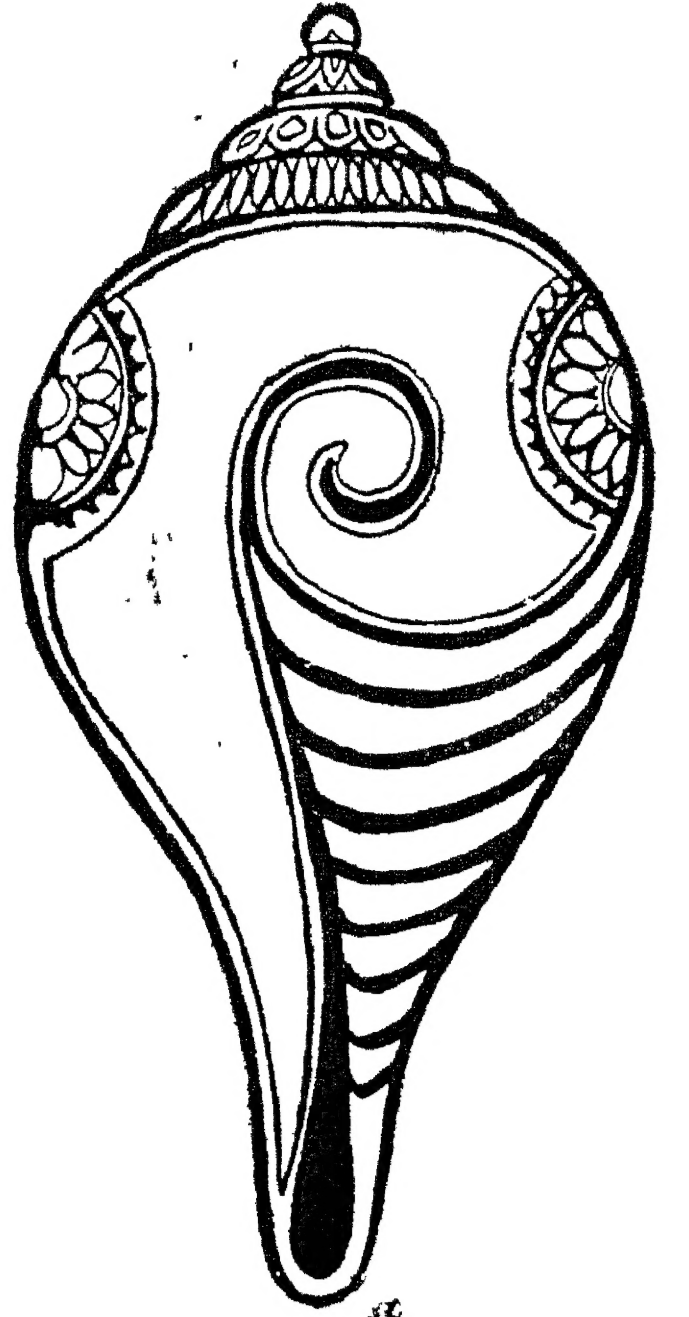
ಶ್ರೀಭಾಗವತ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಗೋಪಿ ಕಾಗೀತ, ಭ್ರಮರಗೀತ, ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹಲವು ಸುಂದರ ಮತ್ತು ಭಾವಾವೇಶಪೂರ್ಣವಾದ ಗೀತಗಳಿರುವುದು. ರಸಿಕ ಭಕ್ತರು ತಿಳಿದಿರುವರು. ಇಂತಹ ಮಧುರಗೀತಗಳು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುವು. ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀಗೋದಾದೇವಿ (ಅಂಡಾಳ್) ಎಂಬ ಭಕ್ತೆಯ ನಾಯಕೀಗೀತೆ (ನಾಚ್ಚಿ ಯಾರ್ ತಿರುಮೋಳಿ) ಎಂಬ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧದ ಏಳನೆಯ ದಶಕವಾದ ಶಂಖಗೀತೆಯು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆವು.

ಶ್ರೀಗೋದಾದೇವಿಯು ಪೆರಿಯಾಳ್ವಾರ್ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಭಕ್ತ ಶಿಖಾಮಣಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಚಿತ್ತಸೂರಿಯ ಸಾಕುಮಗಳಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ಜನನಕಾಲದಿಂದಲೇ ವಿಶೇಷವಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈಕೆಯು ತನ್ನ ಅನುಭಾವದಲ್ಲಿನ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಸುಂದರವಾದ ಎರಡು ತಮಿಳುಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವಳು. ಇವೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ 'ತಿರುಪ್ಪಾವೈ' ಮತ್ತು 'ನಾಚ್ಚಿ ಯಾರ್ ತಿರುಮೋಳಿ'ಗಳು. ಈಕೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮ ಪರವಶಳಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಚಿತ್ತಸ್ವಾರ್ಥಿನ ತಪ್ಪಿ ಭಗವಂತನಿಗಾಗಿ ತಂದೆಯವರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹೂಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ತಾನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು 'ಶೂಡಿಕೊಡುತ್ತ ನಾಚ್ಚಿ ಯಾರ್' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ವಡೆದಳೆಂದು ಬಲ್ಲವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಂತನೂ ಸಹ ಈಕೆಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪರವಶನಾಗಿ, ತಾನೂ ಇವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ದರ್ಶನವು, ಕೇವಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಗೋಚರಿಸುವಂತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ ಬರಿಕಣ್ಣಿಗೂ

ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ತೋರದೆ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಮರೆಸಿಯೂ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗೋದಾದೇವಿಯು ನಾಯಕನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ್ದು ಅಗಲಿದ ನಾಯಕಿಯಂತೆ ವಿಶೇಷದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಮನಮರು ಗುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿರುವಳು. ಈ ಬಗೆಯ ಸಂದರ್ಭವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದುದೇ ಶಂಖಗೀತವೆಂಬುದು.

ಈ ಗೀತವನ್ನು ಹಾಡಲು ಕಾರಣವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ನೆಲೆಯು ಈ ಬಗೆಯದು-
“ಇದೇನು ಸೋಜಿಗ! ದೇವರು ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶದವಾಗಿ ತೋರುವನು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವನ್ನೀಯುವನು. ಆದರೆ ಒಂದೆರಡು ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲೇ ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಡುವನು. ಭಕ್ತಪ್ರಾಣನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಅತನು ಹೀಗೆಯೇ ಚೆಲ್ಲಾಟವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ಹೇಳಲಾಗದ ದುಃಖಕ್ಕೊಡುಮಾಡಿ ತಾನು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕುನಲಿಯುವನೆ? ಆತನ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಮತ್ತು ನಿರಂತರವಾದ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಭಕ್ತನು ಯಾವನಾದರೂ ಇರುವನೆ”? ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀಗೋದಾದೇವಿಯು ವಿಚಾರಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ ಆಕೆಗೆ, ಭಗವಂತನ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ, ಒಂದುಕ್ಷಣವೂ ಅಗಲದೆ, ವೈಭವದಿಂದಿರುವ ಶ್ರೀಪಾಂಜಜನ್ಯವೆಂಬ ಶಂಖದ ಜ್ಞಾಪಕ ಬುತ್ತು. ಮತ್ತೆಲ್ಲಾ ಆಯುಧಗಳಿಗಿಂತ ಶಂಖದ ಹಿರಿಮೆಯೇನೆಂದರೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಭಗವಂತನ ಕರಕಮಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಗಲದಿರುವುದು.

ಇತರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ ಅವು ಕೈಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶತ್ರುಗಳ ಬಳಿಗೆ ಸಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದರೆ ದೇವರು ಶಂಖವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟು

ತಿ. ಅ. ಸಂಪತ್ತುಮಾರಾಚಾರ್ಯ ಎಂ. ಎ.,

ಊದುವನು. ಯಾರ ಮೇಲೂ ಎಸೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಶಂಖವು ದೇವರ ಕೈಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಟ್ಟುಗಲುವುದಿಲ್ಲ.

ಪಾಂಜಜನ್ಯಶಂಖದ ಈ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನರಿತ ಶ್ರೀಗೋದಾದೇವಿಯು ಆ ಶಂಖವನ್ನೇ

ಅಂಡಾಳ್ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾರ್ಗಲಿಮಾಸದಲ್ಲಿನ ವಿಷ್ಣುಲಯಗಳ ದೈವಪೂಜೆ. ಆಕೆಯ ತಿರುಪ್ಪಾವೈಯ ಪಾಶುರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಪೂಜಿಸುವುದೊಂದು ದಿವ್ಯಾನುಭವ. ಆಕೆಯ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಆಕೆಯಿಂದಾದ ನಾಯಕೀಗೀತೆಯ ಶಂಖಗೀತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಕಾಗ್ರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಚಿಂತಿಸ ತೊಡಗಿರು. ಇದರಿಂದ ಆ ಶಂಖವು ತನ್ನ ದಿರಿನಲ್ಲೇ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವಂತೆ ಆಕೆಗೆ ತೋರತೊಡಗಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ, ಆ ಭಾಗ್ಯ ದಿಂದ ಪಂಚಿತರಾದ ತನ್ನಂತಹ ವಿಯೋಗಿನ ನಾಯಿಕೆಯರ ದಾರ್ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖ, ಅಸೂಯೆ ಮುಂತಾದ ಭಾವಗಳನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಗೋದಾದೇವಿಯು ಹಾಡಿದುದೇ ಈ ಶಂಖಗೀತೆಂಬುದು. ಈಗ ಇವರ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

(೧) ಎಲೈ ಗಂಭೀರನಾದ ಬಿಳಿಯ ಶಂಖವೆ! ನಾನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಗಳೊಡನೆ ಕೇಳುವೆನು. ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸುವವನಾಗು. ಕುಮಲಯಾಪೀಡನೆಂಬ ಅನೆಯ ದಂತವನ್ನು ಮುರಿದು ಕಡಹಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ, ಹವಳದಂತೆ ಸುಶೋಭಿಸುವ ಚೆಂದುಟಿಯು ಪಜ್ಜ ಕರ್ಪೂರದಂತೆ ವಾಸನೆಯುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದೆ? ಅಥವಾ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪದಂತೆ ವಾಸನೆಯುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದೆ? ಅಥವಾ ಮಧುರವಾಗಿ ಇರುವುದೆ?

(೨) ಎಲೈ ಚೆಲುವಿನ ಶಂಖವೆ! ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದುದು (ಉಪ್ಪಾದ) ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ. ಆಮೇಲೆ ಬೆಳೆದುದು ಪಂಚಜನನೆಂಬ ಅಸುರನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ನೀನು ಇವ ನೆಲ್ಲಾ ಮರೆತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತ, ನಿನ್ನ ಧ್ವನಿ ಯಿಂದಲೇ ದುಷ್ಟ ಅಸುರರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಶ ಪಡಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಓಹೋ! ನಿನ್ನಭಾಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ! (ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಂಖ ವನ್ನು ಪಂಚಜನನೆಂಬ ಅಸುರನು ನುಂಗಿ ಬಿಟ್ಟನೆಂದೂ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿ ರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಉಪ್ಪುನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಸುರನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದೂ ಶಂಖವು ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ನಿರಂತರ ವಾಸ ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಭಾಗ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನದಾಗಿರಬೇಕು!)

(೩) ಉತ್ತರಮಥುರಾ ನಗರದ ಸ್ವಾಮಿ ಯಾದ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಕೈಯನ್ನೇ

ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುವ ನೀನು ಉದಯಾ ಜಲದಮೇಲೆ ಉದಿಸುವ ಶರತ್ಕಾಲದ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಜಂದ್ರನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿ ಸುತ್ತಿರುವೆ

(೪) ಎಲೈ ಬಲಮುರಿ ಶಂಖವೆ! ದಾವೋದರನ ಕೈಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣಜಂದ್ರ ನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ನೀನು ಅತನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು ತ್ತಿರುವೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನೂ ನಿನಗೆ ಸಾಟಿ ಯಾಗನು.

(೫) ಎಲೈಪಾಂಚಜನ್ಯವೆ! ನಿನ್ನ ಜತಿ ಯಲ್ಲಿ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಪದಾರ್ಥ ಗಳು ಪುಟ್ಟಿದುವು! ಅದರೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾರಾದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆಯೆ? ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಆ ಮಧುಸೂದನನ ದಿವ್ಯವಾದ ಚೆಂದುಟಿಯ ರಸವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕುಡಿಯು ತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ.

(೬) ಎಲೈ ಬಲಮುರಿ ಶಂಖವೆ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಿಂದು ಪವಿತ್ರ ರಾಗಲು ಪುಣ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲ, ನೀನು ಮಾತ್ರ ಆ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟವೇನೂ ಪಡದೆ, ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ಅವಳಿ ಮರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ (ಅರ್ಜುನ ಮರಗಳ ನಡುವೆ ಹೋಗಿ ಅವನ್ನು ಮುರಿದುಕಡಹಿದ) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಂಗೈಯಲ್ಲೇ ಯಾವಾಗಲೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನ ಪರಮಪಾವನವಾದ ಅಧರಾಮೃತವನ್ನೇ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೆ! ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ.

(೭) ಆಗತಾನೆ ಅರಳಿದ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮಧುವನ್ನುಣ್ಣುವ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ, ಕಮಲನಯನನೂ ಮೇಘಶ್ಯಾಮನೂ ಆದ ವಾಸುದೇವನ ಕೈಮೇಲೇರಿ ಕುಳಿತು ಅಲ್ಲೇ ನಿದ್ರೆಮಾಡುವ ಶಂಖರಾಜನೆ! ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲ.

(೮) ಎಲೈ ಪಾಂಚಜನ್ಯವೆ! ಲೋಕವ ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾಲಿನಿಂದ ಅಳಿದ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯವಾದ ಅಧರಾಮೃತವೇ ನಿನ್ನ ಆಹಾರ; ಸಾಗರವರ್ಣನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೈಯೇ ನಿನ್ನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವು. ನಿನ್ನೇ ಜರ್ಮಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆತನ ರಾಣಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ಕೋಲಾಹಲ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಮರ್ಮಾದೆಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲ (ಎಂದರೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಭಗವಂತನನ್ನನುಭವಿಸುವ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿದಾಗ. ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಭಕ್ತರಾಗಿರತಕ್ಕವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಅನುಭವಿಸುವರು; ಒಬ್ಬಂ ಟಿಗರಾಗಿ ಎಂದೂ ಅನುಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ.) ಆದರೆ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಈ ಸನ್ನಿಹಿತೆಯನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಆತನ ಪ್ರೇಮಸಿಯರಾದ ನಮ್ಮೆ ಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧರಾಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಇದು ನ್ಯಾಯವೆ? ಇದನ್ನು ಕಾಣುವ ನಾಯ ಕಿಯರು ಸುಮ್ಮನಿರಬಲ್ಲರೇ? (ನಿನ್ನನ್ನು ತೆಗಳ ದಿರುವರೆ?).

(೯) ಎಲೈ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನ ನಾದ ಶಂಖರಾಜನೇ; ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ರಾಣಿಯರು ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಇದಿರು ನೋಡುತ್ತಾ, ಅದು ದೊರೆಯದೆ ದುಃಖ ದಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತಿರುವರೋ, ಅಂತಹ, ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಸಾಧಾರಣ ಸ್ವತ್ತಾದ, ಆ ಪರ ಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯ ಅಧರಾಮೃತವನ್ನು ನೀನೊಬ್ಬನೇ, ಅವರ ಇದಿರಿನಲ್ಲೇ ಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೆ! ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಸೂಯೆಗೊಳ್ಳದಿರುವರೆ? ಹೀಗೆ ಇತರ ಭಕ್ತರನ್ನೆಲ್ಲಾ ದುಃಖಕ್ಕೀಡುಮಾಡಿ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಭಗವಂತನನ್ನನುಭವಿಸು ವುದು ನಿನ್ನಂತಹ ಭಕ್ತನಿಗೆ ತರವಲ್ಲ.

(೧೦) (ಫಲಶ್ರುತಿ) ಪಾಂಚಜನ್ಯವೆಂಬ ಶಂಖಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಇರುವ ನಿತ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತು, ಶ್ರೀವಿಲ್ಲಿಪುತ್ತೂರು ದಿವ್ಯನಗರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಚಿತ್ತಸ್ವಾಮಿಯ ಸಾಕುಮಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಗೋದಾದೇವಿಯು ಹಾಡಿದ ಈ ಸುಂದರ ವಾದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಾಡುವ ಭಕ್ತರು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅಂತ ರಂಗವಾದ ಭಕ್ತರಾಗುವರು. *

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕರ್ಣ.

ಶ್ರೀ ಚಿ. ನ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಭರತ ಖಂಡದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾರ ಮಡುಗಟ್ಟಿನಂತಿರುವುದು ಈ ನಾಡಿನ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳಾದ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ.

ಮಹಾಭಾರತ ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಧರೆಯ ಒಡತನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರವ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜ್ಞಾತಿಕಲಹವೆಂದು ಕಂಡರೂ ಕಥೆಯು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಧರ್ಮ ನೀತಿ, ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ತ್ಯಾಗ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಧರ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಿಭಿನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅತಿ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದಾಗ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರಾಟ್ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಾಸ ಭಾರತವನ್ನೇ ಆಕರವಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಹಾಡಿದನೆಂದರೆ
ಕಲಿಯುಗ ದ್ವಾಪರವಾಗುವುದು
ಭಾರತ ಕಣ್ಣಲಿ ಕುಣಿಯುವುದು
ಮೈಯಲಿ
ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳೆ ತುಳುಕಾಡುವುದು.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದ ಪ್ರಸಂಜವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ಕನಿಯ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸೆಳತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಓದುಗನಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಕವಿ ವಾಣಿಯು ಸತ್ಯ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ತನ್ನ ಕಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ದಿವ್ಯ ಸುಂದರ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಹಲವಾರು: ಒಂದೊಂದೂ ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳಿಂದ ವಾಚಕರ ಮನಸ್ಸು ಹೃದಯಗಳಮೇಲೆ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಉಳಿಸುವಂತಹ ಜೀವಂತ ಪಾತ್ರಗಳು. ಅಂತಹಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕರ್ಣ, ಕವಿ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ

ಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕರ್ಣನ ಸ್ನೇಹ, ತ್ಯಾಗ, ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆ ಈ ಒಂದೊಂದು ಗುಣವೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದು ಕವಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಮಹಾಭಾರತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನ ವೃತ್ತಾಂತ ಅತ್ಯಂತ ದಾರುಣವಾದದ್ದು. ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಕರ್ಣನೂ ದುರಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ವಿಧಿ ಹೂಡಿದ ಸಂಚಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ತುತ್ತಾದ ದುರ್ದೈವಿ. ಅದರೂ “ನೆನೆಯದಿ ರಣ ಭಾರತದೊಳ್ ಇನ್‌ವೆರರಾರುಮನ್, ಒಂದೆ ಚಿತ್ತದಿಂ ನೆನೆಯೊಡೆ ಕರ್ಣನಂ ನೆನೆಯಾ” ಎಂದು ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ತನಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟ ಒಡೆಯನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಆತನ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಅದ್ಭುತ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ಅಮರನಾದ ಕರ್ಣನನ್ನು ಲೋಕ ಸದಾ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಾಲಿಕೆಯಾದ ಕುಂತಿಯ ಆದರಾತಿಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ದೂರ್ವಾಸರು ಸಂಪ್ರೀ

ತಿಗೊಂಡು ಆಕೆಗೆ ಐದು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಮಂತ್ರದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅರಿಯದ ಆ ಪುಡುಗಿ ಹಡುಗಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಳು. ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸ ಬೇಕೆಂಬ ಕೂತೂಹಲದ ಜೊತೆಗೆ ಬೊಂಬೆ ಯಾಟಕ್ಕೆ ನಿಜದ ಮಗನನ್ನೇ ತರುವೆನೆಂದು ಗಂಗಾಸದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಳು. ಮುನಿಗಳು ಹರಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಐದು ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ದೇವನನ್ನು ನೆನೆದು ಮಂತ್ರವೊಂದನ್ನು ಜಪಿಸಿದಳು. ಒಡನೆಯ ಸೂರ್ಯದೇವ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡು “ಎನ್ನ ತೂಕದ ಮಗನಹನು ನಿಸಂಜಬೇಡ” ಎಂದು ಧೈರ್ಯಹೇಳಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಕುಂತಿ ಬೆಬ್ಬರಗಾಗಿ ನಿಂತಿರುವಾಗಲೆ “ತಾವರೆಯ ಮಿತ್ರನ ಕರಗಿ ಕರು ವಿನೊಳೆರೆದರೆಂದೆನೆ ಥಳ ಥಳಸಿ ತೊಳಗುವ ತನುಜ್ಞವಿಯು” ಮುಡ್ಡು ಮಗುವನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೆರಗಾದಳು ಆ ಮುಗ್ಧ ಬಾಲಿಕೆ. ಸುಂದರ ಗೊಂಪೆಯೇ ಆಟಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುಖ ಅರಳಿತು. ಅದರ ಆ ಸಂತೋಷ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ

ಇಂದ್ರ - ಕರ್ಣ

ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದರಾಜಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ, ತಿರುವತಿ

ದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಸೇವಾ ವಿವರಗಳು

	ರಿಂದ	ವರೆಗೆ
ಸುಪ್ರಭಾತ	ಪ್ರಾ 5-00	ಪ್ರಾ 5-30
ವಿಶ್ವರೂಪ ಸರ್ವದರ್ಶನ*	ಪ್ರಾ 5-30	ಪ್ರಾ 7-00
ತೋಮಾಲ ಸೇವೆ	ಪ್ರಾ 7-30	ಪ್ರಾ 8-00
(ಅರ್ಚಿತ ಪ್ರತಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ರೂ 4-00)		
ಅರ್ಚನೆ	ಪ್ರಾ 8-00	ಪ್ರಾ 8-30
(ಅರ್ಚಿತ ಪ್ರತಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ರೂ 4-00)		
ಸರ್ವದರ್ಶನ	ಪ್ರಾ 9-00 ಮ 12-30	ಮ 1-00 ಸಂ 6-00
	ರಾ 7-00	ರಾ 8-45
	ರಾ 9-00 ಕ್ಕೆ	

* ಶುಕ್ರವಾರ, ಏಕಾದಶಿ, ಉತ್ತರಾಶ್ವಿನ್ಯಾದ ದಿನ
ಮತ್ತಿತರ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವರೂಪ
ಸರ್ವದರ್ಶನವು ಪ್ರಾ 5-30 ರಿಂದ ಪ್ರಾ 6-30 ರ
ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ.

ಆರ್ಚಿತ ಸೇವೆಗಳು

1. ಗರುಡವಾಹನ	32-00
2. ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ವಾಹನ	32-00
3. ಗಜವಾಹನ	32-00
4. ಅಶ್ವವಾಹನ	32-00
5. ಸಿಂಹವಾಹನ	32-00
6. ಹಂಸವಾಹನ	32-00
7. ಚಿಕ್ಕಶೇಷವಾಹನ	32-00
8. ದೊಡ್ಡ ಶೇಷವಾಹನ	62-00
9. ಸೂರ್ಯಪ್ರಭವಾಹನ	62-00

ಪಡಿಸ್ತಾಡಗಳು

1. ದೋಸೆ	ಕಾಲಸೋಲ	35-00
2. ದಧೋದನ	"	40-00
3. ಪುಳಿಯೋಗರೆ	"	50-00
4. ಪೊಂಗಲು	"	55-00
5. ಸಕ್ಕರೆಪೊಂಗಲ್	"	65-00
6. ಶಾಕರ ಭಾತ್	"	85-00
7. ಕೇಸರೀ ಫಾತ್	"	90-00
8. ಸೀರ	"	155-00

ವಿವರಗಳಿಗೆ:

ಪೇಷ್ಕಾರ್

ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದರಾಜಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ,
ತಿರುವತಿ.

ಭಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಹುಡುಗಿಯ ವದನ
ಮಾನ್ಯವಾಯಿತು. ಲೋಕನಿಂದೆಯ
ಭಯದ ಕಲ್ಪನೆಮಾಡಿ ದಿಕ್ಕುಗಟ್ಟಿ ಬಾಲಿ
ಕೆಯ ಮೈನಡುಗಹತ್ತಿತು. ಕೊನೆಗೆ ತಾಯಿ
ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮಗುವನ್ನು
“ಗಂಗಾಜಲದೊಳಗೆ ಹಾಕಿದಳು ಜನದ ಸ
ವಾದ ಭೀತಿಯಲಿ” ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದೊಡ
ನೆಯ ಕರ್ಣನ ಬಾಳಿನ ದುರಂತ ಮೊದ
ಲಾಯಿತು. ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿ ಪಾಂಡವರಿಗೆ
ಹಿರಿಯನಾಗಿ ಜಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗುವ ಭಾಗ್ಯ
ಅನಾಥ ಶಿಶುವಿನದಿದ್ದರೂ ಹಾಗೆ ನೀರು
ಪಾಲಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ನೇಳೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದ ಬೆಸ್ತನೊಬ್ಬನು ಮಗುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ
ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ
ರಾಧೆಯ ಕೈಲಿ ಕೊಟ್ಟನು. ವಿಧಿಯ
ಅಣಕಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಕರ್ಣ ರಾಧೆಯನಾಗಿ
ಸೂತ ಭವನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ವಾಜಕರಿಗೆ ಪುನಃ ಕರ್ಣನ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿ
ಯುವುದು ಆದಿಸರ್ವದ ಅರನೇ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ.
ಸೂತಪುತ್ರನಾಗಿ ಬೆಳೆದರೂ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ
ಬಂದ ಕ್ಷಾತ್ರಗುಣ ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದ
ಕಂಗೊಳಿಸಿ ಉಪಾಯದಿಂದ ಪರುಶುರಾಮ
ರಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಲೋಕ
ವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಬಿಲ್ವಗಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ.
ಆದರೂ ಕರ್ಣನ ಬೆನ್ನು ಬಿಡದ ವಿಧಿ
ಅವನನ್ನು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಗೂ ಮಂಚಿಸುತ್ತದೆ.
ಅವನ ಧೈರ್ಯ ಸ್ಥೈರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸವಾಲು
ಹಾಕುತ್ತದೆ. ದ್ವಿಜನೆಂದು ಸುಳ್ಳುಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ
ಮುನಿದ ಮುನಿಗಳು ;

“ಧರಣಿಸುರ ನೀನೆಂದು ತಕ್ಕಿಸಿ ಶರವ
ಬೇಡಿದೆ. ಕಾಳಗದೊಳಗೆ
ಶರ ನಿರರ್ಥಕವಾಗಲೆಂದನು ಶಾಪಹಸ್ತ
ದಲ್ಲಿ”

ಗರುವಿನಿಂದ ಶಾಪ ಪಡೆದ ಕರ್ಣ ಗಜ
ಪುರಿಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
ಕಾಣುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು. ಕರ್ಣ
ನನ್ನು ಮಂಚಿಸುವುದೇ ವಿಧಿಯ ಉದ್ದೇಶ
ವಾದರೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅನ್ಯಾ
ದೃಶವಾದ ಗೆಳೆತನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಅವ
ಕಾಶ ನೀಡುವ ಕೃಪೆ ದೊರೆಯಿತು. ವಿಧಿಯ
ಕ್ರೂರನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸವಾಗಿ ಪರಿಣ

ಮಿಸಿ ಸ್ನೇಹತ್ವದ ಶಾಶ್ವತ ಅದರ್ಶವನ್ನು
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಈ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ
ಲೋಕ ವಿಧಿಗೆ ಮಂದಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದ ಕರ್ಣನನ್ನು
ಕಾರವೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ, ಅದರಿಸಿದ.
ಅಂದು ಮೊದಲಾದ ಅವರ ಸಖ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ
ಬಿರುಕು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಬೇಟೆ, ಊಟ, ಶಸ್ತ್ರಾ
ಭ್ಯಾಸ ಎಲ್ಲವೂ ಕರ್ಣನ ಕೂಡೆ ಜೊತೆ
ಜೊತೆಯಾಗಿ ನಡೆದು “ತಾವಿರೊಬ್ಬರೊಂದೆ
ನಿಸಿದರು ಜಗವರಿಯು” ಚಾಸ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಾಟಿಯಾದ ಕರ್ಣ ಎಲ್ಲರ
ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಂತಾದನು.

ಯಗಿರಲು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಗರಡಿ
ಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ರಾಜಕುಮಾರರ ಶಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ
ವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಅಸೇಕ್ಷೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ
ದರು, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರು
ಗಳು. ಆಚಾರ್ಯರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿ
ದರು. ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕ್ರೀಡಾಂ
ಗಣ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ಜನರು ರಾಜಪುತ್ರರ ಬಲಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು
ನೋಡಲು ಸೇರಿದರು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜು
ನನ ಅಸಮಾನ ಬಿಲ್ವಗಾರಿಕೆಗೆ, ಭೀಮನ
ಗದಾ ಕಾಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಜನರು ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರ
ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಹರ್ಷಧ್ವನಿ ನಭೋ
ಮಂಡಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋ
ಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಅನಂದವಾಯಿತು. ಆದರೆ
ಸುಯೋಧನನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ದುಗುಡ ಕಾಣಿ
ಸಿತು. ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಕರ್ಣ ಕೂಡಲೇ
ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತೇಂಕರಿಸುತ್ತ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಎದು
ರಿಸಲು ಕ್ರೀಡಾಂಗಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಕರ್ಣನ
ಬಿಲ್ವವಿದ್ಯೆಯ ಬಿನ್ನಾಣ ಅರ್ಜುನನ ಕಾಶಲ
ವನ್ನು ನಾಚಿಸಿತು. ಪಾರ್ಥನ ಮುಖ
ಮುದುಡಿತು. ದುರ್ಯೋಧನನ ಮುಖ ಅರ
ಳಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕುಲಗೋತ್ರವಿಲ್ಲದ
ವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಸಲ್ಲದು ಎಂಬ ಕೃಪಾ
ಚಾರ್ಯರ ಕೂಗು ಪರಾಕ್ರಮದ ಅಸಮಾನ
ಮಾಡಿ ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಯುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಿಸಿತು.
“ಖಿನ್ನನಾದನು ಕೃಪನ ನುಡಿಯಲಿ ದುಗಡ
ಮಿಗೆ ಕರ್ಣ”. ಆದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭ ಕರ್ಣ
ದುರ್ಯೋಧನರ ಸ್ನೇಹವನ್ನು

(29ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ)

ಪುರಂದರದಾಸರ ಪದಗಳು

ಭಾರತ ದೇಶವು ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ತವರಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ವಿಭೂತಿಪುರುಷರು ಜನ್ಮತಾಳಿ, ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸ ಹೊಸ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದ ರಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು, ಪಂಥಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ “ದಾಸಪಂಥವು” ಪ್ರಮುಖವಾದುದು.

“ದಾಸರೆಂದರೆ ಬರಿಯ ಉದರ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುವ ಜೋಗಿಗಳಲ್ಲ”. ಅವರದೇ ಒಂದು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ. ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದೆ. ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಹಳ ಸುಲಲಿತವಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಮೀಪವಾಗಿದ್ದು, ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನ ಕೈಗೆಟುಕುವ ಹಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಜನಾದರಣೆಯ ವಾಗಿದೆ. ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವ ಪ್ರಕಾರಗಳೆಂದರೆ ಕೀರ್ತನೆ, ಸುಳಾದಿ ಮತ್ತು ಉಗಾಭೋಗಗಳು. ದಾಸ ಕೊಟದವರು ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿದ್ದರೂ ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಹಾ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಈ ಭವದ ಪಾಶವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಪರದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ದಾಸಪಂಥದ್ದು. ದಾಸ ಪಂಥದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವಾದಗಳಿವೆಯಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು—

ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು, ವ್ಯಾಸರಾಯರು, ವಾದಿರಾಜರು, ಪುರಂದರದಾಸರು, ಕನಕದಾಸರು, ವಿಜಯದಾಸರು, ಭಾಗಣ್ಣ ದಾಸರು, ಮೋಹನದಾಸರು, ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟದಾಸರು ಹಾಗೂ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ದಾಸರು ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿಜಯ ದಾಸರು ತಮ್ಮ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಭಾಗಣ್ಣ, ಯುಕ್ತಿಯಲಿ ಮೋಹನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಲಿ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ”

ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿಯ ಭವ್ಯಪರಂಪರೆ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ದಾಸ ಶಿರೋಮಣಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ವಾಚ್ಛಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡವರಲ್ಲಿ ತೆಲುಗಿನ ಶ್ರೀತ್ಯಾಗರಾಜರು ಪ್ರಮುಖರು. ಎಲ್ಲಾ ದಾಸರ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ದೇಹದ ನಶ್ವರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ಜೀವನದ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ದಾಸರು, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತೋರಿದ ಒಲವು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎನ್. ವಿಷ್ಣುಕುಮಾರ್

ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸರಳತೆ, ಸುಲಭತೆ, ಪದಲಾಲಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಸದ ಬಳಕೆ, ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಕೆಲಸ ಈ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಲ್ಲಡಗಿದೆ. ಪುರಂದರದಾಸರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ಕೃಪಣತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ‘ಮೂಗುತಿಯ ಘಟನೆ’ಯೊಂದ ರಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ದಾನಗೈದು ವಿರಕ್ತಿಯ

ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಹರಿದಾಸರಾದ ಕಥೆ ಜನ ಜನಿತವಾಗಿದೆ.

“ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರದಾಸರಯ್ಯಾ” ಎಂದು ಅವರ ಗುರುಗಳಾದ ವ್ಯಾಸರಾಯ ರಿಂದ ಹಾಡಿಸಿಕೊಂಡು “ಆದರ್ಶಶಿಷ್ಯ” ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವನ ಅತಿಸಂಸಾರ ವ್ಯಾಮೋಹದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ದಾಸರು, ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ರೀತಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಮನಗೊಡು ವಂತೆ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳ ಬೇಕಾದ ಭಕ್ತಿಯೇ ವಿನಹ : ಬೇರೇನಲ್ಲ. ಅವರ ಭಕ್ತಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುವಂತಹ ಈ ಕೀರ್ತನೆ ಜನಜನಿತ ವಾಗಿದೆ.

“ಸದಾ ಎನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡೋ ಶ್ರೀಹರಿ ನಾದಮೂರ್ತಿ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಮೋದ ದಿಂದ ಭಜಿಸುವೆ...”

ದಾಸವರ್ಯರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ‘ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು’ ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರ ಪೂರ್ಣ ಜೀವನ ವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ:

“ದಾಸರಾಯಾ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯಾ | ದಾಸರಾಯ ಪ್ರತಿ

ಗಮನಿಕೆ

ವಿವಿಧಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಗಿರಿಯ ಪ್ರಚಾರ, ಆಸ್ತಿಕರ ಅಭಿಮಾನಗಳು ದಿನ ದಿನ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಲವರು ಜಂದಾದಾರರಿಗೆ ಸಪ್ತಗಿರಿ ಪ್ರತಿಗಳು ಲಭಿಸದೆ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಪ್ತಗಿರಿಯನ್ನು ಕೋರುವವರು ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಕೋರುತ್ತೇವೆ.

* ಸಪ್ತಗಿರಿಯನ್ನು ಕೋರುವವರು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ 15 ನೇ ತಾರೀಖಿನ ಒಳಗೆ ಜಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಕಳುಹಿಸಿದವರಿಗೆ ಮಾರನೆಯ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಪತ್ರಿಕೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

* ಹೊಸ ಜಂದಾದಾರರು ಮನಿ ಆರ್ಡರ್ ಕೊಪಿನಲ್ಲಿ 'ಹೊಸಜಂದಾ' ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕು. ಮಿಕ್ಕ ಜಂದಾದಾರರು ಕೊಪಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜಂದಾಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಮೂದಿಸಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯ ತಮ್ಮ ವಿಳಾಸದ ಕಾಗದವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೂ ಬಹಳ ಸೌಕರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

* ಸಪ್ತಗಿರಿ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಣವನ್ನಾಗಲಿ, ಇತರ ವಿವರಗಳಿಗಾಗಲಿ ಕೆಳಗಿನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಬರೆಯಬೇಕು.

ವೆಲ್‌ಫೇರ್ ಆಫೀಸರ್

ಪಬ್ಲಿ ಕೇಷನ್ ಸೆಕ್ಷನ್

ಪ್ರೆಸ್ ಕಾಂಪೌಂಡ್

ತಿರುಪತಿ-517501

ವಾಸರದಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ನ ತೋರೋ
ದಯಾ ಸಾಂದ್ರಾ”
ವರದನಾಮಕ ಭೂಮಿಸುರನ
ಮಡದಿಯ |

ಬಸುರಲಿ ಜನಿಸಿ ಬಂದು ಮೆರೆದೆ
ಧಾರುಣಿಯೊಳು ||

ಕುಲಿಶಧರಾಹ್ವಯ ಪೊಳಲೊಳು
ಮಡದಿ | ಮ

ಕ್ಕಳ ಕೂಡಿ ಸುಖದಿಂದ ಕೆಲವು
ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದೋ

ಮನೆ-ಧನ-ಧಾನ್ಯ - ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನು
ತೃಣಕೆ ಬಗೆದು ಕೃಷ್ಣಾ ಪರ್ಣವೆಂದೆ
ಬುಧರಿಗೆ

ವ್ಯಾಸರಾಯರಲ್ಲಿ ಭಾಸುರ
ಮಂತ್ರೋಪ-

ದೇಶವ ಕೊಂಡು ರವೇಶನ ಒಲಿಸಿದೋ
ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಲಿ ನೀ ಕೃತಿ ಪೇಳಿ | ಅ
ಪ್ರಾಕೃತ ಹರಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತನಾದೋ
ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮೂರ್ತಿ ಮಹಿಮೆಗಳ
ಕೀರ್ತಿಸಿ ಜಗದಿ ಕೃತಾರ್ಥನೆಂದೆನಿಸಿದೆ,
ಪಾತಕವನ ನಿಧಿ ಪೋತನೆನಿಸ ಜಗನ್ನಾಥ
ವಿಠಲನ ಸಂಪ್ರೀತಿಯಿಂದೊಲಿಸಿದೋ ||

ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ, ಸಮ
ಕಾಲೀನರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ, ಸುಲಭ
ದಲಿ ಹರಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾದಿ
ತೋರಿಸಿದವರು. ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ
ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿಗೆ ಒಂದು
ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.
ಅಂತೆಯೇ ಪುರಂದರದಾಸರು ಗುರುವಿನ
ಮಹಿಮೆಯನ್ನು, ಆತನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು
ಕುರಿತು ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ.
ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ “ಗುರುವಿನ
ಗುಲಾಮನಾಗುವ ತನಕ ದೊರೆಯದಣ್ಣಾ
ಮುಕುತಿ” ಎನ್ನುವ ಧಾಟಿಯಲ್ಲೇ ರಚಿತವಾ
ಗಿರುವ ಈ ಸುಳಾದಿ ಎಷ್ಟು ಸರಳವೋ
ಅಷ್ಟೇ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವೂ ಹೌದು: -

ಗುರು ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನ

... ..

... ..

ಪುರಂದರ ವಿಠಲನೆ ಪರನೆಂದರುಹಿ
ದುರಿತ ಭಯವನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸಿದರಾಗಿ ||
ಗುರುವ್ಯಾಸರಾಯರ ಜರಣವೆನಗೆ ಗತಿ
ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಅರಿತೆ ಇವರಿಂದ.

ಪುರಂದರದಾಸರ ಮನದ ಮೂಸೆಯಿಂದ
ಹೊರಬೀಳದ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ
ಸಾಕ್ಷಿ ಎಂಬಂತೆ ಅವರ ಒಂದೊಂದು
ಕೃತಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬರಿಯ
ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು ; ಭಕ್ತಿಯೂ
ಬೇಕು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು
“ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ”ಯೆಂದು ತಾತ್ಪಾರ ಮಾಡು
ವವರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅಂತಹುದರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ
ಜನ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಬಲದಿಂದಲೋ, ಸಾಂಪ್ರ
ದಾಯಕ ವಾತಾವರಣವೋ ಭಗವನ್ನಾಮ
ಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.
ಸತತವಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ
ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ದೇವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ
ವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ
ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಈ ಕೀರ್ತನೆ ಸಮರ್ಥ
ಸುತ್ತದೆ.

ನಾ ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನದೊಳಿರಲು ಹೀನ
ಮಾನವರೇನು ಮಾಡುವರು, ಗೋಪಾಲಾ
ಮತ್ಸರಿಸೇನು ಮಾಡಲಾಪರು ಎನ್ನೊಳು
ಅಜ್ಯುತಾನಂತನ ಕೃಪೆಯಿರಲು

ಕೇವಲ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಗೆ, ಸ್ಮರಣೆಗೆ
ಒಲಿಯುವ ಕರುಣಾಮಯನು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ
ವಿಠಲ. “ನಿನಗಿಂತ ನಿನ್ನ ನಾಮವೇ ಮೇಲು.
ಅದು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯ್ದಿತೊ” “ನಿನ್ನ
ಸ್ಮರಣೆಯೊಂದೇ ಸಾಲದೇ ಸಕಾಲ ಪಾಪ
ಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯಲು,” ನನಗೆ ಅನುದಿನವೂ
ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲು
ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೀಡು ಎಂದು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ
ಪಾರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳ, ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ
ವಿದೆ. ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಭಕ್ತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ
ಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅಜಾಮಿಳ
ನನ್ನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ ಕಥೆಯಿದೆ.
ಹೇಳುವ ವಿಷಯಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ
ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದ

ತಂದು ಹರಿಯನ್ನು ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಎಂದೂ ನಿರಾಸೆಯಾಗದು, ಎಂದು ಆತನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ಪುರಂದರದಾಸರು ಈ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ತುತೆಯೊಂದೇ ಸಾಲದೆ ಗೋವಿಂದ-
ನಾಮ ಒಂದೇ ಸಾಲದೇ,
ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ನೆರೆ ನಂಬಿದವರಿಗೆ
ದುರಿತ ಬಾಧೆಗಳು ಗುರುತ

ತೋರುವುವೆ?,
ಕಡು ಮೂರ್ಖನಾದರೇನು.....

... ..
... ..

ಆತುರದಲಜಾಮಿಳನ ಸಲಹಿದ ಹರಿಯು|
ಸಕಲ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಮಾಡಿದಂಥ
ನಿಖಿಲ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವು
ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಿಡದನುದಿನದಲ್ಲಿ
ಧ್ಯಾನಿಸಿರೋ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ

ಕೀರ್ತನ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಹರಿ ಕಥೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪುರಂದರದಾಸರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿಕಥೆ ಕೇವಲ ಪ್ರಾಯ ಮೀರಿದ, ಮುಪ್ಪನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಲ್ಲ. ಹರಿಕಥೆಯಂತಹ ಸಮಯ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಸಕ್ತಿ ಬೇಕು. ಅದು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಸಂಸ್ಕಾರಬೇಕು. “ಹರಿಕಥಾಮೃತ ಸೇವೆ ಹರಿದಾಸರಲ್ಲದಲಿ ದುರುಳ ಮೂಢರು ಬಲ್ಲರೇ.....” ಪುರಂದರದಾಸ ಕೃತಿ ರಚನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಥ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಒಂದು ಜನ್ಮವೂ ಸಾಲದೇನೋ? “ಗುರು ಮಹಿಮೆ” ಯಿಂದ ಹಿಡಿದು “ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆ” ಯವರೆವಿಗೂ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಸಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ದಾಸರು, ತಮ್ಮನ್ನು ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವಂತೆ ಬಹಳ ಆರ್ತತೆಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಪದಪುಂಜಗಳು ಅವರ ವೇದನೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

“ಯಾಕೆನ್ನೊಳಿಂತು ಕೃಪೆಯಿಲ್ಲ
ಹರಿಯೇ

ಕಾಕು ಮಾಡದೆ ಕಾಯೊ ಭವದೊಳಗೆ
ಬಳಲಿದೆನು |
ಸಂದಿತ್ತೈ ಯಾವನವು ಬುದ್ಧಿ ಬಂದಿತು
ಈಗ

ಸಂದೇಹ ಪಡದೆ ನೀ ಕರುಣಿಸೈ ಎನ್ನ
ಹೆಂಡತಿಯು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ
ನೋಡುವಳೇಗ
ಹಿಂಡುಮಕ್ಕಳು ಎನ್ನ ತಿನ್ನುತಿಹರು
ಮುಂಡ ಮೋಚಿದೆ ನಾನು ಇನ್ನಾರು
ಗತಿಯೆನಗೆ
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ನೀವಾಲಿಸೈ ತಂದೆ.....

ತಮ್ಮ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಭಾವ, ವೇದನೆ, ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಏಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಠಲನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಂದೋಳನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಬಹುಶಃ ಈ ಕೀರ್ತನೆ ಜನ್ಮತಾಳಿರಬಹುದು.

ನಾ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮ ಬಲವಂತವಾದರೆ
ನೀ ಮಾಡುವುದೇನೋ ದೇವಾ |
ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲವಿದು ಬ್ರಹ್ಮ ಬರೆದ
ಬರಹ |

... ..
....
....
... ..

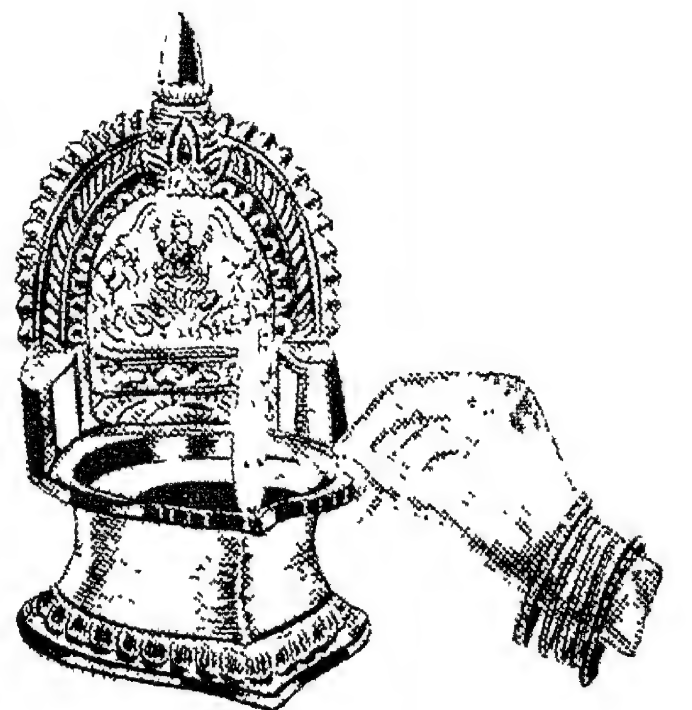
ದಾನವಾಂತಕ ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡದೆ
ಶ್ವಾನನಂದದಿ ಮನೆ ಮನೆ ತಿರುಗಿದೆ
ದೇವಾ |

ಇನ್ನಾದರು ನಿನ್ನದಾಸರ ಸಂಗವಿತ್ತು |
ಮನ್ನಿಸಿ ಸಲಹಯ್ಯ ಮನ್ಮಥ ಜನಕ ||
ಅನ್ಯರೊಬ್ಬರ ಕಾಣೆ ಆಧಾರವೆನಗಿಲ್ಲ |
ಪನ್ನಗಶಯನ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲ ||

ಇಂದು ನನ್ನ ಆದರಿಸುವವರಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ನೀನೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯಬೇಕು ಎಂದು ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಕೇವಲ ಮಾನವ ಸಹಜ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಅಪಾರ ಮಹಿಮನಾದ

ಜಗದೊಡೆಯನನ್ನೂ ನೆನೆಯದೆ ಅಸರಾಧ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಮ್ಮಲ ಮರುಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಅನಘೈ ರತ್ನಗಳು ಇದ್ದಹಾಗೆ. ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳು ಸೇರಿವೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೂ ನಾರದನಾಗಿ ಅನನ್ಯ ಕಾಲವೂ ಹರಿಸೇವೆಗೈದ ಈ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಇಂತಹ ಕೃತಿರಚನೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಾರದು. ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಆರಾಧ್ಯದೈವ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನಾದರೂ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಇತರ ಅವತಾರಗಳಾದ ರಾಮ, ಹನುಮಂತ, ವೆಂಕಟರಮಣ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ಅವತಾರಗಳಾದ ಶಂಕರಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸರಸ್ವತಿ, ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ, ಇವರನ್ನು ಕುರಿತ ಸ್ತೋತ್ರರೂಪದ ಹಾಡುಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಒಟ್ಟು ಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರವೆಂದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದೊಂದು ಅದ್ಭುತಸಾಧನೆಯೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಅತ್ಯಲ್ಪವೆನ್ನಬಹುದು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಹಲವಾರು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಗಿವೆಯಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕಾದುದು ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಸೇವೆಯಿಂದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ತಿರುಮಲೆಯ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು.

- * ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳವರಿಗೂ ಉಚಿತವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಪರಿಶುದ್ಧ ಸತ್ರೆಗಳು ಅಥವಾ ಸುಲಭ ದರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಬೀಡುಗಳ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯ.
- * ಶ್ರೀದೈವ ದರ್ಶನದ ಯಾತ್ರಿಕರ ಕಾಯುವ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕುಗಳ ವ್ಯಾಪಕ ಏರ್ಪಾಡು.
- * ಸರತಿಯ ಸಾಲಿನ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಫಿಬೋರ್ಡ್‌ನವರ ಅಲ್ಪಾಹಾರ ಸೌಲಭ್ಯ.
- * ಸುಲಭದರದ ಆಹಾರದ ಪೊಟ್ಟಣಗಳ ಮಾರಾಟ.
- * ಸರತಿಯ ಸಾಲಿನ ಕೋಣೆಗಳಿಂದ ಹೊರಹೋಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಶೌಚ ಗೃಹಗಳು.
- * ಅಂಧ, ಪ್ರದೇಶ್ ಹಯನೋತ್ಪಾದನಾವಿತರಣೆ ಇಲಾಖೆಯವರಿಂದ ಶುದ್ಧ ಹಾಲಿನ ಮಾರಾಟ.
- * ಯಾತ್ರಿಕರ ವಾಚನಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ತಿ.ತಿ.ದೇ. ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ದೈವ ಚಿತ್ರಗಳ ಮಾರಾಟ.
- * ಸರತಿಯ ಸಾಲಿನ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸಕರವಾದ ಟೆಲಿವಿಷನ್ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಭಕ್ತಿ ಸಂಗೀತ.
- * ಸರತಿಯ ಸಾಲು ಹಾಗೂ ತಿರುಮಲೆಯ ಕಾಲು ಹಾದಿಯ 7-ನೇ ಮೈಲಿಯ ಬಳಿ ವೈದ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ.
- * ಯಾತ್ರಿಕರ ವಸ್ತುಗಳು, ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೌಲಭ್ಯ
- * ತಿರುಮಲೆಯ ಸ್ವಾಗತ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಆಟೋ ಸೌಕರ್ಯ.
- * ತಿರುಮಲೆಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗುವವರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ತಿರುಮಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಅನುಕೂಲ.
- * ಪಂಡಾಗಳು, ವಂಚಕರಿಂದ ಯಾತ್ರಿಕರನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಪೇಷ್ವಾರ್ ಪದವಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಮಹಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸುವಿಕೆ.
- * ಸರತಿಯ ಸಾಲಿನ ಕೋಣೆಗಳ ಯಾತ್ರಿಕರ ದೂರುಗಳ ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ, ಅನುಕೂಲಗಳ ಏರ್ಪಾಡುಗಾಗಿ ಪೇಷ್ವಾರ್ ಪದವಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ.

ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಕೆಲವು ಮಾತ್ರವೇ.

ಗಮನಿಕೆ : ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಯು ರಾತ್ರಿ 8-30 ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೇ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಯು ರಾತ್ರಿ 10-30 ರಿಂದ 1-00 ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಕ್ತ, ಕವಿ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯ ಅಂಚೆಚೀಟಿಯನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

'ಆರ್ಯ'-ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗ

ಶ್ರೀ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ನಾರಾಯಣ ಸಾಟೀಲ

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾದದ್ದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಅಸಂಗತಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ವಿಕೃತ ಇತಿಹಾಸದಿಂದಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಅದರ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಹಾನಿಕರವಾಗಿದೆ. ಆಕ್ರಮಣಕಾರರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಲು, ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮತ, ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಧರ್ಮ, ಮತ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿಮಾಡಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕಜ್ಞಾನ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು, ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಣಾಲಿ ಕೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಆಧಾರರಹಿತವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಅಪಾರ್ಥದಿಂದಾಗಿ ವಿಪರ್ಯಾಸಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ "ಆರ್ಯ" ಶಬ್ದದ ಪ್ರಯೋಗ ಹಾಗೂ ಅದರ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಈ ಕಿರುಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವೇದ, ಪುರಾಣ, ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಯಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗವು ಜಾತಿಸೂಚಕವಾದುದಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅನೇಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅದನ್ನು ಜಾತಿಸೂಚಕ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ತೀರ ವಿಷಾದನೀಯ. 'ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಗಿಂತ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೀಳು' ಎಂಬ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಅನೇಕ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೇ ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದುಂಟು. ನಸ್ತುನಿಷ್ಕವಾದ ಜಾತಿತ್ವಿಕ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, "ಆರ್ಯ" ಶಬ್ದವು ಜಾತಿಸೂಚಕವಾಗಿರದೇ ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದುದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿನ 4/64/9 ನೆಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ "ಆರ್ಯಶಬ್ದ ಅರ್ಥವು ಇಂದ್ರನ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಆರ್ಯ ಎಂದರೆ "ಸ್ವಾಮಿ ಇಂದ್ರ" ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತನ್ನು ರಮನ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು, ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡುವವನೇ ಇಂದ್ರನು ಎಂಬುದು ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿದೆ. (ಇಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಸೇದಮಿತಾ ವಿಭಿಷಣೋ ಯುದಾವಶಂನಯತಿದಾಸಮಾರ್ಯಃ) ಪ್ರಕೃತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ರಾಜವಾಚಕ ಪರ್ಯಾಯ ಶಬ್ದವಾದಂತೆ ಆರ್ಯ ಎಂಬುದು ಅದರ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದೆ. ಪಾಣಿನಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ಶಬ್ದ ಅರ್ಥವು "ಸ್ವಾಮಿ" ಮತ್ತು ವೈಶ್ಯ ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. (ಆರ್ಯಸ್ವಾಮಿ ವೈಶ್ಯಯೋಹೈ ಆರ್ಯ ಏವಆರ್ಯಃ) ಋಗ್ವೇದದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ (10/38/3) ಇಂದ್ರನ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕವನು ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. (ಯೋನೋ ದಾಸ ಆರ್ಯಾವಾಪುರುಷ್ವತಾದೇವ ಇಂದ್ರ ಯುಧ ಯೇಚರೇತತಿ)

"ಆರ್ಯ" ಮತ್ತು "ದಾಸ" ಇವೆರಡೂ ಪದಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೇ ಇದು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷಣ ಪದವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಅದರ್ಶಪ್ರಾಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. (ವಿದದ್ವಾನ್ವೀಯ ಪ್ರತಿಮಾನಾರ್ಯೋ) (ಋಗ್ವೇದ 10/138/3) ಇದಲ್ಲದೇ ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುರುಷ ಆರ್ಯನೆಂದು ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ "ಆರ್ಯ" ಹಾಗೂ ದಾಸ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವು ಸಮಾನಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥವುಗಳಾಗಿವೆ. ಮೂರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ಶಬ್ದವು ಸ್ವಾಮಿಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು

ರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಂತೆ ದಾಸ ಎಂಬ ಪದವೂ ಕೂಡಾ ಎರಡು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ದಾಸವರ್ಗದ ಭೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಕ್ತನ ಸಲುವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ; ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ದಾನಶೀಲ' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆರ್ಯರ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಜೀವನಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಋಗ್ವೇದದ ಒಂದು ಮಂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. (ಸ ಮ ತ್ಯ ಯ ಜ ಮಾ ನಂ ಪ್ರಾನದ).

ಪವಮಾನ ಸೋಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಆರ್ಯ ಶಬ್ದವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ಸೋಮ' ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುರುಷ ನಾದ್ದರಿಂದ ಆರ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಲಧಾರಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತ ವಿಚಾರವುಳ್ಳ ಶಕ್ತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಾನೆ. (ವಾಜಂಋತಸ್ಯ ಧಾರಯಾವಾಜಂ ಗೋಯಂತಮಕ್ಷರನ್ ಋಗ್ವೇದ 1/130/8) ಸಾಮಾನ್ಯರು ಕೂಡಾ ಆರ್ಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವೇದೇವಾಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಶೋಭಪ್ರಧಾನವಾದ ಉತ್ತಮ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಋಗ್ವೇದದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಆರ್ಯಾವೃತಾ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ (ಸುಧಾನವ ಆರ್ಯವೃತಾವಿಸ್ರಜಂತೋ ಅಧಿಕ್ಷವಿನ್ ಮು-10/65/11) ಪ್ರಕೃತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ವೃತಾ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಆರ್ಯ' ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆರ್ಯಾವೃತ ಎಂಬುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಕಲ್ಪ ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳವರ ವಾಸಸ್ಥಾನವೇ ಆರ್ಯಾವರ್ತ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಸಾಹಸಯಜ್ಞ ಅಥವಾ ಕರ್ಮಮುಕ್ತವಾಗಿ ದಾನಶೀಲ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುರುಷನಿಗೆ ಸಂತುಷ್ಟ ಪಡಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪೃಥ್ವಿಹಾಗೂ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮತ್ತು ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷ್ಣು, ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆರ್ಯರನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ

ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಅಧಿಭೌತಿಕ ಅಧಿದೈವಿಕ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಅರ್ಥವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಋಗ್ವೇದ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಭೌತಿಕ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಬೇರೆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ್ಯೂ ಆರ್ಯಶಬ್ದವು ಜಾತಿಸೂಚಕವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಸಾಯಣರು ಆರ್ಯಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಆರ್ಯಂ' 'ಆರ್ಯನಂ' 'ಅರಣೀಯಂ' "ಅಭಿಗಮನೀಯಂ" "ಸೇವನೀಯಂ" ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತಾರೆ.

ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅರಣ್ಯಕ, ಉಪನಿಷತ್ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಆರ್ಯಶಬ್ದವು ಜಾತಿಸೂಚಕವಾದುದಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮನು ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರದಲ್ಲಹಾಗೂ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆರ್ಯಾವರ್ತ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆರ್ಯ ಜನಾಂಗವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. 'ಆಸಮುದಾತ್ತು ವೈಪೂರ್ವಾದಾಸಮುದಾತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಾತ ತಯೋರೇವಾಂತರಂ ನಿರೋರಾರ್ಯಾವೃತ್ತ ವಿರುಬುನಿದಾಹಃ' ರುಕ್ತಕಾರ ಯಾಸ್ಯನ ಮತದಂತೆ ಆಸ್ತಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆರ್ಯ ಎಂದು ಕರೆದಿರುತ್ತಾನೆ (ಆರ್ಯ ಈಶ್ವರಪುತ್ರಾಃ) ಮೋಹನಲಾಲ ಮೆಹತಾ ಎಂಬ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ "ಜಾತಕಕಾಲೀನಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ "ಅನಾರ್ಯ" ಎಂಬ ವರ್ಗವು ಜಾತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಜಾತಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರದೇ (267) ಅವುಗಳು ಕೇವಲ ವಿಶೇಷಣ ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದುವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಚಾಣಕ್ಯನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನುಸ್ಮೃತಿಯು ಇದರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದೆ, ಆರ್ಯ, ರುದ್ರ ಮತ್ತು ದಾಸ ಇವರುಗಳು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವಿಸಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಆರ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಪಾತಂಜಲಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ವಿಂಧ್ಯಾದ್ರಿಯವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿರುವ ಭೂಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆರ್ಯಾವರ್ತ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವನು. ಏಶಿಯಾ ಮಾಯಿನರಕ, ಅದರ

(ಶಿಸಾಯಿ) ಅತರಸ ಇವುಗಳು ಆದರ್ಶಪರ್ವತಗಳಾಗಿರುವವು ಮತ್ತು ಕಾಲಕವನ ಹಿಂದು ಚೀನಾದ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಪ್ರಶಾಂತಸಾಗರ, ಭೂಮಧ್ಯ ಸಾಗರದವರೆಗೆ ವಾಸಿಸುವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ 'ಆರ್ಯ' ಎಂದು ಮನುಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸಂತರ ಆರ್ಯಾವರ್ತದ ಸೀಮೆಯು ಚಿಕ್ಕದಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು, ಬರುಬರುತ್ತಾ ವಸಿಷ್ಠತೀಯವರೆಗೆ ಕೆಲವು ಜನರು ಅದನ್ನು ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಯಮುನಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭೂಮಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದರು.

ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಯಶಬ್ದವು ಋಗ್ವೇದ ಸಾಮವೇದ ಅಥರ್ವಣವೇದ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೊಂದು 33 ಸಾರಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಹತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ, 23 ಸಾರಿ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ, ಕರ್ತೃಕಾರಕ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಳುಸಾರಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ, ಒಂದು ಸಾರಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡಿದೆ. ಆರ್ಯ ಎಂಬ ಈ ಶಬ್ದವು ಋ—ಗತಾಧಾತುವಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಇದರ ಅರ್ಥವು "ಗಮನಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ" ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ಆದರ್ಶಗುಣಸಂಪನ್ನರಿಗೆ "ಶಾಲೀನ" ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆರ್ಯ ಶಬ್ದದ ವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಯೋಗವು ಕೇವಲ ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗದೆ ಬೌದ್ಧ ಹಾಗೂ ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಉತ್ತಮವಾದ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅನುಯಾಯಿಗಳು "ಆರ್ಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾಚಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಯಶಬ್ದವು ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕವಾಗಿ ವೈಶ್ಯ ವರ್ಣದ ಸಲುವಾಗಿ ವೈದಿಕ ಕಾಲದಿಂದ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ವೈಶ್ಯರು ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಸಹ ಅದರಲ್ಲಿಯಾವಜಾತಿಯ ಬಂಧನವಿರದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜೈನರು ವೈಶ್ಯರಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಶುಭಚಂದ್ರಾಯನು ತನ್ನ ಪಾಂಡನ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ.

“ಧರ್ಮವಯಾರ್ಯಖಂಡೇ ಆಸ್ತಿನೋರ್ಯ ಖಂಡೇಸುಮಂಡಿತೆ |
ಅವಾಖಂಡಾಖಂಡ ಲಾಕರೈರ್ಜನೈರ್ಜೀವನ ದಾಯಿಭಿಃ || (1-73)

ಧೀರ, ವೀರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದಂಥ ಆರ್ಯ ಜನರಿಂದ ಸುಮಂಡಿತವಾದ ಈ ಆರ್ಯಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡವಾದಜಾತಿಯು ನಿವಾಸಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜೈನರ "ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಶಲಾಕಾವುರುಷ ಚಂದ್ರಿ"ಯಲ್ಲಿ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನು ನೃಷಭದೇವನಿಂದ ವೇದಗಳನ್ನು ಪ್ರಥಮಬಾರಿಯಾಗಿಲಿಸಿಬದ್ಧ ಗೊಳಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಕೆಲವು ಜನರಿಂದ ಅಪುಗಳು ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣಗೊಂಡವು. ಜೈನಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳು ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡವಾದ ಒಂದು ಜಾತೀಯ ನಿವಾಸಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡೂ ಉಕ್ತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅಖಂಡವಾದ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯನ್ನು 'ಆರ್ಯಖಂಡ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೇ ಜೈನರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ "ಆರ್ಯಗಣ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರೂ ಕೆಲವು ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಆರ್ಯರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರೆಂದೂ, ಜೈನ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳು ವೈದಿಕಕಾಲದಿಂದಲೂ ವಾಸಿಸುತ್ತ ಬಂದರೂ ಅವರನ್ನು "ಅನಾರ್ಯರು" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಧಾರಿತವಾದ ಕೆಲವು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೌದ್ಧರ "ತ್ರಿಪಿಟಕಾ" ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿನಯ ಪೀಠಿಕಾದಲ್ಲಿ "ಬೌದ್ಧ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಆರ್ಯ ಜ್ಞಾನ" ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ (1-4). ಅದರಂತೆ ಮಧ್ಯಮಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಆರ್ಯ ಅಷ್ಟಾಂಗಿಕಮಾರ್ಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷುಕ ಸಂಘಗಳಿಗೂ 'ಆರ್ಯಸಂಘ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ (ವಿನಯ ಪೀಠಿಕಾ 1-2) ಯುನಾನಿ ರಾಜದೂತ ಮೆಗಾಸ್ತನೀಸನು "ಸಮಸ್ತ ಭಾರತವು ಒಂದು ವಿರಾಟ್ ರಾಷ್ಟ್ರವಿರುತ್ತದೆ ಪ್ರಕೃತ ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹಲವಾರು ಜಾತಿಗಳಿದ್ದು ಮೂಲತಃ ವಿದೇಶಿ

(24 ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ)

ಸೂರ್ಯ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಾಲಯ

ಆರ್. ಚೌಡರೆಡ್ಡಿ

ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಲವು ರಾಜ ಮನೆತನಗಳ ಅಳ್ಳಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು ಕೆಲವು ರಾಜಮನೆತನಗಳ ರಾಜಧಾನಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ತಲಕಾಡಿನ ಗಂಗರು, ಚೋಳರು ಹಾಗೂ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರು ಪ್ರಮುಖರು. ಇದಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಶಾಸನಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಮಾರಕಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಳಗಳು ಇನ್ನೂ ಇದ್ದು, ಅವು ಜನರ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಅಂತಹ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಸೂರ್ಯಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದ ಪರಿಚಯವೇ ಈ ಲೇಖನ.

ಕೋಲಾರಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಏಳು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಮೇಡಿ ಹಾಳ ಗ್ರಾಮದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟ ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ದೇವಾಲಯವೊಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಒರಟಾದರೂ ಸಲಿಸಾಗಿ ಹತ್ತಬಹುದಾದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೂಲಕ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹೋದರೆ; ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಎರಡು ಚಿಕ್ಕ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಮುರುಕಲು ಸತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಆ ದೊಡ್ಡದಾದ ದೇವಾಲಯವೇ ಸೂರ್ಯ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ. ಅದು ಬೃಹದಾಕಾರದ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಗಾರೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಮೂರು ಮಂಟಪಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗಿದ್ದು ಅನೇಕ ಆಕೃತಿಯ ಎರಡು ಕಲ್ಲಿನ ಆಕೃತಿಗಳಿಂದ ಮೋಹಕವಾಗಿದೆ. ಮುಖ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬಸವನ ವಿಗ್ರಹವಿದ್ದು, ಸುಮಾರು ಏಳು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ದೇವಾಲಯದ ಒಳಭಾಗವು ಹಲವಾರು ಕಂಬಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಮಂಟಪದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪುಶಿಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸುಂದರ ಶಿವ ಲಿಂಗವಿದೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರಗಳು ನಯವಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಲೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿವೆ. ದೇವಾಲಯವು ಗಾಢ ಕತ್ತಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಗರ್ಭಗುಡಿಗೆ ಎದುರು ಗೋಡೆಗೆ ಕಿಂಡಿಗಳಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಕಿಟಕಿಯೊಂದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಹೊರಗೆ ಅದರ ಮುಂದೆ

ತಿರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರದರ್ಶನ

ಸುಮಾರು 25 ಮತ್ತು 5 ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಎರಡು ಗುಡುಗುಂಜಗಳಿವೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಆ ಕಿಟಕಿಯ ಮೂಲಕ ಹಾದು ಶಿವಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆ ದೇವರನ್ನು ಸೂರ್ಯ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನೆಂದು ಕರೆದಿರಬಹುದು.

ಉಳಿದ ಇನ್ನೆರಡು ದೇವಾಲಯಗಳು ಚಿಕ್ಕ ವಾಗಿದ್ದು, ಒಂದು ಮಹಾಮಾತೆ ಪಾರ್ವತಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಿರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿಯವು. ದೇವಾಲಯಗಳು ಚಿಕ್ಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಕರಿಯ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿ ಮತ್ತು ವಿರಭದ್ರರ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಮನಮೋಹಕವಾಗಿವೆ.

ದೇವಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥಳಿಕರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ, ಕೆಲವರು ಪಾಂಡವರ ಕಾಲದ್ದೆಂದೂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಚೋಳರಾಯರಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟವು ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪಾಂಡವರ ಕಾಲದವುಗಳೆಂಬುದು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂರವಾರೂ, ಚೋಳರ ಶೈಲಿಯ ಕೆಲವು ತುಣುಕುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. (ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಮೀನು ಆಗಿದ್ದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಹಳೆಯ ವಿನಾಶ ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಟ್ಟಿದೆ.)

ಈ ಸ್ಥಳದ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕತೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕತೆ ಹೀಗಿದೆ: ಒಮ್ಮೆ ಯಾರೋ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಬಹುಕಾಲದ ತನಕ ಮಕ್ಕಳಾಗದಿರಲು ಅವರು ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತಮಗೊಂದು ಮಗುವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದರೆ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದಾಗಿ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತರಂತೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಗಂಡು ಮಗು

ವೊಂದು ಆಗಲು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಬಂದು ದುಃಖದಿಂದ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದಿರುವ ಆಳವಾದ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಲು ಸಮೇತ ಬಿಟ್ಟು, ಹೋದರಂತೆ (ಆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಅಳವನ್ನು ತಿಳಿದವರೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಿನವರ ನಂಬಿಕೆ) ಆದರೆ ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ದೇವರು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅವರ ಊರಿನ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಅದೃಶ್ಯನಾದನಂತೆ. ಅದರಂತೆ ದಂಪತಿಗಳು ಹೋಗಿ ನೋಡಲು, ಕೋಡಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವಿದ್ದು ತೊಟ್ಟಲು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ತೇಲಿ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಇದು ನಂಬಲು ಕಷ್ಟವೆನಿಸಿದರೂ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಥದ ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಧತಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ.

ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರ ದೇವಾಲಯದೊಳಗೆ ಕೆಲವು ವಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ದುಷ್ಟನಿಗಳೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಭಯಂಕರ ಕತ್ತಲು ಹಾಗೂ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ ನಿಧಿಯ ಆಸೆಯಿಂದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಅಗೆದು ಉರುಳಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಗಳವರು ಸೇರಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮರುಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಬರಗಾಲದಲ್ಲೂ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ “ಮಾನವನ ಭಕ್ತಿಯೇ ದೇವರಿಗೆ ಶಕ್ತಿ” ಎಂಬ ಕವಿ ವಾಣಿಯ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಪೂಜೆ ನಡೆದರೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಸೋಮವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುದೂರದಿಂದಲೂ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಆಗಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಹಜ ಸುಂದರ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸೊಗಸಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂದು ದೇವರ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

★

ಆರ್ತನಿವೇದನ

ವಿದ್ಯೆಬುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲ, ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ
ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯನಿತ್ತು ಸಲಹು ನೀ ದಡ್ಡನನು
ದೇವ ಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕಸ್ವಾಮಿ; ಇಂದೆನೆಗೆ
ಭಾವಶುದ್ಧಿಯ ನೀಡು ಕಾಪಾಡು ಕೃಪೆಮಾಡು

||೧||

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಚಿಂತಿಸಿ ರುಂಡಕ್ಕೆ ನೋವಾಯಿತು
ಜಗಜಟ್ಟು ಎನಿಸಿದರೂ ಮುಂಡ ಬೆಂಡಾಯಿತು
ಜಗವೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಬೇಸತ್ತು ಪಣ್ಣುಖನಾಥ
ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಜನಕ ಜನನಿಯರೇ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂದರಿತ ಗಣನಾಥ ಅಮಹಾಮತಿಯನ್ನಿತ್ತು
ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಾ ದೇವ ||೨||

ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ನಿನ್ನ ನಾಮನದಿ ನೆನೆದು
ದಿನಗೂಲಿ ಗೈದು ಧನತಂದೆ ನಿನ್ನ ಡಿಗಿಂದು
ಬಂದಿಹೆನು ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಎರಿ ಏಳುಗಿರಿಗಳನು
ತಲೆಭಾರವಾಗಿಹ ಎನ್ನ ಪಾಪದ ಹೊರೆ ಕಳೆಯೆಂದು
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡುವೆ, ಎನಗೊಲಿದು ಪಾಪಕೂಪಕೆ ಮತ್ತೆ ಬೀಳದಂತೆ
ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಾ ದೇವ ||೩||

ಒಂದು ದಳ ತುಳಸಿವುಡು ತೊಟ್ಟೊಂದು ತೀರ್ಥಕುಡಿದು
ಬಟ್ಟಗಲದ ಈ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುತಿಹೆನು
ದುಷ್ಟ ಸಹವಾಸವನು ತೊರೆದು ಈ ಬಾಳಿನ
ದಟ್ಟನೆಟ್ಟಲ ಹತ್ತಿ ಪ್ರಯಾಸದಿ ಎರಿ ಬಳಲಿದೆ
ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೆ ನಿನ್ನ ಸೇರಲು ಧೃಡ ಚಿತ್ತ ಕರುಣಿಸಿ
ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಾ ದೇವ ||೪||

ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರಲು ನಡುವಿನಲಿ ಬಲವಿಲ್ಲ
ಗಾಡಿಯಲಿ ಬರಲೆನೆಗೆ ಹಣದ ನೆರವಿಲ್ಲ
ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಯಾಕೋ ಮನಸೊಪ್ಪುತಿಲ್ಲ
ಇದ್ದಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ನೆನೆವೆನು ಸ್ವಾಮಿ ಕರುಣಾಳು
ನೀನೆನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಅನವರತ ನೆಲೆನಿಂತು
ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಾ ದೇವ ||೫||

ನರಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆ ಕಳೆದನಂತರ ಜನ್ಮಗಳು ಏಳು
ನಿನ್ನ ದರುಶನಕೆ ದಾಟಿಬರುವೆನು ಸಾಗರಗಳೇಳು
ನಿನ್ನ ಕಾಣಲು ಅಲೆದು ಬಂದಿರುವೆನು ಲೋಕಗಳೇಳು
ಹಗಲಿರುಳು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವೆ ನಿನ್ನ ನು ದಿನಗಳೂ ಏಳು
ಶಕ್ತಿ ಕೊಡು ಏರುಲು ನಿನ್ನ ಗಿರಿಗಳು ಏಳು, ಬಾಲಾಜಿ
ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಾ ದೇವ ||೬||

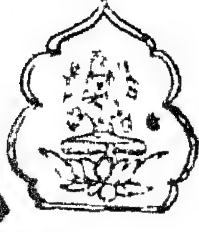
ಮಸಿಯಾಯಿತೆಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಬಡಲು ಮನಸಿಲ್ಲ
ಹೊಸದನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ
ಸೋಪಿನಲಿ ತೋಯಿಸಿ ಮಸಿಯನ್ನು ತೆಗೆವಂತೆ
ಪಾಪವನು ಪರಿಹರಿಸು, ಹೊಸತನವನಳವಡಿಸು
ಅಜ್ಞಾನದಲಿ ಈ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದಾಗಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ
ಸುಜ್ಞಾನ ದೀಪವನು ತೋರಿಸಿ ಕಡೆಗಾಣಿಸು ದೇವ ||೭||

ಜೀವನಿಂದು ಸಂಸಾರ ಕುಲುಮೆಯಲಿ ಬೆಂದಿಹುದು
ಪಾವನಾತ್ಮಕ ನಿನ್ನ ಕರುಣಾಪ್ಪತವನೆರೆದು
ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರಿಸು ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರಾ
ನಿನ್ನ ಪದತಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಸಲ್ಲಸಿದೆ
ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಾ ದೇವ ||೮||

ಗೋವಿಂದಹಳ್ಳಿ ದೇವೇಗೌಡ

ಗೃಹರಕ್ಷಿ

ಅನಂದ ಅನಂತವಾಗಿ ಉಕ್ಕಿಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ಸಲಿಯುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಸಹಜಸ್ವಭಾವ. ಹಾಗೆ ರಸಭಾವಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಒಂದು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅನರ್ಥ ಭಂಡಾರ. ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತ ಇದರ ನಿರ್ಮಾಣ ಅನಗತ್ಯ. “ನಮಸ್ವಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳ ಪ್ರಬಲಭಾವ ಮುಹೂರ್ತಗಳ ಪ್ರತಿಫಲನ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ”. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಾಯಕದ ಸಡುವೆ ಅಂದರೆ ಕಲ್ಲು ಬೀಸುವಾಗ, ಗಾಡಿ ಹೊಡೆಯುವಾಗ, ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವಾಗ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಬೇಸರ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಯಂಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವಗತ ಹಾಡಿಕೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಸಿಂಹಾಸನ ಲೋಕನ ಮಾಡಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು, ಬದುಕಿನ ಸರಳ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಕೊರತೆ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೇದ, ಪುರಾಣ, ಆದ್ಭುತ, ಅಸಾಧಾರಣ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳ ದೊರಕಿದೆಯೇ ಹೊರತು, ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ದಿನದಿನದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಕಾಣುವ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಿದ್ದು, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಪದಸಾಹಿತ್ಯ ಅಂತಃಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ್ದು. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನವೇ ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಜೀವನ, ಈ ಜೀವನ ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಸಂಬದ್ಧವಾದ ಕಥೆಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನಾಯಕರಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಮ, ಸೀತೆಯರೇ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ಮುಂದಿನ ‘ಮಾತೃ’ವೇ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಮಾತೃ’ವನ್ನು ಕುರಿತ ಭಾವನೆಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ತಾಯಿ ತನ್ನ ಸ್ವಸ್ಥವಾದ ಮಗುವನ್ನು ಕುರಿತು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೋ ನೋಡೋಣ.

ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಜೀವನದ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಅಥವಾ ಸಾಫಲ್ಯತೆ ಇರುವುದು ತಾಯ್ತನದಲ್ಲಿ. ಕವಿ

ನೇಮಿಚಂದ್ರ ಹೇಳುವಂತೆ ತಾಯಂದಿರು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಮುಖವನ್ನು ‘ಕನ್ನಡಿಯಂ ನೋಡುವೆಂದದಿ’ ನೋಡುತ್ತಾರೆಂತೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಗಮನ ಬಹಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದುದು. ನಾವು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ಮಾತ್ರ. “ಮಗು ತಾಯಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರತಿ” ಎಂಬ ನೋಡುವುದಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಹೆತ್ತವರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡುವುದೆಂದರೆ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಂತೆ. ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳು ಮಾತೆಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿರುವ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾಯಿತನ ಸಾರ್ಥಕ ಹಾಗೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಬೇಕೇಬೇಕು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಹೋದ ಒಂದು ಜಾನಪದ ಹೃದಯ ‘ಬಂಜೆಂಬ ಶಬ್ದದ ಹೊರಲಾರದೆ’

ಎತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳೆಂಬ ಹಟವಿಲ್ಲ ನನ್ನಂಥ. ಮಕ್ಕಳಿರಲಿವೆ ಮನಿತುಂಬ

ಎಂದು ದೇವರಂಥ ಮಗುವೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತಾಯ್ತನದ ಶ್ರವಣ ಶಕ್ತಿ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಸುಸ್ಥವಾಗಿ ಆಡಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬೊಂಬೆಯಾಟ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹುಡುಗ ಹುಡುಗ ಮಾತ್ರವೇ ಅದರ ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ ಪುಟ್ಟ ಹೆಂಗಸಾಗಿರುವಳು ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುವುದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಿದರ್ಶನ ಪೂಂದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕುಂತಿದೇವಿ ತಾನು ಚಿಕ್ಕವಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಬೊಂಬೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದಳಂತೆ. ಒಮ್ಮೆ ದುರ್ಮಾಸ ಋಷಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಅತ್ಯಾ ದರದಿಂದ ಅದರಿಸಿ, ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಋಷಿಗಳ

ಜಾನಪದಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ

ಬಡತನ ನನಗಿರಲಿ ಬಹಳ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿ
ಮೇಲೆ ಗುರುವಿನ ದಯೆಯಿರಲಿ ನನ್ನ ಗುರುವೆ
ಬಡತನದ ಚಿಂತೆ ನನಗಿರಲಿ

ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತದೆ
‘ಬಾಲಕರಿಲ್ಲದ ಬಾಲಿದ್ರಾತರ ಜನ್ಮ. ಬಾಡಗಿ ಎತ್ತು ದುಡಿದಂಗ ಬಾಳಲೆಯ ಹಾಸುಂಡು ಬೀಸಿ ಎಸೆದಂಗ. ಎಂದು ಕೊಗರುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ, ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ತಾಯಿ ಎಂದಾದರೂ ಮಕ್ಕಳು ತನಗೆ ಹೊರೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವಳೇ ಹೇಳುವಳೆ! ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ‘ಬಡತನದ ಚಿಂತೆ ನನಗಿರಲಿ’ ಎಂದು ಎಂತಹ ಕಷ್ಟವನ್ನಾದರೂ ಸಹಿಸುವೆನೆಂಬ ಮಾತೃತ್ವದಯದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಂ. ಅಚ್ಯುತ ಕುಮಾರ್ ಎಂ.ಎ.
ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ತಾಯ್ತನದಲ್ಲಿ
ತಾನು ಅಲ್ಪವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ, ಹೆಣ್ಣು. ‘ಅತ್ತುಕಾಡುವನಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಬೇಡುವನಲ್ಲ !

ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆಯುವಳು. ಅವಳ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಋಷಿಗಳು ನಾಲ್ಕು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೊದರು. ಮಾರನೇ ದಿನ ಕುಂತಿ ಗಂಗಾನದೀ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಋಷಿಗಳ ವರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಂಚೆ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಋಷಿಗಳು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ತಕ್ಷಣ, ಅವಳ

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿದುದು, ನಾನು ದಿನ ನಿತ್ಯ ಏಕೆ ನಿರ್ಜೀವ ಮರದ ಬೊಂಬೆಗಳೊಡನೆ ಅಟವಾಡಬೇಕು, ನಿಜವಾದ ಜೀವಂತ ಬೊಂಬೆ ಮಗುವಿನೊಡನೆ ಏಕೆ ಅಟವಾಡಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಯೋಚೆಯಿಂದಲೇ ನದೀ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದು, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ವಾರ್ಧಿಸಿದ್ದು, ಮದುವೆಗಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆದು ತಾಯಿಯಾದದ್ದು. ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಂತಹ ಮಗುವನ್ನು ಹಡೆದ ತಕ್ಷಣ ಅನಂದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಮಗುವಿನ ಆರೈಕೆ ಆರೋಗ್ಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ.

ಮಗುವಿನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ ತಾಯಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮಗುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೆ ಮಮತೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಅನಂತ ಆಪಾರ, ಅನನ್ಯ. ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿಯೇ ಹೊರತು ಸಂಕಟದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ

ಆಡಿಬಾ ಕಂದಯ್ಯ ಅಂಗಾಲ ತೋಳೆದೇನು
ತೆಂಗಿನ ಕಾಯ ತಿಳಿಸೀರು ತಕ್ಕೊಂಡು
ಬಂಗಾರ ಮೋರೆ ತೋಳೆದೇನು

ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೆ ಮಗುವಿನ ಬಗೆಗಿನ ಮಮತೆ ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮೇರೆ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಮಗುವಿನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಎಳೆತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯ ನೀರನ್ನು ತರುವುದು ತಾಯಿ ಮಮತೆಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಗೆ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

“ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಮುದ್ದು” ಎನ್ನುವಂತೆ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಮುದ್ದು. ತಾಯಿಗೆ ಮಗುವಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಮಗನ ಚರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವಳಿಗೆ ಅನಂದದ ಆಸ್ವಾದಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದರ ಅಟಪಾಟಗಳಲ್ಲ ನಡೆಸುಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಆವೃತವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನೊಂದ ಬೆಂಗ, ಬೇಸರ ತರುಣ ಅವಳ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಂಕಸ ತರುವುದು ಇದೊಂದೇ. ಅವಳಿಗೆ ಇದೇ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಸಂಚವಿದ್ದಂತೆ. ಅವಳು ಮಗವಿನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಗನು ಹೊರಗೆ ಆಡಲಿ, ಅವನು ಅತ್ತು ತಾಯಿಯನ್ನು ಬೇಸರಪಡಿಸಲಿ ಅವನು ಏನೇ ಮಾಡಲಿ, ಅದು ತಾಯಿಗೆ ಸರ್ವಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಅವನ ತುಂಟತನದಲ್ಲಿಯೂ

ಒಂದು ನೊಗಸನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ಮಗು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ, ಅವನು ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಅತ್ತಾಗ, ತಾಯಿಯ ಹೃದಯ

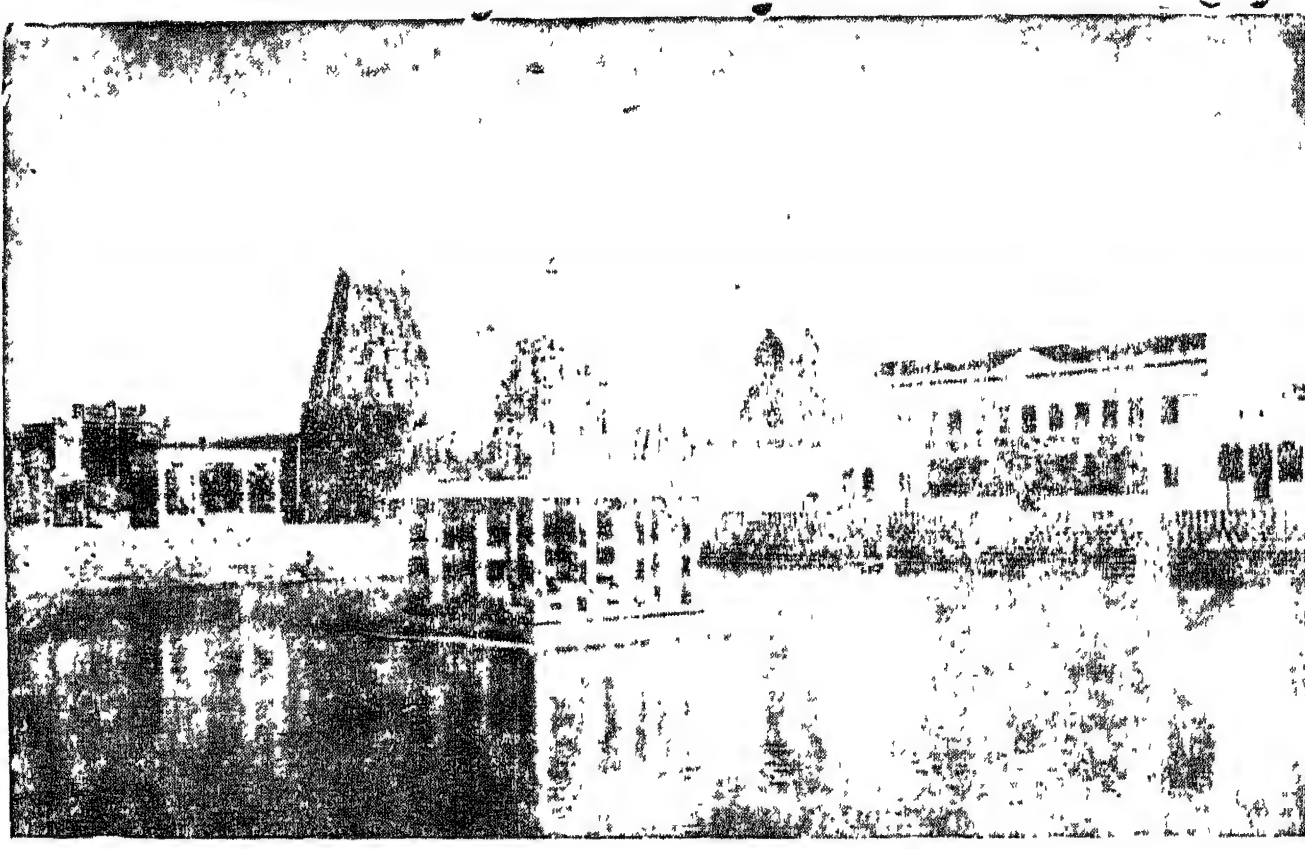
ಅಳುವ ಕಂದನ ತುಟಿಯು ಹವಳದ ಕುಡಿ
ಹಾಂಗ

ಕುಡಿಹುಬ್ಬು ಬೇವಿನೆಸಳಂಗ ಕಣ್ಣಿನೋಟ
ಶಿವನ ಕೈ ಅಲಗು ಹೊಳೆದಾಂಗ
ಕರೆಯಂಗ ಕಸೂತಿ ತಲೆ ತುಂಬ ಜಾವೊಳ
ಅಂಗಳದಾಗ ನವಿಲಾಟ ಅದಕಿಂತ
ರಂಗದ್ಯುನಾಟ ನಿವರೀತ

ಎಂದು ದಾಡುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಜಿಲುಪನ್ನು ಅಳುವ ಕಂದನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಅವಳ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.

ಮೇಲಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ತಾಯಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿದ್ದೆವು. ಈಗ ತಾಯಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಕ್ಕಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಮೊತ್ತ ಮೊದಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ ಧರ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಜನ

ಅರಿತ
ಅಭಿಷೇಕ

ದೇ
ವಾ
ಲ
ಯ

ಅರಿತ ಅಭಿಷೇಕ

ತಿರುಚಾನೂರಿನಲ್ಲಿನ ಪದ್ಮಾವತೀದೇವಿಗೆ ವ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರವೂ ಅರಿತ ಅಭಿಷೇಕ ಸೇವೆ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಟಿಕೆಟ್ಟಿಗೆ ರೂ. 100/- ಸಲ್ಲಿಸಿ ಗೃಹಸ್ಥರು ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದು. ಗೃಹಸ್ಥರು, ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಒಟ್ಟು ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕ್ಷೀರ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಸಲ್ಪಡುವರು. ಅನಂತರ ಅವರು ಅಭಿಷೇಕ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಸಾದಮಾತ್ರ ಕೊಡಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತರು ಈ ಸದನಕಾಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ರೊಡನೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ-ಮಗಳು, ತಂದೆ-ಮಗ-ಇತ್ಯಾದಿ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಈ ಧೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ “ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ, ಪಿತೃದೇವೋ ಭವ ಗುರುದೇವೋ ಭವ” ನುಡಿಗಳ ಮಹತ್ವವಿಡಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ತಾಯಿ ಮೂಲಕವೇ ಸರ್ವವೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು ಎನ್ನುವ ಅರಿವಿನಿಂದ ಮಾತು ಮನನೀಯವಾದುದು ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೊತ್ತು, ಹತ್ತು ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಳು ತಾಯಿ. “ತಾಯಿಗಿಂತ ಬಂಧುವಿಲ್ಲ, ಉಪ್ಪಿಗಿಂತ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ” ಎನ್ನುವ ನಾಣುಡಿ ತಾಯಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬೆರಳು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾದರೂ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೈ ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮಗಳು ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ತವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಗು ತಾಳಿ ಎನ್ನುವುದೇ ಆಗಿರಬಹುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿವಸ ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತವರನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಇರಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ತವರನ್ನು ತೊರೆದು ನಡೆಯುವಾಗ

ತಾರೂರ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳಿಲ್ಲ ಕಲ್ಲಿಲ್ಲ
ಸಾಸುವೆಯಷ್ಟು ಮರಳಿಲ್ಲ ಬಾನಲ್ಲಿ
ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆ ಸುಡಲಿಲ್ಲ

ಎಂದು ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊರಸೂಸುತ್ತಾಳೆ.

ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮಗಳು ತವರನ್ನು ತೊರೆದು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡನ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ತವರು ಮನೆಯನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಾಳೆಯೇ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ತಾಯಿಯ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಗಳಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಮೈಸಿದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಕೆಯ ಮೊಲೆಹಾಲನ್ನು ಹೀರಿಯೇ ಬೆಳೆದಿರುವುದು ನಾವು. ಆಕೆ ಹಸಿವು, ನೀರಡಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಮಗಾಗಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿರುವುದು. ಅವಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ರಿತ ಹೃದಯ

ಕಣ್ಣಂಜಲ ಕಾಡಿಗೆ ಬಾಯಂಜಲ ವೀಳ್ಯವ
ಯಾರಂಜಲುಂಡಿ ನನ ಮನವೆ ಹಡದವ್ವ
ಬಾಯಂಜಲುಂಡು ಬೆಳದೀನ
ನೆನೆಯುತ್ತದೆ.

ಉಂಗೂರ ಉಡದಾರ ಮುರಿದರ ಮಾಡಿ
ಮಡದಿ ಸತ್ತರ ಕರಬಹುದು ಹಡೆದಂಥ
ತಂದೆತಾಯಿಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಾರ

ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮಡದಿ ಹೋದರೂ ವರವಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತೆ
ಪಡೆಯ ಬಹುಮು, ಆದರೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಯನ್ನಲ್ಲ
ಎನ್ನುವುದು ತಿ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

ದಿನ ಬೆಳಗಾದರೆ ನಾಕು ತಮ್ಮ ನೂರಾರು
ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ
ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕಟ
ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತಹ ದೇವರನ್ನಾಗಲಿ,
ಗುರುಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಸಿಕ್ಕಿದ
ತಕ್ಷಣ ಅಥವಾ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ತಕ್ಷಣ ನಮ್ಮ
ಪೂಜ್ಯಭಾವನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದ
ರಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದ, ಇನ್ನೆ
ಲ್ಲಿದ್ದರ ಪಟ್ಟಗಳನ್ನು ನಮಗಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದ
ತಾಯಿಯ ಆತ್ಮವನ್ನು ಎಂದಿಗಾದರೂ ಮರೆ
ಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಎಂದೇ

ತಾಯಿ ತಂದೆಯ ಮೇಲೆ ಗುರುವಿನ ಪಾದ
ಹಿರಿಯರ ಪಾದ ತ್ರಿಪಾದ-ನನೆದಾರ
ಹೊತ್ತಂಥ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರ

ಎಂದು ತನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾಳೆ
ಅಕ್ಕ ಇದ್ದರೆ ಭಾವ, ರೊಕ್ಕ ಇದ್ದರೆ ಸಂತೆ
ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲರೆ ಮನಿವಾರ ಹಡದವ್ವ
ನೀ ಇದ್ದರ ನಮಗೆ ಸಂಪದರಾಜ್ಯ
ಯಾರು ಇದ್ದರೂ ತಾಯಿ ಇದ್ದಾಂಗಿಲ್ಲ
ಸಾವಿರ ಸೌದೆ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ-ಇದ್ದರು
ದೀನಿಗೆ ಇದ್ದನಕ-ಬೆಳಕಲ್ಲ

ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಬಗೆಗೆ
ಮಗುವಿನ ಮನದ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.
ತಾಯಿಯೊಂದರತು ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದರೂ ಒಲೆಯೊಳಿ
ಗಿನ ಕೊಳ್ಳಿ ಇದ್ದಹಾಗೆ. ಆದರೆ ತಾಯಿ ಇದ್ದರೆ
ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ ಇದ್ದಹಾಗೆ. ದೇವಿಯವರು
ತೋರಿಸುವ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಗಳು
ಮಂಕಾದ ಉರಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ, ತಾಯಿಯ
ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ನಿಜವಾದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು
ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಎಂ
ತಹ ಶಕ್ತಿ ಇರುವುದೆಂದು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಿವಸಕ ಬೇವಿನ ಮರತಂಪ
ಭೀಮರತಿಯೆಂಬ ಹೊಳೆತಂಪ ಹಡದಮ್ಮ
ನೀ ತಂಪ ನನ್ನ ತವರಿಗೆ

ಹೇಳುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯ ನೆನಪು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪವಿ
ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ
ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಆ ಕಾಂಕ್ಷೆ

ಕಾಣಲಾಶಿಸೆ ನಿನ್ನ ರೂಪ - ಶ್ರೀನಿವಾಸಾ
ಉಭಯಸೇನಮಧ್ಯೆ ಮಣಿಮಯರಥದಲ್ಲಿ
ಉಭಯ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಡಿದು ಸೂತ್ರವನೂ ||
ತೇಜಿಯ ನಡೆಸುತ್ತ | ಕೌರವರತೋರುತ್ತ |
ರಾಜ ಪಾರ್ಥನಿಗೆ ಗೀತೆಯನು ಬೋಧಿಸಿದ

-ಜಿ. ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿ.

ಹೇ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಎನ್ನ ಹೃತ್ಪದ್ಮಮೂರುತಿ

ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಪಟ್ಟಿ ಪೀತಾಂಬರ ಜಾರುತಲಿರೆ |
ಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ನೀ ತಾತ ಭೀಷ್ಮನ ಬಳಿಗೋಡಿ |
ಶರಶಯ್ಯೆಯಲಿ ಒರಗಿದ್ದ ತಾತನಿಗೊಲಿದು
ಸ್ಥರನಯ್ಯ ತೋರಿದ ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವರೂಪವನಾ

ಕಾಣಲಾಶಿಸೆನೋ ||

ಗಗನರಾಜ ಮಗಳ ಕೈಯನ್ನು ಪಿಡಿದು
ಗಗನೋನ್ನತ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂದೂ |
ಪರಿಪರಿ ವಿಧದಲಿ ಪೂಜೆಯಗೊಳುತಲಿ
ವರದರುಕ್ಮಿಣಿಯಾ ಸತತ ಕಾಯುತಲಿರುವಾ

ಹೇ ಚಿದ್ಭವಮೂರುತಿ ಎನ್ನ ಹೃತ್ಪದ್ಮ ಮೂರುತಿ ||

ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ತೌರಿನ ಬಗೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು
ಪೋಷಿಸಿದ ತಾಯಿತಂದೆಯರ ಬಗೆಗೆ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣಿ
ಗಾದರೂ ಮನುಕೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ನೆನೆಯಿ
ವುದರಿಂದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆನಂದ
ವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು;

ತಾಯವ್ವನೆಂಬೋಳು ದೇವಲೋಕದ
ಮನಸ್ಸು
ಕಾಲು ಸೋಕಿದ ಕರ್ನಾಳು | ತಾಯಿಯೆ
ಅದು ಕಾಶಿಗೋದರೂ ಕಳೆಯದು
ಕಾಸೀಗ ಹೋಗಲಕ ಏಸೊಂದು ದಿನಬೇಕ
ತಾಸೊತ್ತಿ ನ್ಹಾದಿ ತವರೂರ ಮನಿಯಾಗ
ಕಾಸಿ ಕುಂತಾಳ ಹಡಿದವ್ವ

ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯ ಬಗೆಗಿನ
ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾದ
ಅನೇಕ ಭಾವಗಳು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ
ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿ
ಸುವುದು ಕಡುಕಷ್ಟ. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಓದುಗರ
ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಂತಾದರೆ ಧನ್ಯ ನಾನು. ★

(18 ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ವಂಶಸ್ತರ ಸುಳಿವೇ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವ ಭಾರ
ತೀಯ ನಿವಾಸಿಗಳು ಆದಿವಾಸಿಗಳ ವಂಶದ್ದಾರೆ
ಇರುತ್ತಾರೆ ಹೊರತು ವಿದೇಶಿಗಳ ಉಪನಿವೇಶವೇ
ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾನೆ.
ಆರ್ಯ ಶಬ್ದವು ಜಾತಿವಾಚಕ ಶಬ್ದವಲ್ಲ, ಅದು
ಕೇವಲ ವಿಶೇಷಣ ಮಾತ್ರವಾದದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿ
ಸುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತ
ಮತ್ತು ಭಾಸನ ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು
ಉಂಟು.

ಆರ್ಯರ ಮೂಲ ವಾಸಸ್ಥಾನದ ಬಗೆಗೆ ಇತಿ
ಹಾಸಕಾರರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳುಂಟು.
ಕೆಲವರ ಮತದಂತೆ ಆರ್ಯರು ಮಧ್ಯಏಶಿಯಾ
ದಿಂದ ಬಂದವರು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲ
ವರು ಉತ್ತರಧ್ರುವದಿಂದ ಬಂದವರು ಎಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಯರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರಲ್ಲ
ಅವರು ಮೂಲತಃ ಭಾರತದವರೇ ಆಗಿದ್ದರು
ಎಂಬುದು ಲೋಕಮಾನ್ಯತೆಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ
ವಾಗಿದೆ. ವೇದ, ಪುರಾಣ, ಇತಿಹಾಸ, ರಾಮಾ
ಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ
ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಆರ್ಯಶಬ್ದದ ವಿಸ್ತರಣೆ
ಯನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ ಆರ್ಯ ಶಬ್ದವು ಜಾತಿವಾ
ಚಕವಾದುದಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾಚಕ
ವಿಶೇಷಣ ಶಬ್ದ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ★

ತಿರುಪತಿ ತಿರುಮಲೆ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸೂಚನೆ

ಅಸಂಖ್ಯ ಯಾತ್ರಿಕರ ಅನಿರತ ಸಂದಣಿಯ ತಿರುಪತಿ ತಿರುಮಲೆ
ಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ನಗರಗಳೊಡನೆ ತೀವ್ರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಲು ಅನುಕೂ
ಲವಾಗುವಂತೆ ಟೆಲಿಕ್ಸ್ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಮಾಂಕ

ತಿರುಪತಿ — 403 202

ತಿರುಮಲೆ — 403 208

ಯಾತ್ರಿಕರು ಈ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೋರಲಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ತಿ.ತಿ.ದೇ.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ, ತಿರುಮಲೆ

ಸಹಸ್ರ ದೀಪಾಲಂಕಾರ ಸೇವೆ.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವಾದ ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರದಿನದಂದು ಪ್ರತಿತಿಂಗಳೂ
ಶ್ರೀ ದೈವಕ್ಕೆ 1008 ತುಪ್ಪದ ಬತ್ತಿಯ ದೀಪಾಲಂಕಾರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.

ಡಿಸೆಂಬರ್ 12 ಶುಕ್ರವಾರ.

ಭಕ್ತರು 2000 ರೂ. ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಈ ಆರ್ಜಿತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸ
ಬಹುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದಿನಗಳಂದು ಸಂಜೆ 6 ರಿಂದ 7 ರ ವರೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಈ ಆರ್ಜಿತ
ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದು.

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು

ಕವಿಕೃತಿ ಪರಿಚಯ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರುವ ಕವಿಗಳನ್ನೇಕರನ್ನು ನಾವಿಂದು ಮರೆತಿಲ್ಲೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇಂದಿನ ಓದುಗರಿಗೆ ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗುವ ಅವಕಾಶ ವಿಲ್ಲದಿರುವುದೊಂದು. ಇಂತಹ ಎಲೆಮರೆಕಾಯಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರೇ ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯ ಕವಿ. ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಧಾಟಿಯ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ, ಕುಚೇಲೋಪಾಖ್ಯಾನ, ಕಾಳೀಯ ಮರ್ಧನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಯಾರ ಮನ ಸೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ? ಓದುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹನಿಗೂಡಿ ಹೃದಯ ಭಕ್ತಿರಸದಿಂದ ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಕವಿಯ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವು ಕತೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಿ, ಊಹೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದಿವಾನ್ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕವಿ ಇವರು ಎಂದು ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸುಬೋಧರಾಮರಾಯರು ಹೇಳಿದರೆ, ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರು ಇವರ ಕಾಲ ಸುಮಾರು 1750 ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರ ಕಾಲ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ಈಚಿನದು. (1780)

ತಮ್ಮ ಮೂರು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಸ್ವಪರಿಚಯ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಖಾದಿನ್ಯಸಿಂಹನ ಅಂಕಿತ ಇವರದು. ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸದ ಕೊನೆ ಯಲ್ಲಿ :

ಉಲುಚುಕಮ್ಮನ್ನಯಾಂಬುಧಿ ಸುಧಾಕರನು
ಲಲಿತ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗೋತ್ರ ಸಂಭವನು
ವರಯಜುರಾಖ್ಯಾಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿ ಸುಜನ
ವರಮಾನ್ಯ ಕಂಠೀರವಾರ್ಯ ಪೌತ್ರಕನು
ರಂಗನಾಮಕ ಪುತ್ರಕನು ಸುಚರಿತ್ರೆ
ಯಂಗನಾರತ್ನ ಗಿರಿಯಂಬಿಕಾಸುತನು
ಚಂದ್ರರಸಾರ್ಯ ಶಿಷ್ಯನು ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯ
.....ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ತನ್ನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಗೋತ್ರ, ಗುರು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ಕವಿ ತನ್ನನ್ನು 'ನೂತನಾವರಣ ನಿಲಯ', ನವಸಾಲಪುರೀ ಶಾಸನಾಂಕ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇವರ ಸ್ಥಳ ಹೊಸ ಕೋಟೆಯೋ (ಬೆಂಗಳೂರುಜಿಲ್ಲೆ) ಅಥವಾ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೌರೀಬಿದನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು

ಚಿಂತಲಪಲ್ಲಿಯೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಈಗ ಚಿಂತಲಪಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಉಲುಚುಕಮ್ಮ ಪಂಗಡದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಗೋತ್ರದ ಕುಟುಂಬ ವೊಂದಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಕವಿಯ (ಹುಟ್ಟೂರು) ಮನೆತನ ಚಿಂತಲಪಲ್ಲಿಯದೆಂದೂ ಇವರು ಹೊಸ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಬರುತ್ತದೆ.

ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕವಿಯ ವಿನಯ ಬಲು ಸರಳ

ಯತಿಗಣನೇವು ಪ್ರಾಸಗಳ ನಾನರಿಯೆಂ
ಸುಕವೀಂದ್ರರೆಂತೆ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಶಬ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಶೋಧನೆ

ಗೃದವನಲ್ಲ

ಇನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತವಹ ಕಾವ್ಯಸಂಗತಿಯ
ಕೇಳಿದುದಿಲ್ಲ

ನೃಸಿಂಹನಾದ ಶ್ರೀಪತಿಯ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣಕೆ
ಭಾಜನನಾಗಿದ ಪೇಳ್ವೆ ಭಕ್ತಿಯೊಳ್

—ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕುಮಾರ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ 'ಪಲಗೆ ಬಳಪವ ಪಿಡಿಯ ದೊಂದಗ್ಗಲಕೆ' ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನೆಸಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ವಿನಯದ ಮಾತು ಅಷ್ಟೆ. ಕವಿಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನೋದಿದಾಗ ನಮಗೆ ಇವೊಂದೊಂದೂ ರಸಘಟ್ಟಗಳಿನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಾಗಲಾರದು.

ಹನುಮಂತ ರಾಮನಿಂದ ಸೀತೆಗೊಯ್ದು ಕೊಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯ ನಮಗಾಗುತ್ತದೆ.

ಹನುಮಂತನ ಜನನದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಹಿನ್ನೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ದ್ವೈತತತ್ತ್ವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಜೀವೋತ್ತಮರಾದವರೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣದೇವರು ಎಂದು ಕವಿ ಸುತ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಕುಲದೈದ ಖಾದಿ ನೃಸಿಂಹನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಲು ಅವರು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. (ಅನಂತಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇಂದಿನ ಕದಿರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನೃಸಿಂಹದೇವಾಲಯವಿದೆ.)

ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಋಷ್ಯಮೂಕದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ

...ಇವನಾರೋ ವನಚರಾಕಾರದಿಂದಿರುವನು
.....ಯಾರೋ ಮುದದಲಿ

ನಿರ್ಮಲ ದೇಹದಲಿ

ಸುಮಹಿತ ಪ್ರಥಮಾಶ್ರಮ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿವೆ

ಘಳಲನೆ ಎಮ್ಮಯ ಬಳ ಬರುವ ಬಗೆ

ತಿಳಿಯುತಲಿದೆ ನೋಡಲು ಗಮನದಲಿ

—ಎಂದು ಮೊದಲ ನೋಟದಲ್ಲೇ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತನ್ನಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳು

—ಟಿ. ಎಸ್. ಪದ್ಮನಾಭರಾವ್

ಮೊದಲ ಕೃತಿ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸವು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನವೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಯ ಮೂಲಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಆಂಧ್ರದ ಗಡಿಯ ಚಿಂತಲಪಲ್ಲಿಯೆಂದು ಊಹಿಸುವುದಾದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಸನಿಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಬುರ್ರಕತೆ, ಬಯಲಾಟಗಳು ಇವರನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿರಚನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿರಬಹುದು.

ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿನ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು

ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯವಾದ ಬಳಿಕ ಸುಗ್ರೀವ ಜಾಂಬವಂತ ಮುಂತಾದ ವಾನರೋತ್ತಮರು ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರಾಮನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹನುಮಂತನಿಗಿಂತ ಶಕ್ತನಾದ ವನು ಬೇರೆಯವನಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ;

ಸೂರ್ಯನಿಂ ಕಮಲ ವಿಸ್ಪಟವನೈದುವುದೈಸೆ
ಬಹು ಪತಂಗಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟವಹುದೇ?
ಚೆಲುವುಳ್ಳ ಚಂದ್ರನಿಂ ಶರಧಿಯುಕ್ಕುವುದೈಸೆ
ನಕ್ಷತ್ರಗಣಗಳಿಂ ಪರ್ಚಲಹುದೇ?

ಎಂಬ ಸರಳ ಉಪಮೆಯಿಂದ ಕವಿ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ ಮಂಗಾಪುರ.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದ ಬಳಿಕ ತಿರುಮಲೆಗೆ ಆಗಮಿಸುವ ಮುನ್ನ ಆರುತಿಂಗಳಕಾಲ ತಂಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳ. ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿನ ಧ್ರುವಮೂರ್ತಿಗಿಂತ 2 ಅಡಿ ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರದ ಧ್ರುವಮೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲಿದ್ದು, ಈ ಗುಡಿಯನ್ನು ಹಾದು ತಿರುಮಲೆಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೂಲಕ ಏರಬಹುದು. ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಹಾಗೂ ತಿರುಪತಿಗಳಿಂದ ಬಸ್ ಸೌಕರ್ಯವಿದೆ.

ದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಸೇವಾ ವಿವರಗಳು

ಭಾನು, ಸೋಮ, ಮಂಗಳ, ಬುಧ, ಗುರು

ಹಾಗೂ ಶನಿವಾರಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

ಶುಕ್ರವಾರಗಳಲ್ಲಿ

ಸುಪ್ರಭಾತ	ಪ್ರಾ 5-00	ಪ್ರಾ 5-30	ಪ್ರಾ 5-00	ಪ್ರಾ 5-30
ವಿಶ್ವರೂಪ ಸರ್ವದರ್ಶನ	ಪ್ರಾ 5-30	ಪ್ರಾ 6-00	ಪ್ರಾ 5-30	ಪ್ರಾ 6-00
ತೋಮಾಲ, ಕೊಲುವು				
ಪಂಚಾಂಗಶ್ರವಣ	ಪ್ರಾ 6-00	ಪ್ರಾ 6-30	ಪ್ರಾ 6-00	ಪ್ರಾ 6-30
ಸಹಸ್ರನಾಮಾರ್ಚನೆ	ಪ್ರಾ 6-30	ಪ್ರಾ 7-00	ಪ್ರಾ 6-30	ಪ್ರಾ 7-00
ಮೊದಲನೇ ಗಂಟೆ	ಪ್ರಾ 7-00	ಪ್ರಾ 7-30	ಪ್ರಾ 7-00	ಪ್ರಾ 7-30
ಸರ್ವದರ್ಶನ	ಪ್ರಾ 7-30	ಪ್ರಾ 10-00*	ಪ್ರಾ 7-30	ಪ್ರಾ 8-30
		ಸಮರ್ಪಣ	ಪ್ರಾ 8-30	ಪ್ರಾ 9-30
2ನೇ ಅರ್ಚನೆ				
2ನೇ ಗಂಟೆ	ಪ್ರಾ 10-00	ಪ್ರಾ 10-30	ಪ್ರಾ 9-30	ಪ್ರಾ 10-30
*ಅರ್ಚಿತ				
ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ	ಪ್ರಾ 10-30	ಮ 12-00	ಪ್ರಾ 10-30	ಮ 12-00
ಸರ್ವದರ್ಶನ	ಪ್ರಾ 10-30	ಸಂ 6-30	ಪ್ರಾ 10-30	ಸಂ 6-30
ರಾತ್ರಿ ಕೈಂಕರ್ಯ				
ರಾತ್ರಿ ಗಂಟೆ	ಸಂ 6-30	ರಾ 7-00	ಸಂ 6-30	ರಾ 7-00
ಸರ್ವದರ್ಶನ	ರಾ 7-00	ರಾ 8-45	ರಾ 7-00	ರಾ 8-45
ಏಕಾಂತ ಸೇವೆ	ರಾ 8-45	ರಾ 9-00	ರಾ 8-45	ರಾ 9-00

*ಅರ್ಚಿತ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ ಶುಲ್ಕ	ರೂ - 150 = 00
*ಅಭಿಷೇಕ (ಶುಕ್ರವಾರಗಳಲ್ಲಿ) ಶುಲ್ಕ	ರೂ - 100 = 00
ಅರ್ಚನೆ	ರೂ - 3 = 00
ಆರತಿ	ರೂ - 1 = 00
ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ವರ್ತನೆ	ರೂ - 0 = 50
ಅಭಿಷೇಕಾನಂತರ ದರ್ಶನ	ರೂ - 3 = 00

ಹನುಮಂತ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಲೊಪ್ಪಿ ಲಂಕೆಗೆ ಹಾರುವ ಬಗೆ;

ಕರಗಳನ್ನೂರಿ ಭೂಧರಕೆ ಗಾತ್ರವ ತೂಗುತ್ತ
ಬಾರಿ ಬಾರಿಯಂ ಬರವ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಪಣೆಮರ್ಚುಗಳಂ ಕುಣಿಸುತ್ತ
ವಾಲದಂ

ಶಿರದಲಿ ರಿಂಖಣಂಗಳೊಳಿಸಿ ಕರ್ಣಗಳೆತ್ತಿ
ನಿಮಿರ್ಚಿ ಪರ್ಚಿ
ಪಲ್ಕಿರಿದು ಸ್ವಜೀವ ಮಾರುತನ ಬಂಧಿಸಿ
ಲಂಘಿಸಿದಂ ಸುವೇಗದೊಳ್

ಹಾರುವ ಮುನ್ನ ಭೂಮಿಗೆ ಕೈಯೂರಿ,
ಮೈಯನ್ನು ತೂಗಿಸುತ್ತ, ಹುಬ್ಬು ಕುಣಿಸುತ್ತ,
ಬಾಲವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿ, ಕಿವಿಗಳೆತ್ತಿ
ಹನುಮಂತ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡದ ಸೊಗಡಿನ ಔತಣ ನಮಗೆ
ಉಂಟಾದೀತು. 'ಪಣೆಮರ್ಚು' ಹುಬ್ಬು ಎಂಬ
ಕನ್ನಡ ಪದ ನೋಡಿ.

ಲಂಕೆಯ ಸುತ್ತಿ ಬಳಲಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಣದೆ
ಇಡೀ ದ್ವೀಪವನ್ನೇ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ರಾಮನ
ಕಾಲಬಳಿ ಕೆಡವಲೆಂದನುವಾದಾಗ ಅಶರೀರವಾಣಿ
ಸೀತೆಯ ಜಾಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಶೋಕ
ವನದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ;

ಮುಗಿಲ ಮರೆಯೊಳಹ ರವಿಯೋ
ರಾಹುವಿಗೆ ತಗುಲಿದ ಚಂದ್ರಕಳೆಯೋ
ಭಸ್ಮವಗಲದ ವಹ್ನಿಯ ಪರಿಯೋ

ಎಂದು ಹನುಮಂತನಿಗನಿಸಿತು.

ಜಾನಿಕೆಗೆ ರಾಮನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನರು
ಹಿದ ಮಾರುತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮೊದಲು ಇದು
ರಾಕ್ಷಸರ ಮಾಯವೋ ಎನಿಸಿತವಳಿಗೆ. ಆಗ
ರಾಮನ ಸುಂದರ ದೇಹದ ಸಾಮುದ್ರಿಕಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು
ತಿಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ.

ರಾಮನ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳು
ಭೂಮಿಯ ಪೊತ್ತವಗೆ, (ಶೇಷ) ಅಸದಳ
ನಾ ಮರ್ಕಟನೇನು ಬಲ್ಲೆ

ಎಂಬ ವಿನಯದ ಮಾತು ಹನುಮಂತನಿಂದ ಬರು
ತ್ತದೆ.

ನಂತರ ಸೀತೆಗೆ ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರವಿತ್ತು,
ರಾವಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿ, ಅವನನ್ನು ಗೆಲಿದು
ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ರಾಮ ಹನುಮನನ್ನಾಹ್ಲಂಕಿಸಿ
ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಹನುಮಂತ
ಕಿಂಪುರುಷ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ತಪೋನಿರತನಾದ
ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಸಂಗ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ
ಕುಚೇಲೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕುರಿತಾದದ್ದು
ಭಕ್ತಿಯ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಕಾವ್ಯ
ಭಾಗ.

ಇಲ್ಲಿಂದ ಸರಸ್ವತಿಯ ಸುಂದರ ಸ್ತುತಿ

ಅಂಬೆ ನಾನನ್ಯರ ನೆರೆನಂಬೆ
ಆನನಜಿತ ಶಶಿಬಿಂಬೆ
ಲಾವಣ್ಯದಿ ಪುತ್ಥಳಿ ಬೊಂಬೆ
ವಿದ್ವನ್ನುತಾ ಸುಗುಣ ಕಾದಂಬೆ
ಎನಗಮೃತದ ನುಡಿಗಳ ತುಂಬೆ, ಮದಂಬೆ

ಎಂತಹ ಮೃದು ಮಧುರ ಹಾಡುಗಬ್ಬವಿದು.
ಅಂತ್ಯಾನುಪ್ರಾಸದ ಲೋಪ ಇಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತಿ ಭರ
ದಲ್ಲಿ ಸಹಜವೆನಿಸಿತು. ಮುಂದುವರಿದ ಕವಿ,
ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಿತಾಮಹ ಯಶಿವರ್ಯ
ಶ್ರೀ ಪಾದರಾಯರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪುಣ್ಯಾಗಾರವೆಂಬುದೊಂದು ಅಗ್ರಹಾರ.
ಅಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಸದ್ವ್ಯಾ
ಹ್ಮಣ ಕುಚೇಲ.

ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳ ಬಾಧೆಯ ಪರಿಹರಿದು
ಸುಖದುಃಖದ ಜಂಜಡಗಳ ತೊರೆದು
ಮಾನವ ಮನದ ಸಂಕಲಿಗಳ ತರಿದು
ಲಾಭಾಲಾಭದ ಬಲೆಯ ದಾಂಟಿ
ನಿರುತ ಸಂತುಷ್ಟ ಮಾನಸನಾಗಿ ನಲಿವುತ
ಬದುಕಿದ್ದವನು

ಪತ್ನಿ ಸುಶೀಲೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ;
ಇಲ್ಲವೆಂದೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪೇಳಳು
ನಿಲ್ಲಲರಿಯಳು ಒಮ್ಮೊಗನೈರ
ಸಲ್ಲಲಿತ ಗೃಹಗಳಿಲ್ಲ.....

ದೊರಕಿದುದಷ್ಟೇ ಪಂಚಾಮೃತವೆನ್ನುವ ಸದ್ಗುಣ
ಹಿಣಿ. ಕಡುಬಡತನದಿಂದ ಬಳಲಿದವರು.
ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದರಿದ್ರನ ಬಾಳು ನಿರರ್ಥಕ ಎಂದು
ಕೊಂಡದ್ದೂ ಉಂಟು. ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಶತ್ರುವಿಗೂ
ಬೇಡ ಎಂದು ಕೊಂಡವರು. ಆಗಾಗ ಗಂಡನೊ
ಡನೆ ತನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ದೃಢ
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇವರನ್ನು ನಂಬಿದ ಕುಚೇಲ ಅವ
ಳಿಗೆ ಭಾಗವತದ;

ಯಸ್ಯಾನುಗ್ರಹ ಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತಸ್ಯ ವಿತ್ತಂಹರಾ
ಮೃಹಂ |

ಯಸ್ಯ ನಿಗ್ರಹಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತಸ್ಯ ವಿತ್ತಂದದಾ
ಮೃಹಂ ||

ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ; ತಿಳಿಯ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

(ಯಾರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು
ಕೊಳ್ಳುವೆನೋ ಅವರ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳು
ತ್ತೇನೆ; ಯಾರನ್ನು ಸಂಸಾರಕ್ಕೆಳೆಯಬೇಕೋ
ಅವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಭಗ
ವತ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಒಂದೆಡೆ.)

ಆದರೂ, ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿನ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತ
ಕೃಷ್ಣ ತಮಗೇನಾದರೂ ಸಹಾಯಮಾಡಿಯಾನು
ಎಂಬ ಹಂಬಲ, ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ಗಂಡನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ
ಕಳುಹುತ್ತಾಳೆ. ಹೇಗೋ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮೂರು
ಹಿಡಿ ಅವಲಕ್ಕಿ ಸಂವಾದಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿ ಗಂಡನ
ಬಳಿ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಕುಚೇಲ ದ್ವಾರಕೆಯ ದಾರಿ
ಯಲ್ಲಿ,

ಮಾಮರನ ತಳಿರುಗಳ ನೋಡುತ
ಮಾಧವನ ಚರಣಂಗಳೆನುತಲಿ
ಲತೆಗಳನು ಕಾಣುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನ ಲಲಿತ ಬೆರಳು
ಗಳೆಂದು ಮುದದಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿ.....

—ಇಂತಹ ದೃಢಭಕ್ತಿ ಅವನದು, ಎಲ್ಲಕಡೆ
ಕಾಣುವುದು ಕೃಷ್ಣ ಮೂರುತಿಯೇ.

ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದ್ವಾರಕೆಯ ಕೃಷ್ಣನ ಮಂದಿ
ರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಭೇಟಿ
ಯಾದಾಗ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತನ ಸಹಜ ಕುಶಲೋ
ಪರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಅವನಿಗೆದುರಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು
ಸಾಂದೀಪನಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದಾ
ಗಿನ ಸಿಹಿಸಿನಪುಗಳು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ.
ಕುಚೇಲನಿಗೆ ಹೃದಯದುಂಬಿ ಮಾತು ಹೊರಡುವು
ದಿಲ್ಲ. ತಾನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಏನು ಕೇಳಲು ಬಂದೆ
ಎಂಬುದೇ ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ನಿನ್ನಂಥ ಸನ್ನಿಹಿತ ನಿನ್ನಂಥ ಸಜ್ಜೀವ
ನಿನ್ನಂಥ ಸತ್ಸಂಗ ನಿನ್ನಂಥ ಸಾಧು
ನಿನ್ನಂಥ ಗುಣಪೂರ್ಣ ನಿಧಿಯ ಸಂಗದಲಿ
ಇರುವ ಕುಚೇಲಂಗೆ ಇನ್ನುಂಟೆ ಭಯವು
ಕರಿಯ ಬಾಧೆಗಳುಂಟೆ ಹರಿಯ ಸಾರ್ಥಂಗೆ

—ಎಂದು ಮನದುಂಬಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ
ಅಷ್ಟೇ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನ ಚೇಷ್ಟೆ
ಹೇಗಿದೆ ನೋಡಿ.

“ಸುಮ್ಮನೆ ನೀನೀಗ ಪರಬೊಮ್ಮನೆಂದು ಸ್ತುತಿ
ಸಿದರೆ

ಎಮ್ಮ ಹಸಿವು ಮಾಣಲಾಹುದೆ.....
ಸಮ್ಮತವೆ ಬಂದೆ ಪೊಗಳಲು ?

ಇತ್ತ ನಿನ್ನ ಪೋಗಿಂದ ನಮ್ಮತ್ತಿಗೆ.....ಎನಿತ್ತು
ಕಳುಹಿದಳು.....ಎನಿತ್ತು ಪೋಗಲಾಗ
ದೇನೈ”

ಬಲುನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತನ್ನವಳು ತಿರುಪೆ ಬೇಡಿ
ತಂದು ಜತನದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಅವಲಕ್ಕಿಗಂಟನ್ನು
ಮುಂದಿಟ್ಟು ಕುಚೇಲ. ಕೃಷ್ಣ,

ಇಷ್ಟು ನಾಚಿಕೆಯೇಕೆ.....

ಭಕ್ತೋಚ್ಚಿಷ್ಟವಾದರೂ ಎನಗೆ ಪಾವನ ಶಿಷ್ಟ
ಕೇಳೋ

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮರುವಂದಿಸಿ ಹೊರಟು
ತನ್ನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ನಂಬ
ಲಾಗದೆ ನೋಡಿದ ತನ್ನರಮನೆಯನ್ನು, ಕೃಷ್ಣನ
ದಯೆಯೊಂದಾದರೆ ಯಾವುದು ಅಲಭ್ಯ?

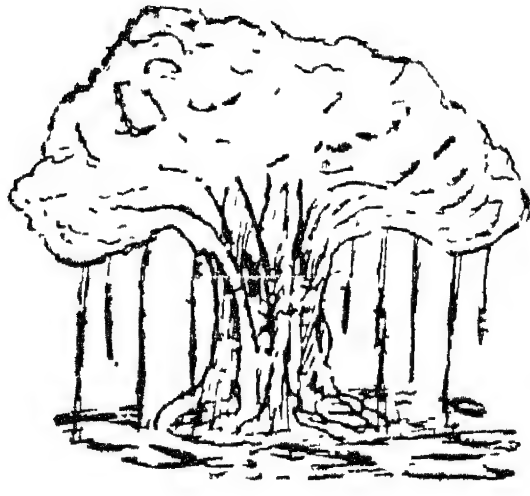
ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಕೃಷ್ಣ ಕತೆಯನ್ನಾಧ
ರಿಸಿದುದೇ. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿನ
ಪ್ರಸಂಗದ ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿನ ಮಡುವೊಂದರಲ್ಲಿ
ಕಾಳೀಯನೆಂಬ ವಿಷಸರ್ಪ ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ
ನೆಲೆಸಿದ್ದ. ಆ ವಿಷಪೂರಿತ ಜಲವನ್ನು ಸೇವಿಸ
ಲಾರದೆ ತೊಂದರೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೋವಳರು ಬಾಲಕ
ಕೃಷ್ಣನ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕರು.

ಮಡುವಿನೊಳಗೆ ಧುಮುಕಿದ ಪುಟ್ಟಬಾಲಕ
ನನ್ನು ಬಹಳಹೊತ್ತು ಕಾಣದೆ ಪರಿಪರಿಯಲ್ಲಿ
ಹಲುಬಿದ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ, ಅವರ ತಾಯಂದಿಯರಿಗೆ
ತುಂಬಾ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ನಂತರ ಕೃಷ್ಣ ಬಂ
ದದ್ದು ಕಾಳೀಯನನ್ನು ಸೆದಬಡೆದು, ಅವನ ಹೆಡೆಯ
ಮೇಲೆ ನರ್ತಿಸಿದ ಮೇಲೆಯೇ.

ಹೀಗೆ ಈ ಮೂರು ಭಕ್ತರಸಪೂರಿತ ಪ್ರಸಂಗ
ಗಳು ಮನಸೆಳೆದು ಸಂತಸಗೊಡುತ್ತವೆ. ಶುದ್ಧ
ಭಕ್ತಿಯ ಗರಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.
ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಕವಿಯೊಬ್ಬರು ಯಕ್ಷಗಾನ
ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೊಂದು ಗಮ
ನಾರ್ಹ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ನಮ್ಮ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ
ಈ ಕವಿಯನ್ನು ನಾವು ಮರೆತಿರಬಹುದು ದುರ್ದೈವ.
ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ನಂತರ ನಮಗೆ ಎಂತಹ
ಕೃತಿರತ್ನಗಳನ್ನು ನಾವು ಧೂಳಿನಲ್ಲಿಸಿದ್ದೀವೆ. ಏನಿ
ಸದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಇತರ
ಅಲಭ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ
ವೀಯುವುದು ಕನ್ನಡಿಗರದೊಂದು ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದರೆ
ತಪ್ಪಗಲಾರದು. ಈ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಕೃಷ್ಣೇ ಅಲ್ಲ ಅದರೊಂದು ಪ್ರಕಾರವಾದ ದಾಸ
ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸುಂದರ ಕುಸುಮಗಳು.

★

ಸನಾತನ ಧರ್ಮರಂಗ

ಭಾಗವತ

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ

2. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಾಪ್ತ ಮಿತ್ರ (3)
6. ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ಭಕ್ತನಿಗೆ ದರ್ಶನ ನೀಡಲು ಹಿಂದುಮುಂದಾದ. (3)
7. ಬಾಲಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವಿಷ ಉಣ್ಣಿಸಲು ಹೋಗಿ ತಾನೇ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ ರಕ್ತಸಿ. (3)
8. ಹಸುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ಒಂದೇ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿತ್ತಿದ್ದ. (6)
10. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ, ಜೇನಿನೊಂದಿಗೆ ಹಸುವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ (5)
13. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅರ್ಧಾಂಗಿ (3)
14. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಈ ತಿನಿಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ 'ಆ ಮನುಷ್ಯ' ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದೃಷ್ಟವಂತನಾದ (4)
15. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಂಶದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಯುದ್ಧವಾಡಿ ನಾಶವಾದದ್ದು ಈ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ (4)
18. ಈ ಕುಲದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನನ (3)
21. ಕಳ್ಳ ಸೇರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. (4)

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ರಾಮಮೂರ್ತಿ

1			2			3			4
	*	x				x		x	*
	x	5	x	x	x	6			*
	x		x	x	x		x	x	*
				x	8				
			x	x		x	x	x	*
	x	10		11			x	12	x
13			x		x	x	14		
	x	x	x		x	x	x		x
x	15		16		x	17	x	18	19
20	*	x		x	x		x		*
	*	x	21				x		*

ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ

1. ಪ್ರಸಕ್ತ. ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ನಾಯಕ. (3)
3. ಇಡೀ ಯಾದವರು ನಾಶವಾದದ್ದು ಈ ಹುಲ್ಲಿನ ಅಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ? ! (2)
4. ಮೋಸದನಾಟಕದ 'ದಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವ' (4)
5. ಜಾಂಬವತಿಯೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಡೆದ ಮತ್ತೊಂದು ರತ್ನ (6)
6. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದ ಇವ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದಾನೆಯೇ? (3)
8. ಹಸುವಿನಿಂದ ಬರುವ ಪರಮಾತ್ಮ (3)
9. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಈ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ (4)
11. ಭೀಮನಿಂದ ಹತನಾದ ರಕ್ತಸನ ಹೆಸರನ್ನು ಇವನು ಅದಿ ದೀರ್ಘದ 'ಸುರ'ರ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದಾನೆ. (3)
12. ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪೀಡಿಸುವ ಈ ಆನೆ ಕಂಸನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪೀಡಿಸಲು ಹೋಗಿ ಮೃತನಾದ. (6)
16. ಕಾಲಯವನನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಯಾದವರಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ನಗರ. (3)
17. ಯಾದವರ 'ಯುದ್ಧ' (3)
19. ಮನುಷ್ಯ ತಲೆ ಕೆಳಕಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. (3)
20. ಇದರ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಜನಿಸಿದ್ದು. (2)

(ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ 38ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ)

(12ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲವಡಿಸಿತು. ದುರ್ರೋಧನ ತಕ್ಷಣವೇ ಮಂಗಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಅಂಗಾಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನಿಗಾದ ಅವನು ತನ್ನದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದನು. ತನ್ನ ಮಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಕಾರವನ ನಡತೆ ಕರ್ಣನ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಕಲಕಿತು. ಕೃತಜ್ಞತಾಭಾವದಿಂದ ಅವನ ಹೃದಯ ಭಾರವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಾರವನೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ಕರ್ಣ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದನು.

ಮುಂದೆ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆ ಹಲವಾರು ಏಳು ಬೀಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಕಾರವ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಹೆಮ್ಮರನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ದುರ್ರೋಧನ ಅನೇಕ ಅಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಕರ್ಣನೂ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನ ಅನ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಡೆಯನ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಠಗಳು ತನ್ನದೆಂದು ತಿಳಿದನು. ಅವನ ಶತ್ರುಗಳು ತನಗೂ ಶತ್ರುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರೀತಿಸಾತ್ರನಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದೇ ತನ್ನ ಪರಮ ಧರ್ಮವೆಂದು ಕರ್ಣ ಭಾವಿಸಿದನು. ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ನಂಬಿ ಅಟ್ಟಿ ಹಾಸದ ಅಲೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿದರು.

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಯುದ್ಧ ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಸಹೋದರಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಗುರು ಹಿರಿಯರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ಖನಾದ ದುರ್ರೋಧನ ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿದನು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ದುರ್ರೋಧನನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರೂ ಯುದ್ಧವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಮುತ್ಸದ್ಧಿಯಾಗಿ ಭೇದೋಪಾಯದಿಂದ ಕಾರವನ ಬಲವನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾದ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದ ಉದ್ಯೋಗ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷ್ಣ ಕರ್ಣರ ಭೇಟಿ, ಸಂಭಾಷಣೆ ಮುರಾರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಜಾಣತನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಎನಿಸಿದರೆ ಕರ್ಣನ ಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಉಜ್ವಲ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ. ಕೃಷ್ಣ ಒಡ್ಡಿದ ಪ್ರಲೋಭಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಕಲಾಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಕರ್ಣನ ಹೃದಯದ ತುಮಲವನ್ನು ನೋವನ್ನು ಕವಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಗ್ರಹಿಸಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಅನನ್ಯ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಸಂಧಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಫಲ ದೊರೆಯದೆ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ಕೃಷ್ಣ ಕರ್ಣನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು.

“ಇನತನೂಜನ ಕೊಡೆ ಮೈದುನತನದ ಸರಸವನೆಸಗಿ ರಥದೊಳು ದನುಜರಿಪು ಬರಸೆಳೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ಪೀಠದಲಿ”

ಕೃಷ್ಣ ನ ಕರೆ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ತಂದಿತು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಸಂಶಯವೂ ತಲೆದೋರಿತು. ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಆತ್ಮೀಯ ಕರೆಯಲ್ಲೇ ಕೃಷ್ಣನ ಯಾವುದೋ ಕುಟಿಲತೆ ಅಡಗಿರಬಹುದೆಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಶಂಕಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದೂರ ಉಳಿಯುವುದೇ ಲೇಸೆಂದು ತಿಳಿದು “ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮಡಿಗಳಲಿ ಸಮಸೇವನೆಯ ದೇವ? ಮುರಾರಿ ಅಂಜುವೆ” ಎಂದನು. ಕೃಷ್ಣ, ಕರ್ಣನ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೆ ಪರಿಹರಿಸಲು “ತೊಡೆ ಸೋಂಕಿನಲಿ ಸಾರಿದು ಶಾರಿಯಂತೆಂದ”

ಕರ್ಣನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ,

“ನೀನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹವಣೆ ವರ ಭಾನುವಂಶ ಲಲಾಮ ನೀ ರಾಮಂಗೆ ಸರಿಯೆಂದ”

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಮತ್ತಾವ ಒಳ್ಳೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. “ದಾನವಸೂದನನು ರವಿಸುತನ ಕಿವಿಯಲಿ ಬಿತ್ತಿದನು ಭಯವ” ಕರ್ಣನ ಶಾರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕುಸಿಯುವಂತಹ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುರಿದನು. ‘ಲಲನೆ’(ಕುಂತೀದೇವಿ) ಪಡೆದ ಐದು ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸೂರ್ಯದೇವನ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು, ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹಿರಿಯ ನೀನು’ ಎಂದು ಆತನ ಜನ್ಮ ರಹಸ್ಯವನ್ನು

ತಿಳಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು ಕರ್ಣನ ಮನೋನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಲು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಒಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಾರು ಅಮಿಷಗಳನ್ನು ಕರ್ಣನ ಮುಂದೆ ಹರಡುತ್ತಾನೆ.

ನಿನಗೆ ಹಸ್ತಿ ನೆಪುರದ ರಾಜ್ಯದ /
ಘನತೆಯನು ಮಾಡುವೆನು ಕಾರವ /
ಜನಪ್ಪ ಪಾಂಡವ! ಜನಪ್ರೋಲೈಸುವರು! /
ಗುಡ್ಡುಗೆಯ

ನಿನಗೆ ಕಿಂಕರರಡು ಸಂತತಿ /
ಯೆನಿಸಲೊಲ್ಲದೇ ನೀನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಬಾಯ್ತುಂಬುಲಕೆ ಕೈಯಾನುವರೆ ಹೇಳೆಂದ

ಕೃಷ್ಣ ಮುಂದುವರಿದು ‘ನೀನು ಓಲಗದಲ್ಲಿ ವೈಭವದಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಡದಲ್ಲಿ ಕಾರವೇಂದ್ರನ ಸಮೂಹ, ಬಲದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಸಮೂಹ; ಎದುರಿನಲಿ ಮಾದ್ರಮಾಗಧ ಯಾದವಾದಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಓಲೈಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದುರ್ರೋಧನ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ “ಜೀಯ ಹಸಾದ” ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಣನಿಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಪದವಿ ವೈಭವಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ;

“ನಿನ್ನ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಆರು ಸರಿಯೈ ಕರ್ಣ ನಡೆ ಧಾರಿಣೀಪತಿಯಾಗು” ಎಂದು ಕರ್ಣನ ಕಡೆ ನೋಡಿದಾಗ ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವನ ಹೃದಯ ಒಡೆದುಹೋಗಿದೆ. ತನಗಾದ ಅಘಾತವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ;

ಕೊರಳ ಸೆರೆ ಹಿಗ್ಗಿದವು ವೃಗುಜಲವುರ
ವಣಿಸಿ ಕಡು ನೊಂವನಕಟಾ
ಕುರುಪತಿಗೆ ಕೇಡಾದದು ಎಂದನು
ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ

ಸ್ವಾಮಿ ನಿಷ್ಠೆಯೇ ತನ್ನ ಏಕೈಕಗುರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಕರ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಕವಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಯಾವ ಆಕರ್ಷಣೆಯೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಸೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕುರುಪತಿಗೆ

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಆಂಧ್ರಾಶ್ರಮ, ಋಷೀಕೇಶ್.

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀ
ಜಂದ್ರಮಾಳೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ಆಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಆರ್ಜಿತ ಸೇವಾದಿಗಳ ವಿವರ.

ಸೇವೆ	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಾಲಯ	ಶ್ರೀ ಜಂದ್ರಮಾಳೇಶ್ವರಾಲಯ
ಆರ್ಚನೆ	ರೂ 2/-	ರೂ 1/-
ಆರತಿ	0-50 ಪೈ	0-50
ಸಹಸ್ರನಾಮಾರ್ಚನೆ	ರೂ 5/-	ರೂ 5/-
ತೋಮಾಲಸೇವಾನಂತರ ದರ್ಶನ	ರೂ 5/-	—
ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿವರ್ತನೆ	0-25	0-25

ಅಮ್ಮನವರ ಆಲಯಗಳಲ್ಲಿ

	ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅಮ್ಮ ನವರ ಆಲಯ	ಪಾರ್ವತಿ ಅಮ್ಮ ನವರ ಆಲಯ
ಆರ್ಚನೆ	ರೂ 1/-	ರೂ 1/-
ಆರತಿ	0-50	0-50
ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ವರ್ತನೆ	0-50	0-25

ಆಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಸಮರ್ಪಣೆ.
ತಳಿಗೆ

ದಫ್ತೋದನ	ರೂ 45/-
ಪುಳಿಯೋಗರೆ	ರೂ 45/-
ಪೊಂಗಲ್	ರೂ 60/-
ಸಕ್ಕರೆ ಪೊಂಗಲ್	ರೂ 65/-

ಈ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ತಳಿಗೆಯ ಪ್ರಸಾದ ಸಮರ್ಪಣೆಯೂ ಮಾಡಬಹುದು;
ಮೇಲಿನ ಅನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲದೆ ಸಿಂಗಮೊರೆ ವ್ಯಯಕ್ಕಾಗಿ ರೂ. 3/-
ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ.

ಕೇಡಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂಬ ನೋವು ಆವನ ಸರ್ವತ
ಸಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿ
ಜರ್ಜರಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು. 'ಹರಿಯ ಹಗೆ
ಹೊಗೆದೋರದುರುಹದೆ' ಇರಲಾರದು ಎಂದು
ಚಿಂತಿಸಿದ. ಮುಂದೆ ಕರ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿ-
ನಲ್ಲಾದ ಹೊಯ್ದಾಟವನ್ನು ಕವಿಪ್ರಜ್ಞೆ
ಗುರುತಿಸಿ ಓದುಗರ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ
ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ.

ಕಾದಿ ಕೊಲುವಡೆ ಪಾಂಡುಸುತರು ಸ
ಹೋದರರು ಕೊಲಲಿಲ್ಲ ಕೊಲ್ಲದೆ
ಕಾದೆನಾದಡೆ ಕಾರವಂಗವನಿಯಲಿ ಹೊಗ
ಲಿಲ್ಲ
ಭೇದದಲಿ ಹೊಕ್ಕಿರಿದನೋ ಮಧು
ಸೂದನನು ತಾನಕಟನುತ ಚಿಂ
ತೋದಧಿಯಲ್ಲದೆಂತೆ ಮೌನದೊಳಿ
ದ್ದನಾ ಕರ್ಣ

ಮಹಾ ಜತುರನಾದ ಕೃಷ್ಣನ ತಂತ್ರ ಫಲಿ
ಸಿತ್ತು. ತನ್ನ ಕೆಲಸವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದ
ಆತ "ಕರ್ಣ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ
ಚಿಂತೆಯೇನು? ಪಾಂಡವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಲು
ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡು-
ವುದಿಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಏಕೆ ವ್ಯಥೆ ಪಡುತ್ತೀಯೆ"
ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯ-
ತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಣ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರ
ಆತನ ಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಜ್ವಲಂತ ನಿದರ್ಶನ
ವಾಗಿದೆ.

ಮರುಳು ಮಾಧವ ಸಕಲ ರಾಜ್ಯದ
ಸಿರಿಗೆ ಸೋಲುವನಲ್ಲ ಕಾಂತೇ
ಯರು ಸುಯೋಧನರೆನಗೆ ಬೆಸಗೈವಲ್ಲಿ
ಮನವಿಲ್ಲ
ಹೊರದ ದಾತಾರಂಗ ಹಗೆಗಳ
ಶಿರವನರಿದೊಪ್ಪಿಸುವೆನೆಂಬೀ
ಭರದೊಳಿದ್ದೆನು ಕಾರವೇಂದ್ರನ ಕೊಂದೆ
ನೀನೆಂದ

ಕೃಷ್ಣ ಕರ್ಣರ ಸಂವಾದ ಹೀಗೆ ಮುಕ್ತಾ-
ಯವಾಯಿತು. ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧವೂ
ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತು.

ಕರ್ಣನಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗ-
ಳನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಲು ವಿಧಿಯ ಪ್ರಯತ್ನಸಾ-

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ಗಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣನ ಸಲಹೆಯಂತೆ ತಾಯಿ ಕುಂತಿ ಮಗನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು ಸರಳು ಬೇಡಲು. ತಾಯಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾರ್ಥ ಇಣುಕಿದೆ. ತಾನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ವರ ಮಗನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವಾಗಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಣವನ್ನು ಮತ್ತೆ ತೊಡದಿರೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಗನ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಟ್ಟನೆ ಬಂದ ಭಾಸ್ಕರ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದರೂ ಕರ್ಣ ತಂದೆಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಗೆ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರ ಕರ್ಣನ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. “ರಾಯನು ಎನ್ನನು ನೆಚ್ಚಿ ಹೋದನು ಸಾಯಲಳುಕುವೆನೇ? ಸುಡು ಎತರದೀಯಿಳೆಯ ಬಾಳಿಕೆ? ಕೃತಘ್ನ ತೆಗಿಲ್ಲ ಗತಿ” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನನ್ನು ನೆಚ್ಚಿದ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದೇ ಕರ್ಣನ ಪರಮ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಬೇರಾವ ಐಹಿಕ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯವೂ ಅವನಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗಿದೆ. ಅಂತೂ ಕುಂತಿ ಮಗನಿಂದ ವರಪಡೆದು ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು.

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂಗ್ರಾಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಅದ್ಭುತ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿ ಪಾಂಡವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೊಂದರೂ ಕೃಷ್ಣನ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಿಂದ ವಿರಮಿಸಿದರು.

ಎಲ್ಲರ ಸೂಜನೆಯಂತೆ ಕಾರವ ಮೋಹ ರಕ್ಕೆ ಕರ್ಣ ಅಧಿಪತಿಯಾದನು. ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಕರ್ಣನ ಕೆಜ್ಜು ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿದ್ದ ದುರ್ರೋಧನ.

ಕರ್ಣನ ರಥ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯತ್ತ ಸಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಲವಾರು ಅಮಂಗಳ ಸೂಜನೆಗಳಾದವು. ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಕರ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ತೃಣಸಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡವು. ಕರ್ಣ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ವೀರನೊಬ್ಬನ ಸಿಡಿಲು ನುಡಿಗಳಾಗಿವೆ. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ ಕರ್ಣ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಏನಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ತನ್ನ ಕರಳು ಮೆದುಳು ಕತ್ತರಿಸಿ ರಕ್ತದಿಂದ ಹೊದ್ದವಸ್ತ್ರ

ದಲ್ಲಿ ತಾನಿರುವಾಗ “ಕುರುಪತಿ ಬಂದು ಕಂಡಡೆ ಧನ್ಯ ತಾನೆಂಬುದು”. ಕರ್ಣನ ವೀರ ಭಾಷಣದಿಂದ ಆನೇಶಗೊಂಡ ಕಾರವ ಸೈನ್ಯ ಪಾಂಡವ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಎರಗಿತು. ವೀರಾವೇಶದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರೂ ಕರ್ಣ ತನ್ನ ಸಾರಥಿಯಾದ ಶಲ್ಯನಿಂದ ಮೂದಲಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ಣ ಆ ದಿನ ತೋರಿದ ಯುದ್ಧ ಕೌಶಲವನ್ನು ಕಂಡು ಶಲ್ಯನೂ ಕೂಡ “ಕರ್ಣ ನಾವಿಂದರಿದವೈ, ದಿಟ ನೀನೋಲಿಯ ಕಾರನೆಂಬುದನು” ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಮತ್ತರ ತೊಲಗಿತು, ಎಂದು ಕರ್ಣನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಕರ್ಣಪರ್ವದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗವಾದ ಕರ್ಣನ ದುರಂತ ಸಾವನ್ನು ಕವಿ ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ಕರುಣ ರಸದ ಹೊನಲನ್ನೇ ಹರಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ವೀರಾಗ್ರಣಿಯೋರ್ವನ ದುರುಂತಕ್ಕೆ ಓದುಗ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರಿಬ್ಬರೂ ಎದುರಾದರು. ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಶಾರ್ಙ್ಗ ಪರಾಕ್ರಮಗಳು ವಿಜೃಂಭಿಸಿದವು. ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣದಿಂದ ಕರ್ಣನ ರಥ ಒಂದು ಯೋಜನ ದೂರ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿತು. ಕರ್ಣನ ಬಾಣ ಅರ್ಜುನನ ರಥವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಂತರಕ್ಕೆ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿತು. ಕೃಷ್ಣ ಕರ್ಣನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅಶ್ವರ್ಯ. ಆಗ ಕೃಷ್ಣ “ಅಯ್ಯಾ ಅರ್ಜುನ ಬಸಿರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನಾನು. ಮೇಲೆ ಮಹಾ ಬಲಶಾಲಿ ಹನುಮಂತ, ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಧನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಥವನ್ನು ಹಿಂದೋಡಿಸಿದವನು ಪರಾಕ್ರಮಿಯೋ ಅಥವಾ ಕರ್ಣನ ಹುಲು ರಥವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದವನು ಶಾರ್ಙ್ಗವಂತನೋ ನೀನೇ ಹೇಳು” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಣನಾದರೋ ಪಾಂಡವ “ಸೇನಾಜಾಲವನು ಸೀಳಿದನು ಕೊರಂಬುಗಳ ಕಂಡದಲಿ” ಧರ್ಮರಾಯ ಭೀಮ ಮೊದಲಾಗಿ ಪಾಂಡವಪಕ್ಷ ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋಯಿತು.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಕರ್ಣ ಅರ್ಜುನನ ಮೇಲೆ

ಸರ್ಪಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಉರಗಾಸ್ತ್ರದ ಉರುಬು ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೆ;

“ಉಗಿಯೆ ಜಗ ಕಂಪಿಸಿತು. ತಾರೆಯನೋ ಕರಿಸಿತು ನಭ. ಜಲಧಿ ರತುನಾಳಿಗಳನೋ ಕರಿಸಿತು. ಕುಲಾದ್ರಿಗಳೊಲಿದುನೆಡಬಲಕೆ” ಆದರೆ ಇಟ್ಟ ಬಾಣದ ಗುರಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಶಲ್ಯ ಸೂಚಿಸಿದರೂ ಕರ್ಣ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. “ಒಂದು ಶರಶಂಧಾನ! ನಾಲಿಗೆಯೊಂದು ನಮ್ಮಲಿ ಕುಟಿಲ ವಿದ್ಯೆಯನೆಂದು ಕಂಚೈ ನಾವಡಿಯಿಡುವ ಧರ್ಮದಲಿ?”

—ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಾರಕಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಕಿಡಿಕಾರುತ್ತ ಅರ್ಜುನನತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. “ಹಾವಿನನ್ನಿಗೆ ಹವಿಗಳಾದರೆ ಪಾಂಡವರು ಎಂದೊದರಿ ಮರುಗಿತು ಪಾಂಡುಸುತ ಸೇನೆ”. ಆದರೆ ಹರಿಯ ಶ್ರೀ ರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಭಯವೆಲ್ಲಿಯದು? ಕೃಷ್ಣನ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಣ ಕೀರಿಟವನ್ನು ಹಾರಿಸಿತೆ ವಿನಃ ಕೀರಿಟಿಯ ತಲೆ ಉಳಿಯಿತು. ಸರಳು ತನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರ್ಣನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿತು. ತಾಯಿಗೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟು ಕರ್ಣ ಅದರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಶಲ್ಯನ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕೋಪಿಸಿದ ಸಾರಥಿ ಶಲ್ಯ ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಹೊರಟೇಹೋದ.

ಇದಾವುದರಿಂದಲೂ ಕರ್ಣನ ಪರಾಕ್ರಮ ಎಳೆಪಟ್ಟು ಕುಂದಲಿಲ್ಲ. ತಾನೇ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕರ್ಣನ ದುರ್ಮರಣವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಧಿ, ಮೇಲಾಗಿ ದೈವಾನುಗ್ರಹ ತಪ್ಪಿದಮೇಲೆ ಕರ್ಣನ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ರಥದ ಗಾಲಿ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊತುಹೋಯಿತು. ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಅರ್ಜುನತ್ತ ನೋಡಿ “ಎಲೈ ಧನಂಜಯ ಅರೆಗಳಿಗೆ ಸಹಿಸು, ರಥದ ಷಕ್ರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಯುದ್ಧದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನು. ಅನುಭವಿಯಾದ ಯೋಧ, ನಿಶ್ಚಸ್ತ್ರರೊಡನೆ ವಾಹನರಹಿತರೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದವನು” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಪಾರ್ಥನ ಹೃದಯ

ದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಕಣ್ಣಿರುವದಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರೀತಿ ಕರಳನ್ನು ಭಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಎತ್ತಲು ಕೈಗಳೇ ಏಳದಾದವು. ಕರ್ಣನಾ ರೆಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಿಧ ವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಜುನನ ಮನುಕಾರಕ್ಕೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗಿದರೂ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೆರಳಿ ಆ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಕ್ಕುಲತೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಲು ಕಾರವನ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕರ್ಣನ ಬೆಂಬಲವಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಿ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ರೋಷ ಕೆರಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅರ್ಜುನ ಕೈ ಬತ್ತಳಿಕೆಯತ್ತ ಸರಿಯಿತು. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ ನಿಸ್ಸಹಾಯ ಕನೂ, ಶಾಪಗ್ರಸ್ಥನೂ, ವಿಧಿವಂಚಿತನೂ ಆದ ಕರ್ಣನ ಶಕ್ತಿ ಕುಗ್ಗಿತು. ತನ್ನ ಸೋಲು ಸಾವು ನಿಶ್ಚಿತವೆಂದು ಕರ್ಣ ತಿಳಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತ ಸ್ನೇಹಮೂರ್ತಿ ತನ್ನ ಸೋಲಿಗಾಗಲೀ ಸಾವಿಗಾಗಲೀ ಚಿಂತಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು 'ಹೊರೆದ ದಾತಾರನ' ದುಷ್ಟಿ ತಿಗಾಗಿ ಶೋಕಿಸಿದನು. ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ನೂರು ಜನ ಸತ್ತರೂ ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಕಾರವ, ಆ ದುಃಖವನ್ನು ಮರೆತನು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸುಯೋಧನನ ಗತಿ ಏನಾಗುವುದೋ ಎಂದು

ನೊಂದನು. ಆದರೂ ಅವನ ನಿರ್ಧಾರವೇ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ತಂದಿತು.

ಸಲಹೆದೊಡೆಯನ ಜೋಳವಾಳಿಗೆ
ತಲೆಯ ಮಾರುವುದೊಂದು ವುಣ್ಣಿದ
ಫಲವು ಮರಣದ ಹೊತ್ತು ಕೃಷ್ಣನ
ಕಾಂಬ ಸುಕೃತಫಲ
ಇಳೆಯಮೇಲಿನಗಲ್ಲದಾರಿಗೆ
ಫಲಿಸುವುದು ತಾ ಧನ್ಯನೆನುತೆನೆ
ಹಳಜದಸುರಾಂತಕನನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರ್ವನಾ
ಕರ್ಣ

ಇಂತಹ ಆಲೋಚನೆಗಳಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಅರ್ಜುನನ್ನು ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಜಕ್ರ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಕೋಪಗೊಂಡಾಗ ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣ ನಿರಾಯುಧನಾದ ಕರ್ಣನ ಎದೆಯನ್ನು ನಾಟುತ್ತದೆ. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಕಲಶ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಕರ್ಣನ ಸಾವು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ವಿಧಿ ವಂಚಕನ ವೇಷತಳೆಯಿತು. ಕೃಷ್ಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷವನ್ನು ತಳೆದು ಕರ್ಣ ಕುಂಡಲಗಳ ಯಾಜನೆಗೆ ಹೊರಟ. ಕಾಯುವ ದೈವವೇ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ ತಡೆಯುವುದಾಗಲಿ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ ಅಸಾಧ್ಯ. ಪರಾರ್ಥವೇ ತನ್ನ ಜೀವದ ಉಸಿರಾಗಿಸಿದ್ದ ಕರ್ಣ, ಕಲಶ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ. ಅರ್ಜುನ ಅಂಜನ ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಕರ್ಣನ ಶಿರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿದನು. ದುರ್ರೋಧನನ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯವೂ ಸೂರೆಹೋದ ಹಾಗೆ "ಕರ್ಣ ಶಿರ ಕೆಡೆದದು ಧರಿತ್ರಿಯಲಿ". ಕರ್ಣನ ಸಾವಿಗೆ ಉಭಯ ಪಕ್ಷದವರೂ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟರು. ಸುಯೋಧನನ ದುಃಖವಂತೂ ಮೇರೆ ಮೀರಿತು. ಮಗನ ಸಾವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಸೂರ್ಮದೇವ ಕಡಲ ತೀರಕ್ಕೆ ನಡೆದು ತಾನೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾದನು.

ಶ್ರೀ ಪದ್ಮಾವತೀ ಅಮೃತನವರ ದೇವಾಲಯ, ತಿರುಚಾನೂರು

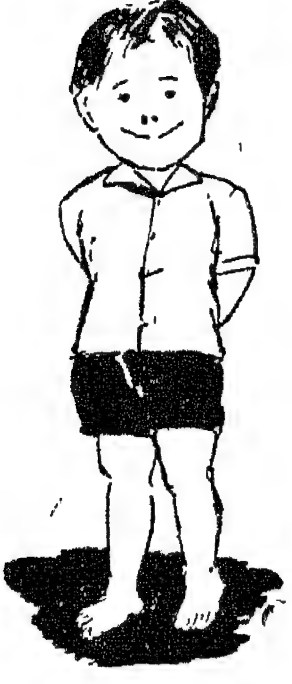
ಅಲಮೇಲು ಮಂಗಾಪುರವೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಈ ಊರು ತಿರುಪತಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ತಿರುಮಲೆಯ ದರ್ಶನವಾದ ಮೇಲೆ ಈ ಊರನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿ ಪೂರ್ಣ ಕಾಮರಾಗುವುದು ಪರಂಪರೆ.

ಆಲಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

ಸುಪ್ರಭಾತ	ಬೆಳಿಗ್ಗೆ	5-00 ಗಂಟೆಯಿಂದ	5-30 ವರೆಗೆ
ಸಹಸ್ರನಾಮಾರ್ಚನೆ	,,	5-30 ಗಂಟೆಯಿಂದ	6-00 ವರೆಗೆ
ನೊದಲನೆಯ ಗಂಟೆ	,,	6-00 ಗಂಟೆಯಿಂದ	6-30 ವರೆಗೆ
ಸರ್ವದರ್ಶನ	,,	6-30 ಗಂಟೆಯಿಂದ	1-00 ವರೆಗೆ
		ಮಧ್ಯಾಹ್ನ	
ಎರಡನೇ ಗಂಟೆ	ಮಧ್ಯಾಹ್ನ	1-00 ಗಂಟೆಯಿಂದ	1-30 ವರೆಗೆ
ಸರ್ವದರ್ಶನ	,,	1-30 ರಿಂದ	ರಾತ್ರಿ 7-30 ವರೆಗೆ
ರಾತ್ರಿ ಗಂಟೆ	ರಾತ್ರಿ	7-00 ರಿಂದ	ರಾತ್ರಿ 8-45 ವರೆಗೆ
ಏಕಾಂತಸೇವೆ, ತೀರ್ಮಾನ	ರಾತ್ರಿ	8-45 ರಿಂದ	ರಾತ್ರಿ 9-00 ವರೆಗೆ

ಗಮನಿಕೆ:- ಶುಕ್ರವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟು. ಸಹಸ್ರನಾಮಾರ್ಚನೆಯ ಟಿಕೆಟ್ ಬೆಲೆ 6-50 ರೂ. ಒಂದು ಟಿಕೆಟ್ಟಿಗೆ ನಾಲ್ವರು ಅನುಮತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವದರ್ಶನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 1-50 ರೂ. ಟಿಕೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಭಕ್ತರು ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಅರ್ಚನೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪೇಷ್ಕಾರ್.

ಕಿಶೋರ ಜಗತ್

ಮಹರ್ಷಿ ಮನು

ಹಿಂದೆ, ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಮನು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹರ್ಷಿ ಇದ್ದನು. ಮಾನವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ನೆಯವನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವನನ್ನು ಮಾನವ ಕುಲದ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೊದಲನೇ ಮಾನವ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅವನನ್ನು ಮಾನವ ಕುಲದ ಪಿತಾಮಹ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಯವನೂ ದೈವ ಭಕ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದನು.

ಎಂದಿನಂತೆ ಎದ್ದು ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದು ನದಿಯ ಬಳಿ ಬಂದನು. ಇನ್ನೇನು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತೆಗೆದು ಮುಖಕ್ಕೆ ಎರಚಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮೀನು ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅದರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡತೊಡಗಿದನು.

ಮನುವು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಮೀನು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಮನು ಮಹರ್ಷಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತಗೊಂಡನು. ಏಕೆಂದರೆ ಮೀನುಗಳು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಅವನು ಎಂದೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ಮೀನಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ಕೇಳತೊಡಗಿದನು.

ಅದು ಇಂತು ನುಡಿಯಿತು :- “ಎಲೈ ಮನು ಮಹರ್ಷಿಯೇ ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬೆಳಸಿ ದೊಡ್ಡ ವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ನಿನಗೆ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಮಹಾಕಷ್ಟವು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ದೈವಭಕ್ತನೂ, ಒಳ್ಳೆಯವನೂ ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ- ನಾನು ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆನು.”

ಮೀನು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮನು ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ನನಗೆ ಏನು ವಿಪತ್ತು ಬರುತ್ತದೆ ? ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮೀನಾದರೋ

ನನಗೇನು ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡಬಲ್ಲದು ? ಎಂದುಕೊಂಡು ಇಂತು ನುಡಿದನು :-

“ಸರಿ, ಮುಂದೆ ವಿಪತ್ತು ನನಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದರೂ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಾರು ಮಾಡುವೆ ?”

ಮನುವಿನ ಅಜ್ಞಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮೀನು :- “ಮನು, ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಆಡಬೇಡ. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಒಂದು ಮಹಾ ಪೂರವು ಬರಲಿದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಜಲಪ್ರಳಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗುವುವು. ಆಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆನು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಬದುಕಿರುವೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ! ಏಕೆಂದರೆ ಅನೇಕ ವಿಷ ಜಂತುಗಳು ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವು ನನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನದೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬೆಳಸಿ ದೊಡ್ಡ ವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿತು.

ಮನುವು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅಂತೆಯೇ ಮೀನಿನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಸಂಕಟವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು :-

“ಹೀಗೋ ! ಒಳ್ಳೆಯದು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕುವ ಬಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವಲ್ಲ.”

“ಮಹರ್ಷಿ ! ನೀನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಅದು ತುಂಬಾ ಸುಲಭ. ಮೊದಲು ನನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡು. ನಾನು ಮಡಕೆಯು ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಂತರ ನನ್ನನ್ನು ಇದೇ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡು. ಇಲ್ಲೂ ನಾನು ದವ್ವ ಗಾಗುತ್ತೇನೆ. ನಂತರ ನನ್ನನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಡು. ನಾನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬರುವವೇಳೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿರುತ್ತೇನೆ. ಅಂದರೆ ನನಗೆ ವಿಷ ಜಂತುಗಳ ಭಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಮೀನು

ಹೇಳಿತು ಮತ್ತು ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಹೇಳಿತು :- “ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಹಾ ಪೂರವು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಒಂದು ನಾವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಯುತ್ತಿರು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ”.

ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮೀನು ಹೇಳಿದ ಮಹಾ ಪೂರದ ಸಮಯ ಬಂದಿತು. ಮಹಾಪೂರದ ಸೂಚನೆಗಳು ಕಂಡು ಬಂದವು. ಮಳೆಯು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ಮನು ಮಹರ್ಷಿಯು ಮೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಗಳೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವು. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ದಿಕ್ಕು ತೋರದಂತೆ ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಮನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡನು. ಮೀನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆ

ಚಿ|| ಎನ್. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್

ದಿತ್ತು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೋಡು ಸಹ ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಮನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿಯನ್ನು ನಾವೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದನು. ನಾವೆಯನ್ನು ಮೀನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತ ಶಿಖರವೆನಿಸಿದ್ದ ಹಿಮಾಲಯವೇ ಮುಳುಗಿ ಅದರ ತಲೆಭಾಗ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥದೊಂದು ಶಿಖರದ ಬಳಿ ಮೀನು ಬಂದಿತು. ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿತು :-

“ಮನುಮಹರ್ಷಿ, ಈಗಲಾದರೂ ಹೇಳು, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ಈಗ ನೀನು ಹಗ್ಗವನ್ನು ಆ ಗಿಡದ ರೆಂಬೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಬಿಡು. ಅಂದರೆ ನಿನಗೇನೂ ಅಪಾಯವಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದೇನೆಂದರೆ :- “ಈ ಮಹಾಪೂರವು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಹೀಗೇ ಉಳಿಯಲಾರದು. ನೀನು ರೆಂಬೆಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಸಡಿಲು ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗಬೇಕು. ನೀನು ಸಡಿಲು ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ನೀರಲ್ಲಾ ಇಳಿದು ಹೋದ

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿಯೇ?

1. ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಲು ಹಣವನ್ನು ಸಾಲ ನೀಡಿದವರು ಯಾರು ?
2. ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಥೆ ಯನ್ನು ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ ?
3. ರಾಕ್ಷಸರ ಗುರು ಯಾರು ?
4. ಗೌತಮರ ಹೆಂಡತಿ ಪಂಚಪತಿವ್ರತೆಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು. ಅವಳ ಹೆಸರೇನು ?
5. ರಾಮ ವನವಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭರತನು ಎಲ್ಲಿದ್ದ ?
6. ಅರ್ಜುನನು ಭೀಷ್ಮನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದಾಗ ಗೆಲುವು ಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಭೀಷ್ಮನ ಶಸ್ತ್ರತ್ಯಾಗ. ಈ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾರು ?
7. ದ್ರೋಣನನ್ನು ಕೊಂದವರು ಯಾರು ?
8. ಸೀತೆಯಂತೆಯೇ ರೂಪತಾಳಿ ರಾವಣನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದವಳು ಯಾರು ?
9. ಲವಕುಶರನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದವರು ಯಾರು ?
10. ಶಕುಂತಲೆಯ ಸಾಕುತಂದೆಯ ಹೆಸರೇನು ?
11. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸೋದರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಹೆಸರುಗಳೇನು ?
12. ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ಅವನ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ಹೆಸರೇನು ?
13. ವಾಲಿಗೆ ಶಾಪನೀಡಿದವರು ಯಾರು ?
14. ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದವರಾರು ?
15. 'ಮೇಘನಾಥ ವಧ' ವನ್ನು ಬರೆದವರಾರು ?

(ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ 38 ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ)

ನಂತರ ನೀನು ಮೇಲೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಿಡುವೆ. ನೀನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ" ಎಂದಿತು.

ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳ ನಂತರ ಮಹಾಪೂರವು ಇಳಿಯತೊಡಗಿತು. ಮೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮನುವು ಹಗ್ಗವನ್ನು ಸಡಿಲು ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದನು. ಹಗ್ಗವನ್ನು ಸಡಿಲುಮಾಡಿದಂತೆ ನೀರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಇಳಿಯತೊಡಗಿದನು. ನೀರೆಲ್ಲಾ ಇಳಿದ ನಂತರ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದನು. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದನು. ಯಾರೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನೇ ತಿರುಗಾಡಿ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಹಂಬಲ ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿ ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ಸರ್ವ ಜಗತ್ತಿನ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ಅವನು ತುಪ್ಪ, ಮೊಸರು, ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸಮುದ್ರ ದೊಳಕ್ಕೆ ಸುರಿದನು. ಅದುವೇ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞವಾಯಿತು. ಆ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಅವನಿಗೊಬ್ಬ ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಅವಳ ಹೆಸರು 'ಇಳಾ'. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತುಪ್ಪದಿಂದಲೇ ಇಳಿದು ಬಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪದ ಸಂಚಯವು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಈ ಅಂದವಾದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಕೇಳಿದರು :- "ನೀನು ಯಾರ ಮಗಳಮ್ಮ?" ಆ ಬಾಲಕಿ "ನಾನು ಮನು ಮಹರ್ಷಿಯ ಮಗಳು" ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಇಂದ್ರನು ಹೀಗೆ ಕೇಳಿದನು :- "ನೀನು ಯಾರ ಮಗಳಮ್ಮ?" ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಆ ಬಾಲಕಿ "ನಾನು ಮನು ಮಹರ್ಷಿಯ ಮಗಳು" ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ನಂತರ ಮನು ಮಹರ್ಷಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ :- "ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು" ಎಂದಿತು. ಆಗ ಮನು ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ :- "ನೀನು ನನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲಮ್ಮ" ಎಂದನು. ಆ ಮಗುವು ಒಪ್ಪಲೇ ಇಲ್ಲ. "ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಗಳೇ, ನಾನು ಬೇರೆಯವರ ಮಗಳಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದಿತು. ಮನುವು:- "ನಾನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲ. ನನಗೆ ಮದುವೆಯೇ ಆಗಿಲ್ಲ" ಎಂದನು.

ಆ ಬಾಲಕಿಯು ಮನು ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮನುವಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಆ ಯಜ್ಞದಿಂದ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಮತ್ತು ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಒಂದು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮನುವಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಳು. ಮನುವು ಆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕ್ಷಣವೇ ಜಗತ್ತು ಮತ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಆಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಮನುವಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇವನನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

★

ಕೋಣ ಮಂತ್ರ

ಕನಕದಾಸರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳದವರಾರು ? ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಕುರುಬರಾದರೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಜಾತಿ-ಉಪಜಾತಿ, ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆಗಳೆಂಬ ಕಂದಾಚಾರಗಳ ಕಂದಕಗಳು ಸುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಹರಿನಾಮವುಂಟು ಧೀಮಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆದುನಿಂತವರು. 'ನಿನ್ನ ಕುಲ ಯಾವುದು' ಎಂದು ಕೇಳಿದವರ ಮುಂದೆ 'ಆತ್ಮ ಯಾವ ಕುಲ' ಜೀವ ಯಾವ ಕುಲ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಕುಲ ಹೇಳಿರಯ್ಯಾ' ಎಂದು ಹಾಡಿದವರು. ಹೀನ ಕುಲಜನೆಂದು ಅಸಹ್ಯ ಪಡುವವರ ಮುಂದೆ 'ಬಂದದ್ದು ಮೂತ್ರ ಕುಳಿ, ತಿಂದದ್ದು ಮೊಲೆ ಮಾಂಸ' ಎಂದು ಖಂಡಿತೋಕ್ತಿಯಾಡಿದವರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಉಡುಪಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ದೇವಾಲಯದವರು ಹೀನಕುಲದವನೆಂದು ಒಳಗೆ ಬಿಡಲು ಅಡಿ ಮಾಡಿದಾಗ, ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದವರು. ಬೇಕು, ಬೇಕೆಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮನದಣಿಯೆ ಕುಣಿಸಿದವರು. ಜಾತಿ-ಮತಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅನಾಚಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಖಂಡ ತುಂಡವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ ಕನಕದಾಸರನ್ನು ತಿಳಿಯದವರಾರು ?

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಹರಿದಾಸನಾಗೆಂದು ದೇವರು ಸ್ಪಷ್ಟ ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಕನಕದಾಸರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಡಗರ. 'ಕೃಷ್ಣ, ಕಡೆಗೂ ನನ್ನನ್ನು ದಾಸನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ವ್ಯಾಸರಾಯರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಕನಕರು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ವ್ಯಾಸ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಕನಕರಿಗಾದರೂ ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕಂಡೇನು ? ಎಂದು ಹರಿದಾಸ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದೇನು ? ಎನ್ನುವ ತಳಮಳ.

ಸರಿ, ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಸ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ವ್ಯಾಸಸಮುದ್ರವೆಂಬುದು ಒಂದು ಕೆರೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆ ಕೆರೆಯ ತೂಬಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಂತ ದೈತ್ಯಕಾರದ ಬಂಡೆಯೊಂದನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾವಿಕಾಟಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದ ತೇಜಸ್ವೀ ಮುಖ ಮಂಡಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ವ್ಯಾಸರಾಯರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರಿಗೆ ಕನಕದಾಸರು ದೀರ್ಘದಂಡ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ "ಸ್ವಾಮೀ, ನಾನು ಕನಕ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ದೈವ

ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ. ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ," ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಯೋಚನಾಲಹರಿಯ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿಯೇ "ಯಾವ ಕನಕನಯ್ಯಾ ನೀನು" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು ಆಗ ಕನಕರು, "ಕುರುಬರ ಕನಕ ಸ್ವಾಮಿ, ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕು". ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ನಗು ಬಂತು. "ಅಲ್ಲಯ್ಯಾ ಕನಕ, ಕುರುಬ ನೆನ್ನುತ್ತೀಯ ; ಕುರುಬನಿಗೆಂತಹ ಮಂತ್ರವಯ್ಯಾ ಕೋಣ ಮಂತ್ರ" ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು. ಕನಕರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ "ಮಹಾ ಸ್ವಾಮಿ, ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಬಂದ ಶಬ್ದವೆಲ್ಲವೂ ಮಂತ್ರವೇ, ನನಗೆ ಕೋಣ ಮಂತ್ರವೇ ಸಾಕು" ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ನಡೆದು ಹೋಗಿ, ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಧ್ಯಾನಾನಂದದಲ್ಲಿ "ಕೋಣ, ಕೋಣ, ಕೋಣ," ಎಂದು ಜಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಯಮ ಧರ್ಮನ ಕೋಣವೇ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿತು. 'ಎನಾಗ ಬೇಕು' ಎಂದಿತು. ಕನಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಯರೇ ತುಂಬಿದ್ದರು. ಕೋಣವನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿಗಳೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ, 'ಸ್ವಾಮೀ, ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಕೋಣ ಮಂತ್ರವೇ ಫಲಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಎನಾಗಬೇಕು' ಎಂದರು. ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. "ಭಲೇ ಕುರುಬರ ಕನಕ ! ಗುರುಭಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಇದು !" ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ 'ಕನಕಾ ನಿನ್ನ ಕೋಣನಿಂದ ಈ ಕರೆಯ ತೂಬಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿರುವ ಬಂಡೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆಸಬಲ್ಲೆಯಾ ?' ಎಂದರು. ಕನಕರು ಗುರುವಾಚ್ಛೇ ಎಂದು ಕೊಂಡು ಕೋಣನಿಗೆ ಆ ಬಂಡೆಗಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಏನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕೋಣವೇ, ಯಮಧರ್ಮನ ಕೋಣ. ಹೇಳಿದ್ದೇ ತಡ ತನ್ನ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಕೋಡುಗಳಿಂದ ಆ ಬಂಡೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಎತ್ತೊಗೆದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಬಂಡೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅತೀವ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸರಾಗವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕನಕರನ್ನು ಬಹುಪರಿಯಾಗಿ ಹೊಗಳಿದರು. ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ನೀಡಿದರು.

ನಿಷ್ಠೆಯೊಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವೇತರದು.

—ಜಯಸಿಂಹ.

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಸೂಚನೆ:

ಸಪ್ತಗಿರಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಸಾರದ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ ಪತ್ರಿಕೆ. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕವನ, ಕೀರ್ತನೆ, ಭಾವ, ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬಯಸುವವರು ಕೆಳಗಣ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

1) ಲೇಖನಗಳು ಆರು ಪುಲ್‌ಸ್ಪೇರ್ ಹಾಳೆಗಳ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಳೆಯ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಬರೆಯಲಾಗಿರಬೇಕು.

2) ದೇವಸ್ಥಾನ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಆರ್ವಾಚೀನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಬರಹಗಳು ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಫೋಟೋಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅನುಕೂಲಕರ.

3) ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಂಡಿಯನ್ ಇಂಕಿನಲ್ಲೇ ಬರೆಯಬೇಕು.

4) ಕೇವಲ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಕಳುಹಿಸುವವರು, ಸ್ಪಷ್ಟವಾದವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

5) ಸಪ್ತಗಿರಿಯ ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಹಿಂದಿ, ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಅನುವಾದ ಲೇಖನಗಳು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

6) ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಕಿಶೋರಜಗತ್ ಮೊದಲಾದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತಹ ಕಥೆ, ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಬಹುದು.

7) ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಂಭಾವನೆ ಉಂಟು.

ಮಿಕ್ಕ ವಿವರಗಳಿಗೆ:

ಸಂಪಾದಕರು

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ಕೆ. ಕೆ. ದೇವಸ್ಥಾನ, ತಿರುಪತಿ-517507

ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಆಂ. ಪ್ರ.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯವರ ದೇವಸ್ಥಾನ, ತಿರುಮಲೆ.
ವಿವಿಧ ಆರ್ಜಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪರಿಷ್ಕೃತ ದರಗಳ ವಿವರಣೆ

1. ದರ್ಶನಗಳು		5. ಅನ್ನಪ್ರಸಾದಗಳು (ಕಾಲಸೋಲ)	
1. ಸ್ವೈಲ್ ದರ್ಶನ	ರೂ. 25	1. ದಧ್ನೋದನ	ರೂ. 75
2. ಸೇವೆಗಳು		2. ಪುಲಿಯೋಗರೆ (ಚಿತ್ರಾನ್ನ)	ರೂ. 75
1. ಆಮಂತ್ರಣೋತ್ಸವ	ರೂ. 200	3. ಪೊಂಗಲ್	ರೂ. 100
2. ಅಭಿಷೇಕ (ಪುಲಿಕಾಪುಸೇವ)	ರೂ. 500	4. ಸಕ್ಕರೆ ಪೊಂಗಲ್	ರೂ. 100
3. ಗಂಬುರಗಿನ್ನೆ	ರೂ. 300	5. ಸಾಕರಬಾತ್	ರೂ. 125
4. ಪುನುಗುಗಿನ್ನೆ	ರೂ. 200	6. ಕೇಸರಿಬಾತ್	ರೂ. 125
5. ಜಾಫ್ರಾಗಿನ್ನೆ	ರೂ. 100	7. ಪಾಯಸ	ರೂ. 125
6. ಕಸ್ತೂರಿಗಿನ್ನೆ	ರೂ. 100	8. ಸೀರಾ	ರೂ. 200
7. ಸಹಸ್ರಕಲಶಾಭಿಷೇಕ	ರೂ. 2500	6. ಪಡಿ ಪ್ರಸಾದಗಳು	
8. ತಿರುಪ್ಪಾವಡ	ರೂ. 5000	1. ಅಪ್ಪವು	ರೂ. 250
9. ಕೋವಿಲ್ ಅಳ್ಳಾರು ತಿರುಮಂಜನ	ರೂ. 1745	2. ಲಾಡು	ರೂ. 600
10. ಐನಾ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿನ ಡೋಲೋತ್ಸವ	ರೂ. 1000	3. ವಡೆ	ರೂ. 350
3. ಉತ್ಪನ್ನಗಳು		4. ಹೋಳ	ರೂ. 250
1. ವಸಂತೋತ್ಸವ	ರೂ. 2500	5. ದೋಸೆ	ರೂ. 250
2. ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ	ರೂ. 1500	6. ತೇನೆತೋಳ	ರೂ. 250
3. ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ	ರೂ. 750	7. ಸುಖಿಯವು	ರೂ. 250
4. ವಾಹನಗಳು		8. ಜಿಲೇಬಿ	ರೂ. 600
1. ಸರ್ವಭೂಪಾಲವಾಹನ- ವಜ್ರಕವಚಸೇವೆ ಬಂಗಾರದ:ಗರುಡ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ದೊಡ್ಡ ಶೇಷ ಸರ್ವಭೂಪಾಲ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭ-ಹಿಂದೊಂದು ವಾಹನ ರೂ. 125		7. ನಿತ್ಯ ಸೇವೆಗಳು	
2. ಬೆಳ್ಳಿಯಗರುಡ, ಚಿಕ್ಕಶೇಷ, ಚಂದ್ರಪ್ರಭೆ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಹಂಸ, ಹನುಮಂತ ಹಿಂದೊಂದು ವಾಹನ ಸೇವೆ ರೂ. 100		1. ಕರ್ಪೂರ ಆರತಿ	ರೂ. 150
ಮೂವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶ.		2. ನವನೀತ ಆರತಿ	ರೂ. 400
		3. ಅರ್ಚನೆ	ರೂ. 200
		1) ಶಾಶ್ವತ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಪೂರ ಆರತಿ	ರೂ. 3000
		2) ಶಾಶ್ವತ ನಿತ್ಯ ನವನೀತ ಆರತಿ	ರೂ. 8000
		3) ಶಾಶ್ವತ ನಿತ್ಯ ಅರ್ಚನೆ	ರೂ. 4000

- ಠರಾ :- (1) ಸಹಸ್ರ ಕಲಶಾಭಿಷೇಕ ಪ್ರತಿ ಬುಧವಾರ, ತಿರುಪ್ಪಾವಡ ಪ್ರತಿ ಗುರುವಾರ ಜರಗುವುವು.
(2) ಆಮಂತ್ರಣೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಐವರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಇಬ್ಬರೇ ಅನುಮತಿಸಲ್ಪಡುವರು.
(3) ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ, ಆರ್ಜಿತ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ, ಉಂಜಲ್ ಸೇವೆ, ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ಲವೋತ್ಸವ ಮಂಥಾಹ್ನ 1 ಗಂಟೆ ರಾತ್ರಿ 8 ಗಂಟೆ ನಡುವೆ ಜರಗುವುವು.
(4) ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದರ್ಶನದ ಟಿಕೆಟ್ಟಿನವರನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭದ ಹತ್ತಿರವಲ್ಲದೆ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಹತ್ತಿರ ಸರತಿಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಡುವರು.

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ,
ತಿರುಮಲ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ
ತಿರುಪತಿ-517 501

ನಿಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯ

1-12-80 ರಿಂದ
31-12-80 ವರೆಗೆ

ಮೇಷ :

(ಅಶ್ವಿನಿ, ಭರಣಿ, ಕೃತ್ತಿಕೆ
1 ನೇ ವಾದ)

ಆತುರದ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧದ ಮಾತುಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿವಾದಗಳು. ಹೆಂಡತಿಯ ಅಸಂತೋಷದಿಂದಾಗಿ ಅಥವಾ ಕುಬುದಿಯ ಜನರಿಂದಾಗಿ ಚಿತ್ರಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯನಾಶ. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಶನಿಯಿಂದಾಗಿ ನಿವಾರಿತವಾಗುವುದು. ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ತುಸು ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಯತ್ನಭಂಗ. ಶುಕ್ರನಿಂದ 13 ರವರೆಗೆ ಅವಮಾನ, ನಂತರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೂಲಕ ತುಸು ತೊಂದರೆ. 20 ರವರೆಗೆ ಬುಧನಿಂದ ಧನಲಾಭ, ಹೊಸ ಉಡುಪು, ಶತ್ರು ಜಯ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ತಿಂಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಘಟನೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ.

ವೃಷಭ :

(ಕೃತ್ತಿಕೆ, ರೋಹಿಣಿ,
ಮೃಗಶಿರ 1,2 ವಾದ)

ಈ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತ ಧನಲಾಭ, ಯಶಸ್ಸು ಗೌರವಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. 13 ರವರೆಗೆ ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಶಂಸೆ, ಬಂಧುಗಳ ಆಗಮನ. ನಂತರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೂಲಕ ವಿವಾದಗಳು. ಶನಿಯಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ಚಿಂತೆ. ಮಂಗಳನಿಂದಾಗಿ ಉದರಬಾಧೆ ಅಥವಾ ಹೆಂಡತಿಯ ಆತ್ಮಪ್ರಿ.

ಮಿಥುನ :

(ಮೃಗಶಿರ, ಆರ್ಧ್ರ,
ಪುನರ್ವಸು 1,2,3 ವಾದ)

ಗುರುವಿನಿಂದ ಚಿತ್ರಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯನಾಶ. ಶನಿಯಿಂದಾಗಿ ಆಪ್ತರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡೆ, ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ ವಿವಾದ. ಮಂಗಳನಿಂದ ತುಸು ಅನಾರೋಗ್ಯ.

ರಾಹುವಿನಿಂದ ತುಸು ಧನನಷ್ಟ, ಅನಗತ್ಯ ವೆಚ್ಚ. ಬುಧ ಶುಕ್ರರಿಂದ ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಶಂಸೆ, ಬಂಧುಗಳ ಆಗಮನ, ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಫಲ್ಯ. ಚಿತ್ರ ಸಮತೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮನೋಭಾವಹಾಗೂರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ ಒಳಿತು. ಆಗಾಗ ಪ್ರಯಾಣ.

ಕರ್ಕಾಟಕ :

(ಪುನರ್ವಸು 4 ವಾದ
ಪುಷ್ಯ, ಆಶ್ಲೇಷ)

ಶನಿ, ಶುಕ್ರರು ಬಲವತ್ತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯತೆ, ಉತ್ಸಾಹ. ಮಂಗಳನಿಂದ 22 ರವರೆಗೆ ಆರೋಗ್ಯ, ವಿರೋಧಿಗಳ ಜಯ. ನಂತರ ತುಸು ಅನಾರೋಗ್ಯ. ದುಷ್ಟ ಜನರು ತೊಂದರೆ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಾಗ್ಯೂ ವಿಫಲರಾಗುವರು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಸಂತಸ. ಹೆಂಡತಿಯ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಆತ್ಮಪ್ರಿ. ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಶಂಸೆ, ಹೊಸ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಬಂಧುಗಳ ಆಗಮನ, ಶ್ಲಾಘನೆ.

ಸಿಂಹ :

(ಮಖ, ಪೂರ್ವ ಫಾಲ್ಗುಣ
ಉತ್ತರ 1ನೇ ವಾದ)

ಅನಗತ್ಯ ವೆಚ್ಚವಾದರೂ ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ಧನನಷ್ಟ ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ. 22 ರವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ತುಸು ತೊಂದರೆ. ಶುಕ್ರನಿಂದ ಸುಸ್ನೇಹ, ಗೌರವ. 20 ರವರೆಗೆ ಬುಧನಿಂದ ಶನಿ, ರಾಹುಗಳ ಅವಗ್ರಹ ನಿವಾರಣೆ; ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಧನಾಗಮ. ಸಂತಸದಿಂದ ಆದರೆ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದೆ ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುವುದು.

ಕನ್ಯಾ :

(ಉತ್ತರ 2,3,4, ವಾದ,
ಹಸ್ತ ಚಿತ್ರ 1,2 ವಾದ)

ರಾಹುವು ಧನವನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಗುರು ಶನಿಗಳ ಸ್ಥಾನಬಲದಿಂದಾಗಿ ಚಿತ್ತಶಾಂತಿನಾಶ. ಸೂರ್ಯ

ನಿಂದ ಮೊದಲ 15 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಧನಾಗಮ. ಮಂಗಳನಿಂದ ದುಷ್ಟ ಸಹವಾಸ ಆ ಮೂಲಕವಾದ, ಆಗೌರವ. ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ತುಸು ಚಿಂತೆ. ಶುಕ್ರನಿಂದ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಧನಲಾಭ, ನಿರಂತರ ಕೃಷಿಯಿಂದಾಗಿ ಶ್ರಮ. ತಿಂಗಳ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ತಿಂಗಳು.

ತುಲಾ :

(ಚಿತ್ರ 3,4 ವಾದ ಸ್ವಾತಿ,
ವಿಶಾಖಾ 1,2,3 ವಾದ)

ಪ್ರಣಯಭಾವ, ಪ್ರಯಾಣ, ಪ್ರಯಾಸ. ಕುಮಾರ್ಗದ ಧನ, ದುಷ್ಟ ಸಹವಾಸ ಅಪಮಾನ. ತಿಂಗಳ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಧ ಸಾವೇಕ್ಷೆವಾಗಿ ಉತ್ತಮ. ಮಂಗಳನಿಂದ 22 ರವರೆಗೆ ಧನ ನಂತರ ತುಸು ಅನಾರೋಗ್ಯ. ಶನಿ, ರಾಹು, ಗುರುಗಳು ಒಳಿತನ್ನೆಸಗದಿದ್ದರೂ ವಿಶೇಷ ಘಟನೆಗಳಿರದು. ಶನಿವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದುವುದೊಳ್ಳಿತು.

ವೃಶ್ಚಿಕ :

(ವಿಶಾಖ 4 ವಾದ,
ಅನೂರಾಧ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ)

ಈ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಅಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಧನಲಾಭ, ಪ್ರಣಯಭಾವ. ಆಗಾಗ ಪ್ರಯಾಣ. 15 ರವರೆಗೆ ತುಸು ಉದರಬಾಧೆ. ಕುಜನಿಂದಾಗಿ ಅಧಿಕೃತ ಚಿಂತೆ, 22 ರ ಮೊದಲು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚೋರಭಯ, ನಂತರ ಕುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಧನಲಾಭ, ದುಷ್ಟ ಸಲಹೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಧನಲಾಭ ಅಪಮಾನ.

ಧನುಸ್ಸು :

(ಮೂಲ, ಪೂ. ಉ.
1 ನೇ ವಾದ)

ಈ ರಾಶಿಯವರಿಗೆ ಈ ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತ

ಅಸಂತಸದಾಯಕ, ಧನನಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಅಪಮಾನ. ಆಪ್ತರ ಬೇರ್ಪಡೆಯಿಂದಾಗಿ ನಿಸ್ಸೃಹ. ದುಷ್ಟ ಸಹವಾಸದಿಂದಾಗಿ ವಿವಾದ ಧನನಷ್ಟ. 22 ರ ನಂತರ ಚೋರ ಭಯ, ಅಧಿಕೃತ ಚಿಂತೆ. ಶುಕ್ರ ನಿಂದಾಗಿ ಆಗಾಗ ಧನನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಡೆ. ಹೊಸ ಉಡುಪು.

ಮುಕರ :

(ಉ. 2,3,4 ಪಾದ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ, 1,2 ಪಾದ)

ಪ್ರಣಯಭಾವ, ಅಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವರ್ತನೆ ; ತುಸು ಅನಾರೋಗ್ಯ, ವಿವಾದ. ಆಗಾಗ ಪ್ರಯಾಣ, ಪ್ರಯಾಸ. ತಿಂಗಳ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧ

ದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು. 13 ರನಂತರ ಸುಸ್ನೇಹಿತರು, ಅರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿ. ಮಂಗಳನು ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವರ್ತನೆ, ಮಂಗಳವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಿಕೆ ಒಳಿತು.

ಕುಂಭ :

(ಧನಿಷ್ಠ 3,4 ಪಾದ ಶತಭಿಷ ಪೂರ್ವಾ. 1,2, 3ಪಾ)

ಆಗಾಗ ಪ್ರಯಾಣ ಅಥವಾ ಆಸ್ತರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡೆ. ಹೊಸ ಉಡುಪು, ಯಶ, ಧನಲಾಭ. ತಿಂಗಳ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವರ್ತನೆ. 22 ರನಂತರ ಅನಗತ್ಯ ವೆಚ್ಚ. ಬುಧನಿಂದ

ಧನಲಾಭ, ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತರು. ತುಸು ಅನಾರೋಗ್ಯ.

ಮೀನ :

(ಪೂ. ಭಾ. 4 ಪಾದ ಉ. ಭಾ. ರೇವತಿ)

ಆಗಾಗ ಪ್ರಯಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಣಯಭಾವ. ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ಚಿಂತೆ. ಶುಕ್ರನಿಂದ ಧನ, ಶೃಂಗಾರ, ಹೊಸ ಉಡುಪು. ಮಂಗಳನಿಂದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಯಶ. ತಿಂಗಳ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಧನಸಂಚಯ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ತಿಂಗಳು ಅನಂದದಾಯಕ.

★

ಸನಾತನ ಧರ್ಮರಂಗ.

ಭಾಗವತ

ಉತ್ತರಗಳು

ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ

1. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
3. ಜೊಂಡು
4. ಸೂತ್ರಧಾರಿ
5. ಶಮಂತಕ
6. ಉದ್ಧವ
8. ಗೋವಿಂದ
9. ಅನಿರುದ್ಧ
11. ಸೂಬಕರ
12. ಕುವಲಯಾಪೀಡ
16. ದ್ವಾರಕಾ
17. ಕಲಹ
19. ವಧನಾ
20. ಧರ್ಮ

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ

2. ಕುಚೇಲ
6. ಉಡುಪಿ
7. ಪೂತನಿ
8. ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ
10. ಮಧುಸೂದನ
13. ರುಕ್ಮಿಣಿ
14. ಅವಲಕ್ಕಿ
15. ಶಂಖದ್ವಾರ
18. ಯಾದವ
21. ಕಾರಾಗೃಹ

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?

ಉತ್ತರಗಳು

1. ಕುಚೇರ
2. ವರಾಹಪುರಾಣ
3. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ
4. ಅಹಲೈ
5. ನಂದಿಗ್ರಾಮ
6. ಶಿಖಂಡಿ
7. ದೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ಮ
8. ವೇದವತಿ
9. ವಾಲ್ಮೀಕಿ
10. ಕಣ್ವ ಮಹರ್ಷಿ
11. ಕಂಸ, ಅಭಿಮನ್ಯು
12. ಚೇದಿರಾಜ
1. ಮತಂಗ ಋಷಿ
14. ಲಕ್ಷ್ಮಣ-ರಾಮ
15. ಮಧುಸೂದನ ದತ್ತ

ವಾರ್ತಾ ಲಹರಿ

ಭಕ್ತರೊಲುಮೆ

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜರಾಯರು ಚಿಕ್ಕ ಮಗಳೂರಿನ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಐವರು ಸಹೋದರರ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದವರು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಾಗರಾಜರಾಯರ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಕಂಡುಬಂದು 'ನನಗೆ ನೂರೆಂಟು ಕಾಸಿನ ಸರವನ್ನು ತೊಡಿಸು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು, ಆ ವೃದ್ಧರು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸಲಾಗದ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಗ ನಾಗರಾಜರಾಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೋದರು.

ತಂದೆಯ ಕಡೇ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ, ಸ್ವಾಮಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜರಾಯರ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ಸುಮಾರು 15 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಊಟ ಮಾಡಿ ಧನ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ (ಸುಮಾರು 1 ಲಕ್ಷ 30 ಸಾವಿರ ರೂಗಳು) 850 ಗ್ರಾಮಗಳ ಕಾಸಿನ ಸರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಮಲೆಗೆ ಬಂದರು. ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ಬಂದ ನಾಗರಾಜರಾಯರ ಕುಟುಂಬ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೋಗದೆ ನಡೆದೇ ಹತ್ತಿದರು.

ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಆಚಾರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ದೇವರಿಗೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸುವ ವಸ್ತುವಿನ ಮೌಲ್ಯದ ಧನವನ್ನೂ ನೀಡಬೇಕು ಅಲಂಕಾರದ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ. ಈ ವಿಷಯ ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜರಾಯರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಾಗ ನಿಸ್ಪೃಹತೆಯಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಡುವಂತಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಪ್ರಸಾದರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಕೂಡಲೇ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಯವರು ಧನದ ಅಂಶದ ಬಗ್ಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡುವ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಂಡು ಮಾರನೆಯದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜರಾಯರ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ಅಭಿಷೇಕದ ನಂತರ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬದ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದ ತಪಃಫಲವಾದ ಕಾಸಿನ ಸರವನ್ನು ಶ್ರೀ ದೇವರಿಗೆ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಧೈಯದ ಈಡೇರಿಕೆಯ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ- ಶ್ರೀ

ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಹರಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ದನ್ಯಭಾವ ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯ ಭಾವ, ಸ್ವಾಮಿಯ ಅಲಂಕರಣದ ಆ ಭವ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕುಟುಂಬ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪ.

ನೇತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಶಿಬಿರ

ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರದ ಅವಧಿಯ ನೇತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಶಿಬಿರವೊಂದು ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಗಳ ವತಿಯಿಂದ ತಿರುಪತಿಯ ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನರಾಯಲ್ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಆಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಫಾರ್ ಬ್ಲೈಂಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹ ಕಾರದೊಡನೆ 16-11-80 ರಂದು ಉದ್ಘಾಟಿತವಾಯಿತು.

ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ನೇತ್ರತಜ್ಞ ಡಾ|| ಶಿವಾರೆಡ್ಡಿ ಅವರು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಕುರುಡುತನ ನಿವಾರಣೆಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಅಂಧರ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿನ ಶಿಶು ಅಂಧತ್ವ ನಿರೋಧಕ ಕೇಂದ್ರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಅಂಧತ್ವನಿವಾರಣಾ ಸಂಚಾರಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ತಿ. ತಿ. ದೇ. ವನ್ನು ಬೇಡಿದರು.

ಉದ್ಘಾಟನಾ ಧಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀ ಪಿ.ವಿ. ಆರ್.ಕೆ. ಪ್ರಸಾದರು ಡಾ|| ಶಿವಾರೆಡ್ಡಿ ಅವರ ಹಾಗೂ ನೇತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡ ಅವರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಶ್ರೀ ಸರೋಜಿನಿದೇವಿ ನೇತ್ರ ವೈದ್ಯಾಲಯದವರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತ ಡಾ|| ಶಿವಾರೆಡ್ಡಿಯವರು ಸೂಚಿಸಿದ ನೇತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಸಂಚಾರಿ ಕೇಂದ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಯೋಚಿಸುವುದೆಂದರು.

ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಸಹಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಜೆ. ವೆಂಕಟೇಶ್ವರರು, ರೋಟರಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ|| ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಅವರುಗಳು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಡಾ|| ವೈ. ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರು ವರದಿಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದರು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪರ್ಕಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ರಾವುಲ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಸಭೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.

ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ 200ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನ ನೇತ್ರ ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆದರು.

ಕ್ಯೂ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್

ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಣಾಳಿಕಾ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕ್ಯೂ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರಲಿದೆ. ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣಾ ಮಂಡಳಿ ಈಚೆಗೆ ಕ್ಯೂಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ನಿರ್ಮಾಣದ ಟೆಂಡರ್ ಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನ್ಯಾಶನಲ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಕನ್ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗೆ ಈ ಬೃಹದ್ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದೆ. ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷದ ನಿರ್ಮಾಣಯೋಜನೆಯ ಈ ಸರತಿಯ ಸಾಲಿನ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ 1.08 ಕೋಟಿ ರೂಗಳ ವೆಚ್ಚವಾಗುವುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಯೂಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ನ ಶಂಖುಸ್ಥಾಪನೆ ನಡೆಸಲು ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

ತಿರುಮಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ರಥಬೀದಿಯ ಬದಿಯ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವ ಈ ಎರಡಂತಸ್ತಿನ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲೂ 17 ವಿಭಾಗಗಳಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧವೃತ್ತಾಕಾರದ ಭವನದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಾಗಿಲಿಗೆ 14 ಸಹಸ್ರಯಾತ್ರಿಕರು ಸಕಲ ಸದುಪಾಯಗಳೊಡನೆ ಮುನ್ನಡೆದು ಸ್ವಾಮಿದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಉಂಟು. ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ರ್ತನಚನ, ಭಜನೆ, ಹರಿಕಥಾಕಾಲಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ವಿಶಾಲವಾದ ಸಭಾಭವನವಿರುತ್ತದೆ. ಕ್ಯೂನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಭಕ್ತರು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಇವಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಿರುಮಲೆಗೆ ಸ್ವಾಮಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಮಿಸುವ ಭಕ್ತರ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಸ್ನಾನದ ಕೋಣೆಗಳು, ಶೌಚಗೃಹಗಳು, ಭೋಜನ ಉಪಾಹಾರ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸ್ಥಳಗಳು, ಪುಸ್ತಕ ವಿಕ್ರಯಶಾಲೆಗಳು ವೈದ್ಯ ಸದುಪಾಯಗಳು ಈ ಕ್ಯೂ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀವೈವ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತಡವಾಗುವಿಕೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಈ ಕ್ಯೂಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ನ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಕ್ಷಾ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸವ್ತಗಿರಿ ಚಂದಾದಾರರಲ್ಲಿ

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ರೂ. 6-00

ಸವ್ತಗಿರಿ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಚಂದಾದಾರರು
ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡವರ ಚಂದಾಗಳು 31-1-81
ತಾರೀಖಿಗೆ ಮುಗಿಯಲಿವೆ. ಚಂದಾದಾರರು
ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಮನಿಯಾ
ರ್ಡರು ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು
ಕೋರುತ್ತೇವೆ. ಚಂದಾದಾರರು ದಯವಿಟ್ಟು
ಮನಿಯಾರ್ಡರು ಕೊಪ್ಪನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಚಂದಾ
ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಮೂದಿಸಬೇಕು.

32, 40, 86, 88, 91, 109, 167, 171,
173, 177, 224, 246, 249, 251, 254,
378, 437, 479, 506, 507, 512, 513,
519, 887, 894 to 896, 900, 901
to 908, 909, 911 to 913, 915 to 922,
924, to 927, 929 to 931, 944, 1014,
1050, 1106

ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಎಮ್. ಓ. ಮೂಲಕ
ಕೆಳಗಿನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಚೆಕ್ಯು
ಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ವಿಳಾಸ
ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆಗುವ ಅಲಸ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿಧ
ದಲ್ಲೂ ಈ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಬಾಧ್ಯತೆ ವಹಿಸ
ಲಾರದು. ಚಂದಾದಾರರೆಲ್ಲರೂ ಸಹೃದಯತೆ
ಯಿಂದ ಚಂದಾ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿ.
ಮಿಕ್ಕ ವಿವರಗಳಿಗೆ:

ವೆಲ್‌ಫೇರ್ ಆಫೀಸರ್,
ಸೇಲ್ಸ್ ವಿಂಗ್,
ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಪ್ರೆಸ್ ಕಾಂಪೌಂಡ್
ತಿರುಪತಿ.

ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಬಂಧ ರಚನಾಸ್ಪರ್ಧೆ

ಹೈಂದವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ
ನಿರೂಪಣೆಗಾಗಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಬಂಧ
ಸ್ಪರ್ಧೆ ಯೊಂದನ್ನು ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಜಾ
ಪಿತ ಬ್ರಹ್ಮ ಕುಮಾರಿಯರ ಈಶ್ವರೀಯ ವಿಶ್ವ
ವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಲು
ತಿ. ತಿ. ದೇ. ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಇತರ ಅಂಶ
ಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು.
ವಿಜೇತರಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ 1 ಲಸಾವಿರ
ರೂಗಳನ್ನು, ದ್ವಿತೀಯ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ 5
ಸಾವಿರ ರೂಗಳನ್ನು ತೃತೀಯ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ
2½ ಸಾವಿರ ರೂಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ತಿ. ತಿ. ದೇ.
ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

ಗೀತಾ ಜ್ಞಾನ ಯಜ್ಞ

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿದ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರ ತಿರುಪತಿಯವರ
ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕಾಳಹಸ್ತಿ ಶುಕ ಬ್ರಹ್ಮಾಶ್ರ
ಮಾ ಧಿ ಪ ತಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಕಾಶಾನಂದಗಿರಿ
ಸ್ವಾಮಿಯವರು 1980 ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ 12 ರಿಂದ
31 ರವರೆಗೆ 20 ದಿನಗಳಕಾಲ ಅನ್ನಮಾ
ಚಾರ್ಯ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಗೀತೋಪನ್ಯಾಸ
ಮಾಡವರು ಎಂದು ವರದಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಪ್ರತಿದಿನ 6 ಗಂಟೆಯಿಂದ 7-30 ವರೆಗೆ ಈ
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುವುದು. 7 ರಿಂದ 8ರವರೆಗೆ
ವಶಿಷ್ಠ ಗೀತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಗಳ ಪ್ರವಚನ
ನಡೆಯುವುದೆಂದೂ ಆಸ್ತಿಕ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಆಹ್ವಾ
ನಿತರೆಂದೂ ವರದಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ನೂತನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ
ಅಂಜಯ್ಯ ನವರು ದಿನಾಂಕ 7-11-80 ರಂದು
ತಿರುಮಲೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ದೇಶಾಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ
ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು.

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ರಾಯಲಸೀಮೆಯಲ್ಲಿನ
ಈಚಿನ ಕ್ಷಾಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೆ ಗಾಳಿ ಹೊರಟ ಮುಖ್ಯ
ಮಂತ್ರಿಯವರನ್ನೂ ದೇವಾದಾಯ ಇಲಾಖಾ
ಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ ಚೌದರಿಯವರನ್ನೂ
ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಾಹ ಮಂಡಳಿಯ
ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಬಿ. ನಾಗರೇಡ್ಡಿಯವರೂ ಕಾರ್ಯ
ನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ. ಆರ್. ಕೆ.
ಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತಿತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಆಲಯ
ಗೌರವಗಳೊಡನೆ ತಿರುಮಲೆಗೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು
ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರು ಶ್ರೀ ದೈವ ದರ್ಶನವನ್ನು

ಪಡೆದು ತಿ.ತಿ.ದೇ. ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೂ,
ಯೋಜನೆಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಹರ್ಷ ಸೂಚಿಸುತ್ತ
ಆಲಯದಲ್ಲಿ ತುಸುಹೊತ್ತು ತಂಗಿದ್ದರು.

ಪುಷ್ಪಯಾಗ

ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪುಷ್ಪಯಾಗ
ವೊಂದು ನಡೆಯಿತು. ಸುಮಾರು 200 ವರ್ಷಗಳ
ಹಿಂದೆ ನಡೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಇದರಂತಹದೇ
ಪುಷ್ಪಯಾಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ಗಂಧ
ವಾಹಕನ ಜೊತೆಸೇರಿದ ಪುಷ್ಪ ಪರಿಮಳ. ಸೌಂದ
ರ್ಯಗಳು ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು.
ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಯವರೂ ಸೇರಿದಂತೆ
ಅನೇಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರೂ ಈ
ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಗಂಗಾಪೂಜೆ

ತಿರುಮಲೆಯ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗೋಗರ್ಭ
ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಿ. ತಿ. ದೇ. ನೀರು ಸರಬರಾಜು
ವಿಭಾಗದವರಿಂದ ನವಂಬರ್ 7 ರಂದು ಗಂಗಾ
ಪೂಜೆ ನಡೆಯಿತು. ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ವೈಭವದಿಂದ
ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಈ ಗಂಗಾಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಷ
ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ. ಆರ್. ಕೆ.
ಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತಿತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿ
ಮಳೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

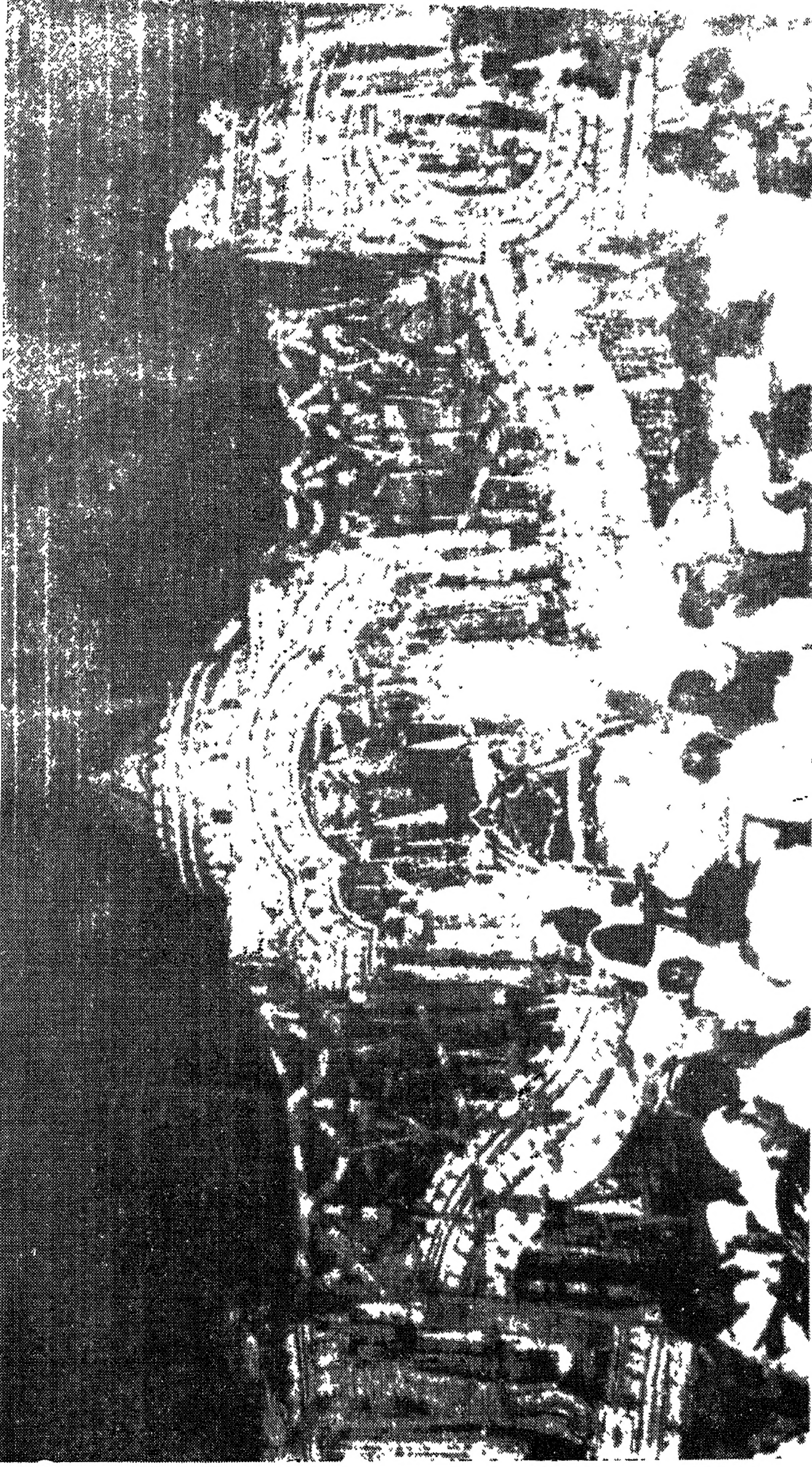
ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ

ದೀಪಾವಳಿಯಿಂದ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಹದಿನೈದು ದಿನದ
ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಯಾತ್ರಿಕನಗರದ ಸುತ್ತ
ಮುತ್ತಲಿನ ಕೆರೆಕೊಳಗಳೆಲ್ಲ ತುಂಬಿದ್ದು ಈ ಮೊದ
ಲಿದ್ದ ನೀರಿನ ಅಭಾವ ತೀರಿಹೋಗಿದೆ.

ತತ್ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಪತ್ರಿಕಾ
ವರದಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಪೌರ ಸಂಬಂಧ
ಶಾಖಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ರಾವುಲ ಸೂರ್ಯ
ನಾರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿಯವರು ತಿರುಮಲೆಯ
ಎಲ್ಲ ವಸತಿಗೃಹಗಳಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರಿನ
ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ, ನೀರಿನ
ಅಭಾವ ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಅರ್ಜಿತ ಸೇವೆ
ಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ
ವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕಾ
ವರದಿಗಳೂ ಸಹ ಈ ಹಿಂದೆ ಅರ್ಜಿತಸೇವೆಗಳ
ತಡೆಹಿಡಿಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು
ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು.)

ನಿರ್ಮಾಣದ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪವಿನಾಶಿನಿ
ಆಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಲು ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಯನ್ನೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ವರದಿ
ತಿಳಿಸಿದೆ.

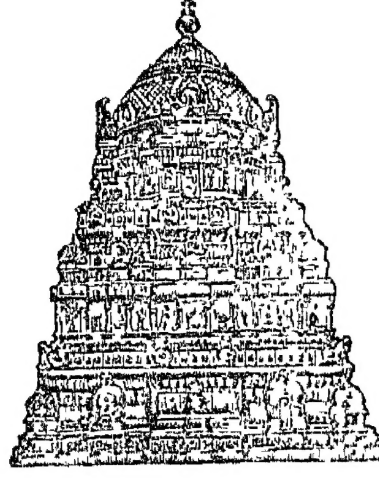

ತಿರುಚಾನೂರಿನಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಶ್ರೀ ಅಲಮೇಲು ಮಂಗಾದೇವಿಯವರಿಗೆ ಪುಷ್ಪ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯಿತು. ಉತ್ಸವದ ಒಂದು ನೋಟ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ತಿರುಪತಿ

ಒಂದು ಹಕ್ಕಿನೋಟ

1. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು	42	12. ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು	2
2. ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ		13. ವಿಭಾಗಗಳು	58
ಅ) ಉಚಿತ ಕೊಠಡಿಗಳು	1102	14. ಕೆಲಸಗಾರರು (ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯವರೂ ಸೇರಿ)	5392
ಆ) ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಠಡಿಗಳು, ಮನೆಗಳು	812	15. ಮುದ್ರಣ ಶಾಲೆ	1
ಇ) ಅತಿಥಿ ಗೃಹಗಳು	4	16. ಪ್ರಕಟನೆಗಳು	
3. ಫಲಾಹಾರ ಮಂದಿರಗಳು	5	ಅ) ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ	ಸಪ್ತಗಿರಿ (5ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ)
4. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು	7	ಆ) ವಾರ್ಷಿಕ	ಪಂಚಾಂಗ
5. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು		ಇ) 1979-80 ರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ	
ಅ) ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ	5	ಎಚ್.ಡಿ.ಆರ್.ಎಸ್. ಪ್ರಕಟನೆಗಳು	65
ಆ) ಕಲಾ, ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜುಗಳು	5	17. ಹಿಂದೂಧರ್ಮರಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಶಾಖೆಗಳು	14
ಇ) ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ	4	18. ವಿಚಾರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು	17
ಈ) ಶಾಲೆಗಳು	8	19. ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪಗಳು	9
6. ದತ್ತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	2	20. ಯಾತ್ರಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	
7. ಉದ್ಯಾನವನ ಹಾಗೂ ಪುಷ್ಪವಾಟಿಕೆಗಳು	15 (150 ಎಕರೆ)	1979-80	61, 10, 032
8. ಹಯನೋತ್ಸವದ		1-4-80 ರಿಂದ 31-8-80 ವರೆಗೆ	32,63,142
ಅ) ಜಾನುವಾರು ಸಂಖ್ಯೆ	391	1980 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ	5,91,327
ಆ) ಬೇಸಾಯದ ಭೂಮಿ	ಎಕರೆ 150	21. ಆದಾಯ (ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಳಿಂದಲೂ ಸೇರಿ)	
ಬೀಡು ಭೂಮಿ	" 110	1979-80	ರೂ 15, 78, 31, 137-35
9. ಕಾನನ ಪ್ರದೇಶ	ಎಕರೆ 6610 (26.75, ಚ.ಕೀ.ಮೀ)	1-4-80 ರಿಂದ 31-8-80 ವರೆಗೆ	ರೂ 8,31,56,487-59
10. ತೀರ್ಥಗಳು	16	22. 1980ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯವರ	
11. ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು(ಪೂರ್ಣಗೊಂಡದ್ದು, ಕಾಮಗಾರಿಯಲ್ಲಿರುವುದು)	2	ಹುಂಡಿಯ ವಸೂಲಾತಿ	1, 06, 72, 496-72

